Registered N. N. 4

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

७] आकोला—— सोमवार तारीख ६ माहे जानेवारी सन १९१३ ई० [अंक १]

वर्गणीचे दर

…ल लोकांस……… १ रुपया
…ट हां. ……… २ रुपये
…गाऊच घेण्याची बाहेराट …आहे.

…टीशीचें दर

…कीस दीड आणा.
…न ओळी धरल्या जातील.
…ारव्ह असली पाहिजे.
… गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या …ाठवड्यांत घेतल्या जातील.
…नोटिसास पेशक यार्ने पडेल.

जाहिरात

…ंडीची सेव्हिंग ब्यांक.
…न खालीं दिलेल्या अटींवर ठेवी

वर्षाचे १ ले जानेवारी …डिसेंबर याच्या दरम्यान एक …पर्यंत पैसा ठेविला जाईल. …अथवा अधिक इसमांच्या …ा येतील आणि तो पैसा …स अथवा जास्त इसमांस अगर …चे मार्गे राहील त्यांस काढतां येईल …र साल दर शेंकडा तीन रुप…ें जाईल. व्याजाची आकारणी …याची भी कनिष्ठ शिल्लक …र केली जाईल. मात्र पांच …क रकमेस व्याज नाहीं. …ांत अर्ज केला असतां

G. A. Phillips.
…०१ { एजंट

…ाई …कर्च सेनें.

…ा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या …या विषा मुंबई बँकच्या आकोले … येथील ऑफिसांत विकत …ऱ्हाडकानें जास्त माहिती करितां …करावा.

…चें वजन २६१/२ तोळे असतें. …य वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत … सदराखालीं सांपडेल.

G. A. Phillips.
…० { एजंट

…ी पावडर.

…नीडांत कपडे स्वच्छ व … ८ आणे …ड त्या

…र. राजवाडे २४ …रोड पुणे सिटी

प्रोफेसर सुरतकर

प्रसिद्ध मानस शास्त्रज्ञ व औषधाशिवाय रोग घालविणार

आपण औषधांचे कडवट घोंट घेऊन कंटाळला तर वरील गृहस्थांस जरूर भेटा. ते खालील लिहिलेले रोग—जसें क्षय संधीवात फेंफरें, बाळंतरोग, अजीर्ण, मुत्रकृच्छ, पोट व डोकें दुखी, नपुंसकत्व बहिरे व मोबडे-पुष्कळ रोगी बरे केले तुह्मांस चमत्कार पहाणें असेल तर तुमचा फोटो व द्रायक फी ह्मणून रु. २ पाठवा. तीन दिवसांत तुह्मांस थोडा आराम वाटेल. आजच टिकिटासह पत्र लिहा. दुसरा मजकूर खालीं वाचा.

फक्त रु. १५० च्या भांडवलांत!
दरमहा रु. २५ पेक्षां जास्त कमाई!

ह्या स्कीमचा लाभ प्रत्येक गावातील एका उमेदवारास व प्रत्येक शहरांतील तिघा उमेदवारासच मिळेल. एकाच गांवाहून अगर शहरांतून जास्त आलेल्या अर्ज्या स्विकारल्या जाणार नाहींत. अर्जदार साधारण शिकलेला [मराठी अगर इंग्रजी] कांहीं व्यंग नसलेला स्त्री अगर पुरुष चालतील, पण नीति युक्त आचरणाचा पाहिजे. विशेष खुलाशाकरितां एक आण्याच्या टिकिटासह अर्ज करा. ज्याची अर्जी पहिली तोच पहिला समजला जाईल. त्वरा करा,

पत्ता——प्रो सुरतकर, हट्टाबिल्डिंग
काळबादेवी रोड-मुंबई

नो० नं० ४

उमेदवार पाहिजेत

उमरावती येथील स्त्रियांचे दवाखान्यांत उंच प्रतीच्या सुइणीचें शिक्षण देण्याकरितां वर्ग सुरू होणार आहे. उमेदवार स्त्रियांनीं उमरावती येथील स्त्रियांच्या दवाखान्याचे लेडी डाक्टर कडे अर्ज करावा. अर्जाबरोबर आपल्या चांगल्या वागणुकीचा दाखला एखाद्या सरकारी नोकराच्या अथवा कोणी संभावीत गृहस्थाच्या सहीचा पाठवावा. उमेदवारिणीचें वय २० पासून ४० वर्षांचे आंत असून शरीर प्रकृती चांगली असावी तिला मराठी अथवा हिंदी चांगलें वाचतां आणि लिहीतां आले पाहिजे पसंत केलेल्या उमेदवारिणींस दरमहा ७ रुपये स्कॉलरशिप मिळेल. ज्यास्त माहीती सदहू लेडी डॉक्टर यांस विचारल्यास मिळेल.

H. E. Banatwala Lt. col. I. M. S.
ऑनररी सेक्रेटरी
काउन्टेस ऑफ डफरीन फन्ड
१ वऱ्हाड ब्रांच उमरावती.

नो० नं० ३

हिंदुस्थानावर अरिष्ट.

हिंदुस्थानांतील रहिवाश्यांच्या पाठीस ज्वर व हिंवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलेलें आहे पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिंवतापाचें औषध व गोळ्या हे रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं

शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भागवटा. मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ विकार ताबडतोब दूर होतात. किं रु. १८०

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इं… औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ क… बनविलें आहे. किं. ०४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली खरूज याचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ०४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु वरली लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

नो० नं० ६

जिन्नस चांगला असें केव्हां ह्मणावयाचे?

तर तुह्मी एखादा जिन्नस खरेदी केल्यावर तो तुह्मांस व तुमच्या मित्र मंडळींना पसंत पडून पुन्हां पुन्हां जेव्हां त्याची मागणी करिता तेव्हांच तो जिन्नस चांगला असे ह्मणावयाचे.

मे. सैयद हाफिजुल्लाखान इनामदार, दर्यापूर, यानीं ता० १६ नोवेंबर सन १९१२ रोजीं आमचा एक लोखंडी नांगर नं० ९ चा मागविला व तो त्यांना व त्यांच्या मित्र मंडळींनां पसंत पडताच त्यांनीं आणखी तसलेंच तीन नांगर आज मागविले आहेत.

यावरून असें सिद्ध होते कीं, तुह्माला सुद्धां आमचा नंबर नऊचा लोखंडी नांगरच पसंत पडणार व त्याची तुह्मी आजच मागणी करा.

किर्लोस्कर बंधु
पोस्ट किर्लोस्कर वाडी.
जि०(सातारा सं. औंध)

नो. नं० ७

नोटीस

बनुबी मर्द उर्फ बमीरबी मर्द बिसमिल्लाखा फुलारी राहणार आकोट हल्ली मुक्काम उमरावती सिटी मस्जिदीत तुळजागीरचे घरात इस—

मनानखा वा बिसमिल्लाखां फुलारी रा. आकोट यांजकडून कळविण्यांत येते कीं तू माझी सावत्र आई असून बाप मेत झाल्या मागें आमचे अज्ञान दशेत तुह्मी मौजे वडाळी येथील शेत सर्वे नंबर ९३ एकर ६४१७ आकार १६०४ हे १/४ सालीम

२ आकोट येथील शेत सर्वे नंबर २४९ पैकीं यांतील हिस्सा एक चतुर्थांश व नंबर ३८० पैकीं सालीम यांत वडाळीचे शेत अबदुल गफूर मतरंजीवाला व आकोटाची दोन शेतें सेखजनीर वा सेख लाटू लेंढारी यांस पांच पांच वर्षांचे करारानी लाविली होती ती साले सालमजकुरीं पुरी झालीं. हल्लीं मी सज्ञान झालो असून तुमचा मुलगा नामे रहीमखा मेत झाला. व तुह्मी बेचाल असल्यानें या शेताशी तुमचा कांहीं हक संबंध उरला नाहीं. सबब यापुढे वरील शेतीसंबंधी कोणतीही व्यवस्था न करितां वरील आसाम्याकडे येणें असलेले पैसेही घेऊं नये. या विरुद्ध वर्तन झाल्यास त्याबद्दल तुह्मी जबाबदार होऊन त्याचा खर्चही तुह्मांस सोसावा लागेल. याबद्दल यांत दर्शविलेले लागवणीनें घेणारास ही कळविलें आहे कळावें ता० ३०-१२-१२ इ.

सही
मनानखा वा बिसमिल्लाखां
फुलारी रा. आकोट

नो. नं. ८

WANTED

Intelligent young men of respectable connection, educated up to matriculation standard, to be traiued, up as clerks marketmen, Sub-agents etc., liable to be transferred to any part of India after having qualified for such posts,

"Applications should be made to the undersigned or to Messrs. Ralli Brothers agency Shegaon together with copies of school and other certificates and information. Salary to begin with will be Rs 20 to Rs 25/- per month according to qualifications."

AKOLA. } For Ralli Brothers agency A. M. ALTINTOP.

No N. 9

जाहिर नोटीस

बंगाली ओरिएंटल सोप.

तुह्मी धी मराठा एजन्सी स्टोअर्स, मोहन बिल्डिंग गिरगांव मुंबई ल एजंटस् नेमिले आहे. तरी व किरकोळ विक्रीचे एजन्सीबद्दल तपास करावा.

धी ओरिएंटल सोप
फ्याक्टरी कलकत्ता

नो० नं० १०

नोटीस

श्री माहादु वा खंडुजी बारी चंदु क हालवाई पुंजाजी सदाशिव शींपी पातूरशेकबाबू ता. बाळापूर

यांस---

खालीं सही करणार सखाराम देवीदास पातूरशेखबाबू यांजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं लक्ष्मण वा भगवान मु वा भगवान उगले माळी याचे कबजे बागाईत पातूर येथील शेत नंबर ९५ एकर ६ गुंठे ३२ आकार १४ हे यातील विहिरीसुद्धां व चे फळ बारा सुद्धां शेताशी पीकें व फळबार पीकें सहा सुद्धां पट्ट्यानें सातशे पंचाणव ७९५ घेण्याचें असून ही गोष्ट तुह्मांस माहितही परंतु काहीं लोकांच्या सांगण्यावरून सदर्हु शेत वरील मुदती करितां सदराम् व लक्ष्मण यांजपासून त्यास ज्या पैशाची लालुच दाखवून घेऊं पाहतां त असे आह्मांस समजलें आहे व गवी असेंही समजलें आहे कीं तुह्मी लिहून घेतला आहे व तो रजिस्टर करून घेण्याचें खटपटींत आहात तरी ही नोटीस पावताच वरील पट्टा तुह्मी करून घेतला असल्यास तो रजिस्टर करून घेण्याचे भानगडींत पडूं नये. लक्ष्मण व रामु यांनीं आमचेशीं जोवर लिहिले सवदा केला आहे त्याची तुह्मांस माहिती असून तुह्मी जाणून बुजून ही भानगड केली आहे. तरी तुह्मी ही नोटीस पावतांच तुमचा पट्टा रद्द केल्याबद्दल आह्मांस कळवावें नाहीं तर आह्मी जो दावा करूं यात तुह्मांस ही प्रतीवादी करणें भाग पडेल कळावे ता. २९-१२-१२ इ.

सही

सखाराम देवीदास दु. पातूर शेखबाबू
द० अनंत गंगाधर

नो. नं. ११

नोटीस

...स्मी उर्फ सजन मर्द मारुती पाटील राहणार शेगांव हल्ली वस्ती माथनी ता. मलकापूर

ईस:---

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, माझा बंधु नामे मारुती पाटील राहणार शेगांव हल्ली माथनी (तो मयत झाला आहे) त्याची तूं मंघर्वाची बायको असून त्याचे पोटची मुलगी नामें राधा उमर वर्ष १ ची आजमास आहे, ... भावाचे मालकीची इस्टेट तूं अफरातफर करीत आहे व काहीं इस्टेट तूं आपले बापाचें घरीं नेली आहे, सबब या नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं, तूं विधवा असून तुजला कोणतेंही प्रकारें स्थावर किंवा जंगम इस्टेट खरेदी गहाण देण्याचा हक्क नाहीं, इस्टेटीचें वर्णन येणें प्रमाणें:--

१. कजबे शेगाव ता. खामगाव येथील घांत्रे १ एकंदर खा० ४८ खुली जागा चौदिवाळी आतील निम्मे हिस्सा व शेत सर्वे नंबर १५९ एकरगुंठे १५८२८ आकार रुपये २४ याचे खाते मारुती दावल याचे नावे असून सालीम शेत काळी जमिन सर्व प्रकारचें झाडासुद्धा हल्ली पट्ट्यानें दुस न्यास वहितीस दिलें आहे

१. माथनी ता. मलकापूर येथील शेत सर्वे नं. २१ एकरगुंठे २५८९ आकार रुपये ६ सालीम शेत

१. मौजे शिरसगांव ता. मलकापूर येथील सर्वे नंबर ९८ एकरगुंठे १७८७ आकार रुपये २२ यातील हिस्सा तिसरा (ह्मणजे पाच आणे चार पैचा निराळा वाटलेला.)

वर लिहिल्या प्रमाणें स्थावर माल तूं कोणास गहाण किंवा खरेदी देऊं नये व कोणीही इजपासून खरेदी व गहाण घेऊं नये व इजला कर्ज देऊं नये. जोंपर्यंत ही दुसरा घरठाव करणार नाहीं तोंपर्यंत अन्नवस्त्र मी देण्यास तयार आहे व तुमचे अंगावरील सोन्या चांदीचें दागिने जे आहेत तूं घरठाव करते वेळीं आह्मास देऊन आमची पावती घ्यावी. अज्ञानाची इस्टेटीची कोणत्याही प्रकारें अफरातफर करूं नये; आह्मी उभयता योग्य मयताचे वारस आहोत; वरील प्रमाणे माल आमचे कबजांत आहे. करितां नोटिशीनें कळविण्यात येतें कीं, तूं कोणाचें कर्ज काढू नये त्याजबद्दल ही इस्टेट जबाबदार नाहीं. पूर्वींचे नवऱ्याचे घरची इस्टेट अशीच अफरातफर केली असें समजल्यावरून या नोटिशीनें सर्वत्रास व तुजला कळविलें आहे, कळावे. ता. २० माहे दिसेंबर सन १९१२ इ.

सही

गुजाई मर्द विठोबा पाटील
इंगळे हल्ली वस्ती माथनी
ता. मलकापूर निशाणी
बांगडी

नो० नं० १२

नोटीस

रा. निधनगीर गुरु बनसीगीर गोसावी रा० पुंड ता. आकोट यांस—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं आमचा अशील खेतशीदास सांगिदास मालक आसाराम सांगिदास साहू दु० बडनेर गंगाई ता० दर्यापूर यांनं तुमचेवर स्मा० हुकूमनामा नंबर २९३२/१० चा खर्चासुद्धां रकम रुपये ३४०८५९ चा मिळविला. त्यांत तुह्मी वादीस मिळण्याकरतां कोर्टात रुपये ५० भरले ते वजा जाता तुमचे कडेस रु. २९०८८९ घेणे निघालें ते रुपये तुह्मी ता० १२-१२-१२ रोजीं आह्मांस आणून दिले परंतु हस्त दोषानें पावतींत रुपये २९० ऐवजी रुपये ३९० असे लिहिले गेले आहे असे आमचे पक्षकाराचे नजरेस आल्याबरोबर पावतीचें कौंटर फाईल पाहतां अस्सल पावती जी तुह्मांस दिली गेली आहे त्यांत ही रुपये २९० ऐवजी हस्त दोषानें रु. ३९० लिहिले गेले असावें असे वाटल्यावरून तुमचे कडेस आमचा अशील व त्याचा मनुष्य पावती दुरुस्त करून देण्यास आला असतां तुह्मी चाळवाचावळ करून पावती सांपडत नाहीं सापडल्यावर घेऊन येईन असे कळविलें. परंतु त्यावर तुमची ५।६ दिवस वाट पाहिली परंतु तुह्मी पावती आणली नाहीं इतकेंच नाहीं तर गावात आमचे पक्षकाराविरुद्ध बेअब्रुचा मजकूर बोलत आहा असे समजलें. त्यावरून या लेखी नोटीशीनें तुह्मास कळविण्यात येतें कीं ही नोटीस पावल्यापासून १५ दिवसांत सदर्हु पावती तुह्मी आमचे पक्षकाराचे दुकानावर नेऊन दुरुस्त करून घ्यावी अगर आमचे आफिसात आणून आह्माकडून दुरुस्त करून घेऊन सही घ्यावी तसें करण्यास चुकल्यास सर्व जबाबदारी तुमचेवर राहिल व तुह्मी आमचे पक्षकाराविरुद्ध काहीं अपकीर्ती उत्पन्न करणारा व अब्रुस कमी आणणारा मजकूर बोलाल अगर लिहाल तर त्याबद्दल तुमचेवर फौजदारीत प्रकर्ण दाखल करणें भाग पडेल कळावे ता. १ माहे जानेवारी १९१३ इसवी.

सही

आसाराम सांगिदास साहू तर्फे
वकील लक्ष्मणराव ओक
आकोले

नो. नं. १३

नोटीस

नोटीस घेणारी सखाराम विठोबा कळसकार रा. उगवे ता० आकोला.

नोटीस देणार उमाबाई मर्द लक्ष्मण कळसकार रा० उगवे ता० आकोला नोटीस देण्यात येते कीं तुं माझे विभक्त असलेली देराणी नामें तुळसाबाई मर्द भगवान कळसकार इजला नसत्या खोट्या नात्या भुलथापा देऊन माझ्या हिशाची व माझेच तब्यात असलेली जमीन तुं वक्षीसपत्रानें घेऊन ते नोंदुन घेतले आहे. व मी तर या पूर्वीच माझी शेत रा. रा. किसनलाल लाल गुजराथी यास पट्ट्यानें पांच वर्षांकरितां वहितीस देऊन पट्टेखत ही नोंदून दिले आहे. सदर्हु शेत त्याचे तब्यांत पट्टेखताचे आधारें असून त्यालाही तूं विनाकारण प्रतिबंध व दांडगाई करीत असून त्याची कपसाची गाडी व तडव वगैरे घेऊन गेलास हें तसें अन्यायाचें कृत्य होय. व माझे तब्यात असलेली मालकीची इस्टेट यासंबंधी तुळसाबाईस कोणतेच प्रकारें कोणास देण्याचा अधिकार नाहीं वगैरे वरून तुजला ही नोटीस मुद्दाम दिली आहे. ही पावल्या दिवसापासून पुढें कोणतेंही अन्यायाचें कृत्य तुजकडून घडल्यास ते सर्वस्वी जबाबदार आहेस कळावे आज ता० १-१-१३ इ.

सही

उमाबाई मर्द लक्ष्मण कळसकार
हुद्दा निशानी बांगडी ...
आगडा.

नो. नं. १४

नोटीस

नोटीस घेणारी, जयराम वल्लद सुरेभान डामेरे जात कुणबी राहणार मौजे वरखइच्छापूर तालुके खामगांव जिल्हा बुलडाणें

यांस---

१. खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तूं माझा लग्नाचा नवरा असून आज पर्यंत मी तुझ्या घरीं राहून रीतीप्रमाणें संसार केला. परंतु हल्लीं सुमारे चार पाच वर्षांपासून तुजला महारोग ह्मणजे रक्तपित्ती झालेली आहे. आता तर तो रोग स्पष्टपणें उमळलेला दिसत आहे. यामुळें तूं आता प्रपंचाच्या उपयोगी राहिला नाहींस व मी तुजबरोबर कोणताही व्यवहार अगर संबंध ठेवूं शकत नाहीं. मी सुमारें एक वर्षापासून आपले आईचे घरीं आहे. तुजला मी फारकत मागितली पण तूं देत नाहींस, त्या मुळे मी विनाकारण अडकून राहिली आहे व माझा प्रपंच संसार अर्थात् बुडत आहे. करितां या नोटीशीनें कळविते कीं तूं ही नोटीस पावल्यापासून पंधरा दिवसाचे आंत फारकत देऊन मजला मोकळें करावें. नाहीं तर मी दुसरा घरठाव करीन. मग मजवर तुझा नवरेपणाचा कांहिंएक हक्क राहणार नाहीं. कळावे तारीख २४ माहे डिसेंबर सन १९१२ इ.

सही

गुजी मर्द जयराम इची निशाणी
खुद्द हातची बांगडी

नो. नं. १५

नोटीस

सनश्री लक्ष्मण व रामु वा भगवान उगले

यांस---

खालीं सही करणार सखाराम देवीदास दु० पातुरशेखबाबू यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी उभयता बंधुनीं आह्मास कजबे बागाईत पातूर येथील शेत नंबर ९५ एकर गुंठे ६८३२ रुपये १४ हे यातील विहिरीसुद्धां पांच व त्यांत असलेल्या आंब्याचे बार पिके साहा असे ... हुण्यास पट्ट्यानें देण्याचा करार के... त्याप्रमाणें पट्ट्यावर तुमचेपैकीं वडील ब... लक्ष्मण यानें सही केली व रामू ... गाव... स गेला आहे तो आल्यावर सही करू... देईल असा बहाणा केला व आजपावे... पट्ट्यावर रामु यानें सही केली नाहीं... दस्तापैवज रजिस्टर करून दिला न... आणली आह्मास असें समजतें कीं ... लोकांच्या नादीं लागून ही जमीन ... लोकांस पट्ट्यानें दिली आहे तरी ... नोटीस पावल्यापासून चोवीस तासांत ... पट्ट्यावर रामुची सही करून दे... नोंदून घ्यावा. येणें प्रमाणें न ... तुमचेवर दावा दाखल केला ... कळावे ता. २९-१२-१२ इ.

सही

सखाराम देवीदास दु...
शेकबाबू द० ...

नो. नं. १६

स्वदेशी भारत स्टोव्ह

[फा]र टिकाऊ अगदी टिकाऊ

[ह]ी भारत स्टोव्ह (साध्या केरोसीन तेलाच्या चुली) फार टिकाऊ, अगदीं साधे, [स्वस्त]ही होणारे व परदेशी चुलीशीं प्रत्येक बाबतींत टक्कर देणारे असे आहेत. [बि]घडण्यासारखें कांहीं नाहीं, व सहज दुरुस्त करतां येतात. कित्येक बक्षिसें [मिळाल]ीं आहेत.

भारत स्टोव्हचे ग्यासचे दिवे !!

[हे दिवे] अगदीं साधे! या स्टोव्हच्या एका दिव्यानेंच एखाद्या दिवाणखान्यांत [ग्यास]च्या दिव्यासारखा चक्क उजेड पडतो. टिकाऊ असून खर्च कमी!! हा [वापरण्य]ास मुळींच त्रास पडत नाहीं. नं० ४, ५, ११, १०० किंवा [दुसऱ्या कोण]त्या प्रायमस स्टोव्हवर अथवा वरची वाटी (बर्नर) बदलल्यास दुस-[ऱ्या कोणत्या]ही स्टोव्हवर हा बसवितां येतो.

किंमत फक्त अडीच रुपये.

[सर्व ज]ातीचे सर्व तऱ्हांचे प्रायमस स्टोव्ह व त्याचें सामान आमचेकडे असून [वाजवी] माफक भावानें पुरविलें जातें. दुरुस्तीचें काम बाजारगण्यासारखें क्पाटऑग

[बाहेर]गांवच्या मागणदाकडे तावडतोब लक्ष दिलें जातें. एक वेळ अनुभव घेऊन पहा.

पत्ता:-- बी. एम्. माढीवाला,
भारत स्टोव्ह डेपो.
मालक व तयार करणार
मोहन बिल्डिंग, गिरगांव, मुंबई.

[न]ो० नं० १७

[स]तत १० वर्षें हजारों लोकांनीं अनुभव घेऊन उत्तम ठरविलेला
डॉ. वामन गोपाळ यांचा दूषित रक्त शुद्ध करणारा
आयोडाइड

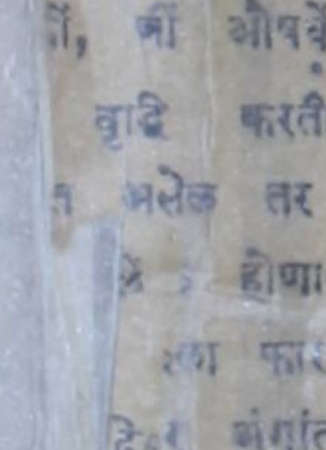

सार्सापरिला

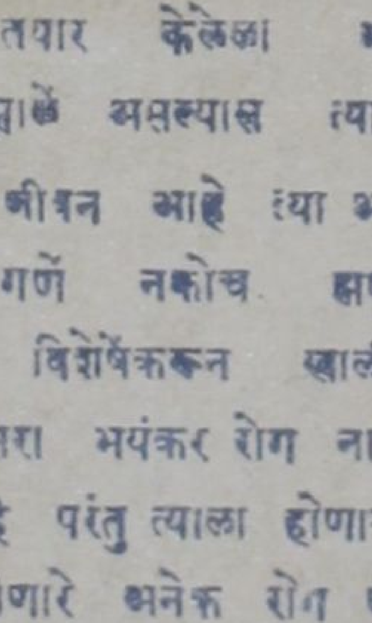

[हा] प्रसिद्ध सार्सापरिला अशा अनेक औषधांपासून तयार केलेला आहे [की], कीं औषधें कोणत्याही कारणानें रक्त दूषित झालें असल्यास त्याची [शु]द्धि करतील. ज्या अर्थी रक्त हें मनुष्याचें जीवन आहे त्या अर्थी [ते दूषि]त असेल तर अनेक रोग उत्पन्न होतील, हें सांगणें नकोच. म्हणून [रक्तदोषा]नें होणाऱ्या व दुसरे अनेक रोगांवर आणखी विशेषेंकरून खालील [रोगांव]र फारच गुणावह आहे. उपदंशासारखा दुसरा भयंकर रोग नाहीं, [तो] दीर्घ अंगांत राहिलें तर त्यापासून रोग्यासच नव्हे परंतु त्याला होणाऱ्या [मुलांना ही हो]तो असें पहाण्यांत येतें. शिवाय यापासून होणारे अनेक रोग जसें [...]ीस येणें, प्रशांत व टाळूस क्षतें पडणें, अंगावर देवीप्रमाणें फोड, [...] हातापायांच्या तळव्यांवर व सर्वांगावर काळे डाग पडणें, संधिवातानें [...], हाडांतून कळ निघणें, फार दिवसांपासून जखमांतून व व्रणांतून पूं [...] हातापायांत मेहरी येणें अगर मुंग्या आल्यासारखें वाटणें एखाद्या ठिकाणचें [...] कुमी होत जाणें, पीनस झाल्ये कोणत्याही पदार्थाचा वास न येणें, [...]नें घेतल्यामुळें तोंडांतून लाळ गळणें, [हिरड्]या फुगणें व रक्त येणें, [यांव]र यासारखें दुसरें औषधच नाहीं. एका बाटलीची किंमत १। रुपया [...] चार बाटल्या लागतात. चार एकदम घेतल्यास पो. खर्चासह ४॥९

[एजंट]:- जी. व्ही. गोफडे अदर्क   मालक:-गौतमराव केशव
ठाकुरद्वार, मुंबई.

नोटीस

राघजी वलद आकाजी पाटील राहणार सावळ पोष्ट तामगांव तालुके मलकापुर जि० बुलडाणें

यांसः—

खालीं सही करणार भगवान वल्लद आकाजी राहणार सावळ यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुम्ही व मी सापत्न बंधु असून आपल्या वडीलांस मरण्यास आज जवळ जवळ १७ वर्षें झालीं. वडीलांच्या मरणानंतर मी आजपर्यंत अज्ञान दशेंत असल्यानें व माझ्या आईशीं म्हणजे तुमच्या सापत्न आईशीं तुमचे पटत नसल्यानें तिला फक्त अन्नवस्त्रा करितां व तिला स्वतःच्या पोटगी करितां २१४ शेतें व राहण्यास घर देऊन बाकीच्या सर्व इस्टेटीची व्यवस्था आपण करीत आहात. व तिचा आजपर्यंत उपभोगही घेत आहात हल्लीं मी सज्ञान झालों आहे. आपल्या ताब्यांत स्थावर जंगम वगैरे सर्व जी कांहीं इस्टेट आहे. त्यापैकीं निम्मेचे मालक तुम्ही असून निम्मेचा मालक मी आहे व अशा प्रकारची वाटणी करून देण्याविषयीं मी व माझ्या तर्फे कांहीं मंडळीनीं तुम्हास अनेक वेळां म्हटले असतां त्याकडे आपण दुर्लक्ष करीत आहात. योग्य अर्धा हिस्सा न देतां कांहींतरी थोडी बहुत जमीन देऊन माझी समजुत घालण्याचा आपला विचार आहे तरी या नोटिशीनें आपणास कळविण्यांत येते कीं आपण नोटीस पोहोचल्या पासून १५ दिवसाचे आंत माझा निम्मा हिस्सा मला वाटून द्यावा; तसें न करालतर मला कायदेशीर रीतीनें व्यवस्था करणें भाग पडेल मग त्याचा सर्व खर्च आपल्यावर बसेल सबब ही नोटीस आगाऊ दिली आहे. या नोटिशीचा खर्चही आपल्यावर बसेल कळावे ता॰ख ९-१२-१२ इ० मुक्काम आकोलें

सही.

भगवान आकाजी पाटील रा० सावळे

नो० नं॰ १९

नोटीस

कृष्णा वा॥ येकोबा सोनार राहणार आळसपुऱ्याचे भगोरे पोस्ट माहोली तालुके व जिल्हा उमरावती

यांसः—

खालीं सही करणार ईजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तूं माझा गंधर्वाचा नवरा असून तुझे व माझे गंधर्व होण्यास अंदाज १० वर्षें झाली असतील तेव्हांपासून तुम्ही मजला एक वेळ घरी नेले होते त्यासही अंदाज सहा वर्षें झालीं असतील मी तुमचे घरी असलेके वेळांत राहुन तुमची वागणुक पाहील्यांस तुम्ही मनुष्यांत नाहीं असेमला पुणर्पणें दिसुन आलें. व माझीही पक्की खात्रीही झाली आहे. मी माझे आईबापाचे घरी सहावर्ष दुसऱ्याचे कर्ज दरसाल ५० रुपये प्रमाणें काढून उदरनिर्वाह करीत आहे या सहा वर्षांत तुम्ही मजला नेण्यास आले नाहीं तरी जर तुम्ही मनुष्यांत असाल अशी तुमची खात्री असल्यास नोटीस पावल्या दिवसापासून १ महीन्याचें आंत वरील मी काढलेलें कर्ज दरसाल ५० रुपयाप्रमाणें ६ वर्षांचे रुपये ३०० हे मजला आणून देऊन मजला घरी घेऊन जावे व रुपये आणतांना तुम्ही मनुष्यांत आहां असे डाक्टर साहेबाचे सर्टिफिकीट बरोबर आणावे याप्रमाणें न केल्यास तुमचा माझेवर असलेला नवरेपणाचा हक्क न राहून तुमची न येण्याबद्दलची कबुली हीच फारकत आहे असे समजून मी गंधर्वाचा दुसरा नवरा करीन. मग तुमची कोणतेही प्रकारची सबब ऐकली जाणार नाहीं ही नोटीस दिली कळावे दस्तुर गणपत जैराम सोनार बुलढाणेकर हल्ली आकोला ता० २९।१२।१२

सही.

मंजुळा मर्द कृष्णाजी रा० बारसी-टाकळी दस्तुर खुद

नो० नं० २०

नोटीस

नोटीस बेशमी सखाराम वा॥ विठोबा कळसकार राहणार उगवे

यांसः—

नोटीस देणार तुळसाबाई मर्द भगवानजी कळसकार रा. उगवे ता. आकोला नोटीस देण्यात येते कीं तुं माझेपासून जें बक्षीस पत्र नोंदून घेतलें ते केवळ कपटाचे असून मला फसऊन घेतले आहे. आपण मला सांगितले कीं तूं पुष्कळ वर्षांनीं विभक्त आहेस तरी तूं माझी चुलत चुलती असून तुझी जेठाणी उमाबाई मर्द लक्ष्मण ही ही तुझ्यांतुन विभक्तच आहे. ती वडील असून ती सर्व परी हक्कदार आहे. तिला २ मुलगी व तुला १ मुलगी आहे. त्यांत खरावारसा व ताबा उमाबाईचाच आहे. हे खरें असून तूं जर मला बक्षीसपत्र करून देशील तर त्या आधारें मी उमाबाईची इस्टेट माझे ताब्यांत कोणत्याही प्रकारें घेऊन त्यांतील निमे ‘घरवसल्या माझे खर्चानें’ तुला देईन असे मला सांगून मजजवळून भुरळपाडीनें खोटें बक्षीसपत्र करून घेतले. आतां मी लोकांस विचारले असतां खरोखर इस्टेटीची अधिकारी उमाबाई असून माझे हिस्याची इस्टेट माझे नवऱ्यानें पूर्वीच फरोक्त केली आहे. आतां सदर्हू इस्टेटीवर माझा हक्क नसून उमाबाईचाच आहे. आणि म्हणूनच तुम्ही करून घेतलेलें बक्षीसपत्र खोटे आणि रद्द आहे आणि या पूर्वीच उमाबाईनीं आपलीं शेतें रा० बिसनलाल काळू गुजर यांस ९ वर्षांचे पट्यानें नोंदून दिली आहेत. त्यालाही अडथळा करून त्याची गाडी कणसानें भरलेली व तद्वत वगैरे मुद्दां घेऊन गेला आहेस. ही नोटीस पावल्यापासून [...] तुम्हाकडून कोणतेही अन्यायाचे कृत्य घडल्यास तूं सर्वपरी जबाबदार आहेस कळावें ही नोटीस दिली तारीख १-१-१३ इ.

सही

तुळसाबाई मर्द भगवानजी कळसकार रा. उगवे [...]

[...]

वऱ्हाडसमाचार

मार्गशीर्ष वद्य १४ शके १८३४ परिधावी

आमच्या पुढाऱ्यांची शिथिलता

पंचवीस तीस वर्षांपूर्वीं हिंदुस्थानची स्थिति बारकाईनें अवलोकन करून गेलेला एखादा युरोपियन आज पुनः इकडे येऊन सद्यःस्थिति अवलोकन करील, तर त्याचा पहिला ग्रह असा होईल कीं सध्याच्या पुढाऱ्यांत त्यावेळच्या पुढाऱ्यांपेक्षां जोम, चिकाटी, आत्मनिष्ठा आणि मुकाट्यानें देशहिताचे कार्य करण्याकडे प्रवृत्ति या संबंधांत बरीच शिथिलता आहे असें दिसून आल्यावांचून राहणार नाहीं. त्यावेळचे पुढारी ह्मणजे मि. दादाभाई नवरोजी, कै० विश्वनाथ नारायण मंडलीक, कै० माधव रावजी रानडे, कृष्णदास पाल, पंडित विद्यासागर, करसनदास मूळजी, स्वामी दयानंद, वगैरे थोर पुरुषांनीं त्यावेळीं लोकशिक्षणाचीं साधनें अत्यंत दुर्मिळ असताही त्यावेळच्या परिस्थितीशीं झुंजण्यां जी अलौकिक बुद्धिमत्ता, निश्चय, मनाची दृढता, स्वाभिमान, सत्याची व न्यायाची चाड वगैरे अप्रतिम गुण आपल्या चारित्र्यांत प्रकट केले, त्याच्या शतांश ही हल्लींच्या सर्वतोपरी अनुकूळ स्थितींत हल्लींच्या पुढाऱ्यांकडून दाखविण्यांत येत नाहींत. इतकें लांब पूर्वीच्या काळांत न जातां गेल्या दहापांच वर्षांचा इतिहास पाहिला तरी सुद्धां हल्लींची शोचनिय शिथिलता दृगोचर झाल्यावांचून राहत नाहीं. या स्थित्यंतराला अनेक कारणें आहेत व त्यांचा वेळींच विचार होणें अवश्य आहे. या कारणांपैकीं कित्येक कारणें सरकारच्या धोरणांतल्या परिवर्तनाशीं संबद्ध आहेत व कांहींस मात्र आमचे लोक जबाबदार आहेत. हल्लींच्या राजकीय चळवळीच्या शिथिलतेला कारण बऱ्याच अंशानें सरकारी अधिकाऱ्यांच्या वर्तनांत व धोरणांत गेल्या तीन चार वर्षांत झालेलें परिवर्तन हें मुख्यत्वःकारण आहे. लॉर्ड हार्डिंज व लॉर्ड मोर्ले यांनीं लोकांच्या प्रमुख प्रतिनिधींशीं सलोखा ठेवून [illegible]ण्याचा जो स्तुत्य उपक्रम केला त्या[illegible]ळें आमच्या राजकीय चळवळींतली तीव्रता [illegible]ऊन गेली, आणि सरकारी अधिकाऱ्यावि[illegible]यीं विश्वास प्रजेच्या मनात स्थापित झाला, [illegible]बद्दलचें श्रेय सगळें आमच्या पांचव्या [illegible]र्ज बादशहाकडे आहे हें निर्विवाद आहे. [illegible]माजिक बाबतींत हेंच कार्य शिक्षण [illegible]सारानें आणि सुविचाराच्या प्रसारानें घडून आणिलें आहे. लॉर्ड हार्डिंज वगैरे [illegible]धिकारी जें कार्य करीत आहेत तें हिंदुस्थानच्या लोकांच्या हिताचेंच असलें पाहिजे [illegible] स्थापित होताच टीकाकाराचें [illegible] बाल [illegible] तेकूलता [illegible] लोकांच्या [illegible] धोरानें

संप्रदायांत आणण्याविषयींचा सुधारकांचा अट्टहास व त्यांना विरोध करण्याविषयींचा जुन्या पक्षांचा तितकाच जोराचा आवेश दोन्ही शिथिल झाले यांत नवल नाहीं. पण ही या प्रश्नाची उज्वल बाजू झाली. या प्रश्नाला त्या बरोबरच दुसरी ही एक बाजू आहे हें विसरतां कामा नये. कायदेकौंसिल विस्तृत झाल्यानें लोकपक्षाच्या पुढाऱ्यांना पूर्वी राजकीय गाऱ्हाणी सरकारापुढें मांडण्यास पुर्वी राष्ट्रीयसभेचेंच काय तें एक व्यासपीठ होतें त्या जागीं आतां खुद्द गव्हर्नर साहेब किंवा व्हाइसराय साहेब यांच्या आसनाच्या अगदीं समीप असें दुसरें [illegible] मिळाल्या बरोबर पहिल्या व्यासपीठाची महती अर्थातच कमी झाली असें सकृद्दर्शनीं वाटणें साहजिक आहे. त्याचप्रमाणें सामाजिक बाबतींत शिक्षणाला बरोबरीं द्वारें खुलीं झाल्या बरोबर त्या द्वारावुन अगदीं जुन्या चालीरीतीच्या घराण्यांत सुद्धा पाश्चात्य धर्तीच्या सुधारणा विचारांचा रिघाव झाला तेव्हां सामाजिक सुधारणेचें पुराण सामाजिक परिषदेच्या व्यासपीठावरून किंवा सुधारक पत्राच्या रकान्यांतून सांगण्याची यातायात कशाला हवी? असें हो प्रथमदर्शनीं वाटणें स्वाभाविक आहे. पण खोलविचार करून पाहणाराला हल्लींच्या शिथिलतेला यवढींच कारणें आहेत. ही गोष्ट कदापी मान्य होणार नाहीं. राजकीय बाबतींत निर्भीडपणाची टीका, किंवा सामाजिक बाबतींत वेळ प्रसंग पडल्यास संकटें व छळ सोसून तत्त्वासाठीं व न्यायासाठीं फटकून वागण्याचें मनोधैर्य या दोहोंच्या अभावाच्या मुळाशीं आणखी कांहीं कारणें असलीं पाहिजेत व तीं कारणें ह्मणजे मध्यंतरी सरकारनें वाक्स्वातंत्र्याला आळा घालणारे केलेले कायदे, समाजांत पूर्वीं दिसून येणाऱ्या एकीचा सध्याच्या समाजांत अभाव, जीवनसंग्रामाची तीव्रता व तिच्यामुळें आमच्या लोकांत सार्वजनिक कामाविषयींच्या कळकळीचा अभाव वगैरे होत. हे कायदे होण्यापूर्वीं सरकारी अधिकाऱ्यांच्या अन्यायी वर्तनावर टीका करतांना तुटून पडणारीं वर्तमानपत्रें आतां तसल्याच वर्तनासंबंधानें जग तरी गिळून बसतात किंवा सध्याच्या कायद्यापुढें आपली दुर्बलता स्पष्ट शब्दांनीं बोलुन दाखवितात सामाजिक बाबतींतही हाच प्रकार दृष्टीस पडतो. समाजात मद्यपानासारखीं किंवा अश्लील नाटकांसारखीं संकटें जोरानें वावरत असता हल्लींचे पुढारी त्या संकटाचा परिहार करण्यासाठीं आवेशानें पुढें सरसावलेले दिसत नाहींत याचा त्यांच्या अंगच्या शिथिलते शिवाय किंवा मानसिक दुर्बलते शिवाय अन्य कोणतें कारण देतां येणार आहे, तें आह्मास कळत नाहीं. हल्लींचे पुढारी फार तर मनांतल्या मनांत क्षणभर चरफडतात. फार परिषदा भरवून चार घटका तोंडावाटे शब्दवायुचें लोट सोडतील. पण त्या संकटाचा परिहार करण्याचें कामीं छळ सोसण्याचा किंवा स्वार्थ त्यागाचा प्रसंग आला तर माघार घेतात. हल्लींच्या काळीं राजकीय बाबतींत काय किंवा सामाजिक बाबतींत काय पूर्ण रामराज्य झालें आहे असें कोणाकाही ह्मणतां यावयाचें नाहीं. मग कीं संकटें जवळशीत दिसत आहेत त्यांचें निरसन करण्यास मि० दादाभाई ईश्वरचंद्र विद्यासागर, किंवा शेटकरसनदास मूळजी यांच्या सारखे योद्धे आवेशानें बाहेर कां पडत नाहींत? या प्रश्नाची मीमांसा आह्मी वर सांगितलेल्या कारणांशिवाय अन्य रीतीनें करता येईल असें आह्मांस वाटत नाहीं

सत्ताविसावी राष्ट्रीय सभा

यंदाच्या सत्ताविसाव्या राष्ट्रीय सभेची बैठक मोठ्याशी उत्साहाची झाली नाहीं असा आरोप तिच्यावर कित्येक टीकाकार करीत आहेत. वस्तुस्थिति कांहीं अशी तशी होती खरी. पण त्या स्थितीच्या कारणाचा विचार न करता ते टीकाकार जेव्हा त्या सर्व दोष काँग्रेसच्या घटनेवर लादूं पाहतात, तेव्हां त्याचें ह्मणणें मतलबाचें आहे असें ह्मणावें लागते. यंदा राष्ट्रीयसभा राष्ट्रीय दुःखाच्या दिवसांत भरली हें पहिलें कारण. दिल्लीच्या अत्याचाराबद्दल जरी एखाद दुसरा माणूसच जबाबदार असला तरी घडलेल्या शोचनीय प्रकारामुळें एकंदर देश दुःखार्णवांत बुडाला आहे. एका प्रकारची काळीमा आमच्या राष्ट्राच्या तोंडाला निष्कारण फासली गेली आहे व शांततेच्या जागीं लोकांच्या मनात गंभीर उद्विग्नता उत्पन्न झाली आहे यांत शंका नाहीं. अशा वेळीं लोकांना राष्ट्रीयसभा व तिचे कार्य याच्याविषयीं कांहीं सुचूं नये हें साहजिक आहे. असें असूनही यंदाची सभा मागच्या सव्वीस बैठकाहून कांहीं बाबतींत सरस अशी झाली. यंदाच्या सभेची विशेष स्वरूपें दोन तीन होती- पहिलें स्वरूप ह्मणजे बेहार प्रांताच्या काँग्रेस कमेटीनें आयतेवेळीं दाखविलेला शहाणपणा होय. यंदा अध्यक्षस्थान ना. रा. ब० मुधोळकर यांस न देतां ना० मि. गोखले याना द्यावें असा जरी त्यांचा हट्ट होता तरी आयतेवेळीं त्यांनीं तो हट्ट सोडला व ना. मुधोळकर याचे मनापासून स्वागत केलें ही पहिली गोष्ट दुसरी ना. मुधोळकर यांनींही व्यक्ती विषयक विचार बाजूला ठेवून देशकार्य हें मुख्य मानून अध्यक्षस्थान स्विकारिलें याचा परिणाम बाहेरील लोकांच्या मनावर उत्कृष्ट प्रकारचा झाला. तिसरी गोष्ट यंदाच्या राष्ट्रीय सभेंत हिंदु व मुसलमान हे पहिल्यानेंच सख्या भावाप्रमाणें हातांत हात घालून प्रेमानें व जुटीनें वागले. चौथी गोष्ट यंदाच्या सभेंत झालेले ठराव व त्या ठरावावरचीं भाषणें यांत नेमस्तपणा, गंभीरता, व सरकारी अधिकाऱ्याविषयीं सरळ आणि उदारपणाची टीकापर भाषा वापरण्यांत आली. यामुळें "पायोनियर" सारख्या कट्ट्या आंग्लोइंडियन पत्रालासुद्धां तिच्या कार्यक्रमांत कोठेंही नांव ठेवण्या सारखें दिसलें नाहीं, या दृष्टीनें पाहतां यंदाची काँग्रेस मागच्या सर्व काँग्रेसपेक्षां अधिक यशस्वी झाली असें ह्मटलें पाहिजे. आणखी एक गोष्ट सांगावयाची राहिली ती ही कीं उगाच भाराभर [illegible] दिवसाच्या कार्य क्रमांत जागी रेटारेटी न करतां थोडकेच पण अत्यंत महत्वाचे विषय घेऊन त्याचें विवेचन यंदा करण्यांत आलें. आणखी थोडें पुढें जाऊन सर विल्यम वेडरबर्न यांनीं सुचविल्याप्रमाणें निरनि[illegible] विषयांचें अध्ययन करून लोकांत [illegible] करणाऱ्या कमिट्यांची नेमणूक क[illegible] आली असती तर अधिक चांगले असतें. गतवर्षी हिंदु व मुसलमान [illegible] सलोखा करण्यासाठीं नेमलेल्या क[illegible] कामाचा रिपोर्ट यंदाच्या कार्यक्रमांत यास पाहिजे होता, पण तो कोठें नाहीं. बहारच्या लोकांनीं आपल्या पुरता तरी जो सलोखा करून भरविण्याची काँग्रेसची कटकट चुका[illegible] गोष्ट खरी, पण बाकीचे प्रांतातले मुसलमान आमच्या बहारी बंधूसारखे जस कोठें आहेत? तसे असते केव्हां बहार झाली असती!

नवीन वर्षाचे पदवीदान.

१९१३ सालचा ख्रिस्ती गु[illegible] पदव्यांसाठीं छापलेल्या लोकांना [illegible] निराशाजनक झाला असेल यांत [illegible] त्यांतल्यात्यांत मध्यप्रांत व वऱ्हा[illegible] वाट्याला तर फारच थोडा [illegible] आहे. यंदाच्या पार्टीत पदव्यामुळें होणारे नव्हेत पण पदव्यांना [illegible] गुणांनीं भूषित करणाऱ्या थोर [illegible] नांवें फार दुर्मिळ आहेत. अशा दोघांचा समावेश झालेला पाहून विशेष संतोष वाटतो. दोघेही दानशू[illegible] एकानें कलकत्याचे मि. टी पालित [illegible] यांनीं शिक्षणासाठीं ११ लक्ष रुपये सरकारच्या स्वाधीन केले आहेत, [illegible] सर चिनुलाल (अमदाबाद) य[illegible] अशीच मोठी रकम सायन्स इन्स्टि[illegible] गुजराथ कॉलेज यासाठीं दिली आहे मि० पालित यांना सरकारनें 'सर [illegible] चिनुलाल याना ब्यारोनेट केलें [illegible] प्रत्येक हिंदी मनुष्यास आनंद झाला[illegible] ज्यांच्या संबंधानें मतभेद नाहीं अशी सारखीं निर्विवाद उदाहरणें फारच [illegible] आहेत. कित्येक तर मतभेदच [illegible] आश्चर्य हीं उत्पन्न करणारी आहे[illegible] कोल्हापुरचे प्रो० डोंगरे व सा[illegible] पारसनीस हे दोघेही रावबहादु[illegible] गेले आहेत. चिरोल साहेबांच्या [illegible] भाषांतर करणें किंवा इतिहा[illegible] लहानसें मासिक पुस्तक [illegible] चालविणें ही गोष्ट सरकार[illegible] येवढी बहुमानास पात्र आहे [illegible] तरी लोकांनीं कधीं खरें मानि[illegible] लोकांना अदृश्य अशी अनेक [illegible] कारि अधिकाऱ्यांच्या दृष्टीला [illegible] ह्मणून स्वस्थ बसावें लागतें.

राष्ट्रीय मास.

डिसेंबरचा महिना ह्मणजे लोकांचा राष्ट्रीय मास असतां महिन्यांतच बहुधा एकंदर जाति[illegible] व मद्यपाननिषेध, मुसलमान वगैरे संस्था आपला वर्षभर [illegible] सांचा अहवाल आपल्या [illegible] असतात. गेल्या डिसेंबरांत [illegible] परिषद, मागसलेल्या जातीं[illegible] साहित्यसंमेलन, मुसलमान [illegible] रत समाजाची परिषद, [illegible]

षद, सामाजिक परिषद, औद्योगिक परिषद, एकेश्वरी समाजाची परिषद, लिंगायत परिषद वगैरे विशिष्ट हेतूनें निर्माण झालेल्या संस्थांनीं आपल्या वार्षिक सभा भरविल्या होत्या. या सर्व चळवळीवरून हिंदुस्थानात बरीच जागृति उत्पन्न झाली आहे असें दिसून येतें. प्रत्येक जातीनें आपापली उन्नति करून घेण्याची कल्पना वाईट नाहीं. मात्र तसें करतां सार्वजनिक हिताच्या गोष्टी आड न येण्याची खबरदारी त्यांनीं घेतली पाहिजे. नाहीं तर परवा निपाणी येथें भरलेल्या लिंगायत परिषदेनें जें मूर्खपणाचें प्रदर्शन केलें तसें व्हावयाचें. कर्नाटक प्रांतासाठीं एक स्वतंत्र कॉलेज काढण्याची अत्यंत अवश्यकता आहे ही गोष्ट सगळे लोक व सरकारी अधिकारी ही कबूल करतात, व त्याप्रमाणें लोकांनीं अमुक फंड जमविल्यास आम्ही अमुक मदत करूं असें आश्वासन ही सरकारनें दिलें आहे. पण रा० ब० आर्तोळ सारख्या डेप्युटी कलेक्टराच्या अध्यक्षत्वाखालीं भरलेल्या परिषदेनें एकमतानें ठराव पास केला कीं ज्या अर्थीं कॉलेजात जाण्या इतक्या शिक्षणाच्या मर्यादेपर्यंत लिंगायत समाज अद्याप गेला नाहीं त्या अर्थीं अशा कॉलेजाची आज मुळींच अवश्यकता नाहीं. तो काय ज्या संस्थेंत लिंगायतांचा फायदा नाहीं ती संस्था इतर लोकांच्या हितासाठीं अस्तित्वांत आणणें हें महत्पाप आहे! अशा प्रकारची स्वार्थपरायणता दाखविणाऱ्या व दुसऱ्या समाजांचा द्वेष करणाऱ्या संस्था देशांत निर्माण व्हाव्या व त्यांचें चालकत्व रा. ब. आर्तोळ सारख्या बड्या अधिकाऱ्याचें हातीं असावें ही दुर्दैवाची गोष्ट वाटली पाहिजे. हिंदुस्थानचा सगळा समाज एक होऊन आपली उन्नति करून घेईल ही कालावधीची गोष्ट आहे, तोंपर्यंत आड न पाहतां या समाजांनीं निरनिराळीं अंगें निरनिराळ्या रीतीनें स्वतःपुरती उन्नतीचा मार्ग शोधून काढतील तर तें अत्यंत इष्ट आहे. पण ही गोष्ट साधतांना वर सांगितल्या प्रकारचा देशहिताचा विघातकपणा न संपादण्याची खबरदारी घेणें ही तितकीच अवश्य आहे [illegible] ठेविलें पाहिजे.

साहित्य

[illegible] डिसेंबरांत आकोल्यास साहित्य-[illegible] होतें त्यावेळीं मराठी साहित्या-[illegible] वऱ्हाड प्रांतांतल्या लोकांत [illegible] करण्याच्या स्तुत्य उद्देशानें [illegible] व उत्साही पद्धतीवर रा. [illegible] मराठे बी. ए. यांनी [illegible] च समाचार' पत्रांत साहित्य [illegible] एक लहानसाच पण सुंदर [illegible] व तो त्यावेळीं पुष्कळांच्या [illegible] त्यांनीं त्याची प्रशंसा [illegible] निबंधाचा प्रसार इतर [illegible] म्हणून त्यांनी आतां तो [illegible] प्रसिद्ध केला आहे. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] अवश्य

आहे वगैरे अनेक मुद्यांचे सप्रमाण विवेचन करून साहित्याच्या उन्नतीच्या मार्गांतल्या अडचणी कोणत्या आहेत व त्या कशा दूर करतां येतील हें ही त्यांनीं चांगलें दाखविलें आहे. रा० मराठे यांच्या सारख्या उत्साही व होतकरू लेखकाचा हा प्रयत्न उत्तेजनार्ह आहे यांत शंका नाहीं. पुस्तकाची किंमतही अल्प म्हणजे १ आणा असून सार्वजनिक वाचनालयें व संस्था यांनीं नुसतें टपाल हाशील अर्धा आणा पाठविला असतां तें त्यांना फुकट पाठविण्यांत येतें. सदर पुस्तकाबद्दल मागणी करणें ती पुण्यास आनंद कार्यालयाचे म्यानेजर यांचेकडे करावी.

मनोरंजक माहिती.

सन १९११ सालापासून चंद्राभोंवतीं एक तेजोवलय दिसत होतें. ते हॅलेच्या धुमकेतूच्या शेंडीपासून उडालेल्या धुळीचा परिणाम होतें असा शोध प्रो. मार्कंड यांनी लाविला आहे.

एका जर्मन शास्त्रज्ञानें सणापासून कृत्रिम दूध काढण्याची युक्ति शोधून काढली आहे. हें दूध दिसण्यांत व गुणांत अगदीं हुबेहुब खऱ्या दुधासारखें असतें असें म्हणतात.

पाण्यावरून चालतां येईल अशा प्रकारचे जोडे जर्मनींत एकानें काढले आहेत. त्याचें पुढचें टोंक निमुळतें असून त्यांतुन पाणी आंत शिरून दुसऱ्या बाजूनें निघून जातें व माणसाच्या चालण्याला पाण्याचा विरोध होत नाहीं. ज्याप्रमाणें युरोपांत बर्फावरून घसरत घसरत चालतात तसें या जोड्यांच्या साह्यानें पाण्यावरून घसरत चालतां येतें.

मद्रास हायकोर्टाचे जज्ज ना. न्या. मू. सदाशिव अय्यर यांनीं आपल्या एका भाषणांत नुकतीच एक अशी सूचना केली कीं प्रत्येक शंभर वर्षांनीं एकंदर भाषेंतील निरुपयोगी ग्रंथाचा नाश करून टाकावा ही त्यांची सूचना करून 'इंदु प्रकाश' कर्ते म्हणतात— या उद्गाराप्रमाणें ज्ञानेश्वरी, अमृतानुभव, वामनी टीका, एकनाथी भागवत, तुकारामाची गाथा, दासबोध, मुक्तेश्वरी व मोरोपंती भारत या ग्रंथासाठीं सटरफटर जुन्या व नव्या कवींच्या कवितांचीं पाचपंन्नास बांड व सौंदर्य, शाकुंतल मृच्छकटिक नाटकांसाठीं शेंशंभर प्रहसनें, फार्स व नामधारी नाटकें, त्याच प्रमाणें 'पण लक्षांत घेतो कोण?' उषःकाल, केवळ स्वराज्यासाठीं वगैरे कादंबऱ्याकरितां गेल्या दहा पंधरा वर्षांत निरनिराळ्या मनोरंजक मासिक पुस्तकातून आणि स्वतंत्र रीतीनें कादंबऱ्या व गोष्टी सदराखालीं प्रसिद्ध झालेला केरकचरा यांची सरस्वती मंदिरासमोर होळी करण्यास हरकत नसावी."

एका जपानी शास्त्रज्ञानें कृत्रिम मोतीं बनविण्याची युक्ति काढली आहे. जे किडे समुद्रांत मोतीं करतात त्यांना धरून आणून त्यांचे अंगांत पिचकारीनें एक औषधि द्रव्य घातल्यानें व त्यांना पुनः समुद्रांत सोडून दिल्यानें जे मोतीं ते किडे चार वर्षांनीं तयार करणार तें चार आठवड्यांत या युक्तीनें तयार होतें

वऱ्हाडवृत्त

हवामान—थंडी जोरदार सौख्यकारक व आरोग्यदायक असून मकरसंक्रमणाचा पंथ समाप्त करित आहे. रोगराई नसून सार्वजनिक आरोग्य इतकें उत्तम फार क्वचितच आढळतें. पाण्यासंबंधानें व चाऱ्यासंबंधानें ओढाताण आतांपासूनच मोठी भासत आहे.

रा. रा जे. के. ब्याटन १ ले आडिशनल जुडिशिअल कमिशनर हे १ महिना २० दिवसांच्या रजेवर विलायतेस गेलें असल्यामुळें रा. रा. एच. एफ. हालीफाक्स यांस पुनः आडिशिअल ज्युडिशिअल कमिशनर नेमण्यांत आलें.

रा. रा. आर. एच. ब्यॉकनेर आहे. डिस्ट्रिक्ट जज्ज, उमरावती यांस नागपुरास डिस्ट्रिक्ट जज्ज नेमण्यांत आलें.

रा. रा. वासुदेव विठ्ठल चांदेकर, तहशीलदार हे रजेमध्यें आकोल्यास आले होते आणि पेनशनीचा काल येथेंच घालविण्याचा त्यांचा विचार होता पण शरीराचा घोडा फार थकल्यामुळें त्यास गेल्या शुक्रवारीं देवाज्ञा झाली हें कळविण्यास फार दुःख वाटतें. यांना विधीची फार गोडी असे व यांचा आप्तपरिवारही मोठा आहे. यांच्या बुद्धीच्या सामर्थ्याला सरकारी चाकरींत नीटसा अवसर मिळाला नाही.

पुरवणी—या अंकासोबतरा. रा. हरिशास्त्री पराडकर यांच्या औषधांची व पुस्तकांची पुरवणी वाटली जात आहे तिकडे अवश्य पाहण्याची विनंती आहे.

बहुमान.

श्री ख्राइस्टच्या पाडव्या निमित्त आमच्या प्रांतांतील कांहीं सामान्य व सद्गृहस्थांस राजश्रींचे काहीं अलंकार अर्पण करण्यांत येऊन त्यांच्या सार्वजनिक लोकसेवेचें चीज करण्यांत आलें आहे. या सभाग्य मंडळींचा नामोच्चार खालील प्रमाणें करितांना विशेष आनंद वाटतो.

रा. रा.	पदवी
हेनरी व्हरनान ड्रेकब्राकमन जुडिशिअल कमिशनर	नाइट
महादेव सखाराम बापट हायकोर्ट वकील, बुलडाणा	रावबहादुर
सीताराम रूपचंद पाटील, पिंपळगांव, बुलढाणा	रावसाहेब

बक्षीस

५० हजार रुपये

रा. रा. डी. पेट्री आडिशनल पोलीस सुपरिन्टेन्डेंट दिल्ली हे जाहीर करितात कीं दिल्ली येथें चांदणी चौकांत गेल्या डिसेंबर २३ रोजीं आलिशान लॉर्ड हार्डीन्ज गव्हरनर जनरल आणि व्हाइसराय यांच्या अंगावर बाँब फेंकणाऱ्या चांण्डाल वृत्ती नराधमांना पकडून देण्याकामीं मदत जे कोणी करून देतील त्यास ५० हजार रुपये बक्षीस देण्यांत येईल.

तसेंच पोलीसाला ज्या कोणाच्या माहितीवरून या प्रकरणाच्या चौकशींत मदत मिळेल किंवा बाँब तयार करणाऱ्या माणसांचा किंवा या गुन्ह्यांत सामिल असणाऱ्यांचा पत्ता लागण्या सारखी मदत मिळेल त्यास चांगलें भक्कम बक्षीसें देण्यांत येतील.

पोंच.

रा. रा. भीमजी खीमजी कोळशाचे व्यापारी यांनीं त्यांच्या ग्राहकां करितां नूतन वर्षाची भेट म्हणून पुढील वर्षाचे इंग्रजी पचांग काढलें आहे. तें त्यांनीं आमच्याकडे पाठविलें आहे त्याजबद्दल आम्ही त्यांचे फार आभारी आहे. पचांग प्रेक्षणीय व संग्रहास योग्य आहे. प्रत्येक तारखेवर उत्तमोत्तम म्हणी लिहिल्या आहे.

रा. रा. एन. के. शेटी यांनीं सतत चालू राहील असें ९९९ वर्षांचें इंग्रजी पचांग तयार केलें आहे. त्यात त्यांनीं सुचना दिल्या आहेत त्याप्रमाणें पाहिलें असतां पटेल ती तारीख कोणत्या वारीं येईल हें बिनचूक सांगतां येतें. हें पचांग संग्रहणीय आहे. त्यांनीं आमच्याकडे पाठविलें याबद्दल आम्ही फार आभारी आहोत.

रा० रा० भास्कर विष्णु फडके यांचे दिशाभूल हें पुस्तक अंतर बहिर रंगावरून उत्तम असावेसें दिसतें. या पुस्तकाची किंमत अवघी १२ आणे आहे. यावरील अभिप्राय सवडीप्रमाणें दिला जाईल. त्याच्या या भेटीबद्दल आम्ही त्यांचे फार आभारी आहो.

मेसर्स के. बी. रेळे यांचे इंग्रजी व मराठी मिश्र पंचाग उत्तम आहे. आपल्या मध्यें अशा रितीच्या पंचागांची नवीन टुम यांनींच प्रथम काढली पंचांग संग्रहास उत्तम आहे. याच्या या भेटी बद्दल आम्ही त्याचे आभारी आहोत.

WANTED

A Female Sub Assistant Surgeon of sum experience for the Amraoti Female Hospital, pay Rs. 60/— per month and free quarters. Apply to the Honorary Secretary Countess of Dufferin's Fund Berar Branch, Amraoti.

No N. 36

पाहिजे

एक शिकलेली मिड वाईफ जिला कम्पाउंडींगचें सुद्धां काम करितां येईल अशा साठीं बाई मोठे फिमेल डिस्पेन्सरी शेगांव करितां पाहिजे आहे. पगार दरमहा २५ मिळेल अर्ज खालील पत्यावर पाठवावे.

sol H. E. Banatvala.

आनररी सेक्रेटरी

काउन्टेन्स ऑफ डफरिन्स

फंड वऱ्हार ब्रँच उमरावती

नो० नं० ३७

Advertisement

The Morris College Social Gathering is to be held on the 11th, 12th, and 13th of January 1913. All past students are cordially invited to be present. The subscription for past students is least Rs. 2/—

V. D. Sindekar B. A.
Hon. Secretary Morris
N. 38 College Social Gathering

कापूस- तक्ता- साप्ताहिक- २८ डिसेम्बर १९१२ पर्यंत

जिल्हा.	वर्ष	काटन मार्केट — आयात — कापसाच्या गाड्यांची संख्या		काटन मार्केट — आयात — रुईच्या बोजाच्या गाड्यांची संख्या		गठ्ठे बांधण्याचे प्रेस — बांधलेल्या गठड्या	
		ता.२८।१२।१२ पर्यंतचा आठवडा	१।१०।१२ पासून	ता.२८।१२।१२ पर्यंतचा आठवडा	१।१०।१२ पासून	ता० २८।१२।१२ पर्यंतचा आठवडा	ता. १।१०।१२ पासून आज तागाईत
उमरावती	चालू साल	७,०७९	५५,१६३	६०३	२,८८९	७,६२०	३४,२६९
	गुदस्त	१४,८२४	१०३४७२	६०८	३,९००	....	....
	तिगस्त	३,८५५	३४,९३६	५२६	२,३०७	....	....
यवतमाळ	चालू साल	६,२१७	४८,७०७	२३२	८,४९३	४,·१३	२३,९४९
	गुदस्त	६,१६३	७०,५००	१८९	६,८६२	....	....
	तिगस्त	२,१०७	२१,४१०	१७५	९५२	....	....
आकोला	चालू साल	६,७८६	५४,०१६	१,२०९	४,२०९	४,५३४	२३,६००
	गुदस्त	११,११०	७४,८७८	१६७२	४,२६२	....	....
	तिगस्त	२,८१३	४६,९९२	५४०	२,७३८	....	....
बुलढाणा	चालू साल	६,२९९	३६,३९२	६१९	१,२७०	६,२४०	२९,७८३
	गदस्त	६,७७५	६१,४४०	३२६	१,३४६	....	....
	तिगस्त	४,३७७	६६,७७०	१५५	१,०१६	....	....
कूण वऱ्हाड	चालू साल	२६,३७७	१९४२७/	२,६९३	१६,८९३	२२,४१७	१११,१९९
	गुदस्त	३८,८७२	३१०२९०	२,७९१	१६,३७०	....	....
	तिगस्त	१३,१७२	१७००६८	१,३७८	७,०१३	....	....

टीप—चालूं सालाच्या बरोबरीचे साल गुदस्त व तिगस्त सालचे आठवडे ३० डिसेंबर १९११ व ३१ डिसेंबर १९१० पावेतों होते.

पत्रकें धाडणारे
मार्केट प्रेस
४० ९९

सी. इ. लो.
डायरेक्टर अफ आग्रिकलचर
इंडस्ट्रीज—मध्यप्रांत

जाहिर नोटीस

ति. रा. घोंडो विश्वनाथ, रघुनाथ विश्वनाथ चि. विठ्ठल केशव व कृष्णाजी वामन से सर्वत्र राहणार वावोशी तालुके पेण ल्हा कुलाबा यांस:—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस पांत येते कीं मौजे वावोशी येथें तुमचें आमचें समाइकींत वडिलार्जित अस घर मोडकळीस आलें होतें. तें मो- लांकडें वगैरे सामान वांटून घ्यावें मजकुराचे पत्र गुदस्तसालीं "तुमच्या विभक्त कुटुंबाचे म्यानेजर ति. धोंडोपंत मला दिलें होतें असें असून फाल्गुन त्यांनी खतः येऊन आपल्या भागाची पुरती दुरुस्ती केली. त्यावेळीं आह्मांस हींच कळविलें नाहीं आह्मी त्यांच्या णें घर मोडण्यास मेच्या २९।२६ स आलों असतां त्यानीं केलेल्या र्तीमुळें सर्व घर मोडतां येईना व चा भाग दुरुस्त करण्यासारखा न ल्यांमुळें शिवाय बरसात सुरू झाल्या णानें आह्मांस आमच्या भागाची का- व्यवस्था कारितां आली नाहीं व तो चा भाग तसाच राहिला यामुळें वर- ील भिंती कोसळूं लागल्या तेव्हां चि. धर गोपाळ पेंडसे याज कडून तारीख -८-१२ चें पत्र आलें कीं एक माहि आंत तुह्मी घर उकलून काढावें न ल्यास सरकार मार्फत घर उकलून याची तजविज करावी लागेल" सबब येथें येऊन मोडून पडलेला घराचा आहणें भाग पडलें आहे. व तुमच्या करण्यानें व माझा भाग मोकळा राहिल्यामुळें लांकडें, कवेलू व विटा यांची मोडतोड झाल्याकारणानें माझें २०० दो- नशें रुपयांचें नुकसान झालें आहे मी आपला मोडून पडलेला भाग उकलुन का- ढल्यामुळें तुमच्या भागाची दक्षिणेंकडील बाजू उघडी पडली आहे. करितां तुह्मी ही नोटीस पावतांच आपले भागाची व्यवस्था करावी यापुढें तुमचे भागाची पडझड होऊन नुकसान झाल्यास त्याबद्दल मजवर कोणतेही प्रकारची जबाबदारी नाहीं माझ्या भागा पैकीं ओटीचा खण व माझ्या जागेच्या हद्दींत तुमच्या भागा पैकीं अस- लेला भाग उकलून काढून घर बांधण्यास माझी तुमच्या भागांत गुंतून असलेली जागा ही नोटीस पावल्या पासून एक महिन्याचे आंत मला मोकळी करून द्यावी झाले- ल्या नुकसानीचे रुपये देऊन माझी पावती घ्यावी व तुमचे कडून मुदतीत असें न झाल्यास मला कायदेशीर तजवीज करावी लागेल कळावे तारीख २२·१२·१२ इ० दस्तुर खुद मुकाम वावेशी

सही.

मोरेश्वर गंगाधर पेंडसे दस्तुर खुद

नो० नं० ३२

नोटीस

खालीं सही करणार इसमकडून सर्वत्र लोकांस नोटीस देण्यांत येते कीं माझी आई नामे झामरी मर्दे किसन पा. रा. धानोर ता० दारव्हा इजला तिचा बाप नामे संभाजी वा कवडाजी कुणबी रा. कोणी ता० दारव्हा जि० यवतमाळ यानें तो जिवंत असतां शेत—

सर्वे नंबर	एकर गुंठे	आकार रु.
१२४	३४–३९	१८
१३१	२७–३९	१३

व निमे घर कवेलुचें अशाबद्दल मृत्युपत्र लिहून दिलें. त्यांत माझे मरणानंतर तूं या शेताची व घराची मालकीण आहेस माझे पश्चात तूं वरील इस्टेटीचा उपभाग घ्यावा ही इस्टेट मी स्वतः मिळविली असून त्यावर माझे भाऊबिरादरांचा हक्क नाहीं जर कोणी हक्क किंवा वारसा दा- खविल तर त्यास देवाची शपथ आहे अ- शाबद्दल ता० २३ माहे फेब्रुवारी सन १९०१ ला लेखी वचन दिलें आहे तरी आतां वरील मृत्युपत्र देणार नामे संभाजी वा कवडाजी राऊत हा मयत आहे. व माझी आई नामे झामरी मर्दे किसन पा. रा. धानोर ही ही मयत आहे मी सध्या अज्ञान आहे तेव्हां वरील मिळकत माझे संमती शिवाय कोणी गहाण खरेदी बक्षीस अगर विक्री करून कोणाच जवळून घेऊं नये घेतल्यास तो लेख रद्द समजला जा- ईल, ही नोटीस मी राजीखुशीनें लिहून दिली सही ता. २६-१२-१२

द० लक्ष्मण [illegible]

सही

[illegible] वा किसन पाटील रा० धानोरखुर्द ता० दारव्हा जि० यव- तमाळ इचे हातची निशाणी असे

नो० नं० ३३

नोटीस

अब्दुल गफूर सतरंजीवाले राहणार आकोट ढेंडीपुरा यांस:--

मनानखा वल्द बिसमिल्लाखा फुलारी राह- णार आकोट याजकडून देण्यांत येते कीं, तुह्मी मौजे वडाळी परगणे आडगांव ता. आकोट येथील शेत सर्वे नंबर ५३ पैकीं १ एकरगुंठे ६--१७ आकार रुपये १९ चार आणे हे तुह्मी बनुबी इजपासून दरसाल रुपये १० देण्याचे ठरावावर ९ साल वाहितीस घेतले होते ती सालें साल मजकुरीं पुरीं झाली. शेताचे मालक आणि सर्व अधिकार लागवण वगैरे करण्याचा अम्हाकडे आहे, यासाठीं याद्वारें कळविले जातें कीं, यापुढें तुह्मी सदहू शेत वाहू नये. व साल मजकुरा बद्दल वहि- तीचे रुपये १० तुह्मांकडे येणें आहे ते आमचे वांचून दुसरें कोणास देऊं नये. बनुबी इचा जो कांहीं हक्क संबंध होता तो तिचा मुलगा मरण पावल्यानें व गैर चालीची निघाल्यानें नाहींसा झाला आहे. करितां नोटीस पावल्यावर ४ दिवसांत रु. आणून देऊन आमची पावती घ्यावी. व यांत कळविल्याप्रमाणें अमल करावा. या विरुद्ध वर्तन झाल्यास त्याबद्दलची जबाब- दारी तुह्मास खर्चासुद्धां सोसावी लागेल. हे तुह्मास कळवून बनुबी ईसही कळविलें आहे ता. ३०।१२।१२ इ.

सही

मनानखा वा। बिसमिल्लाखा फुलारी
रा० आकोट

नो० न० ३४

नोटीस

शेख वजीर वल्द शेख लट्टु लेंढारी रा. आकोटपेठ यांस:--

मनानखा वल्द बिसमिल्लाखा फुलारी राहणार आकोट यांजकडून कळविण्यांत येतें कीं, तुह्मी आमची सावत्र आई बनुबी इजपासून आकोट येथील शेत सर्वे नंबर २४९ पैकीं १२ एकर ६ गुंठे आकार रुपये २९ आणे ४ यांतील [illegible] व नंबर ३८० पैकीं २ एकर ४ गुंठे १८ आकार ९ रु. ४ आणे सालीम हे दोन्हीं शेतें ९ सालाकरितां लागवणीनें केलें होते. ती सालें सालमजकुरी पुरी झाली शेताची मालकी व लागवड वगैरे करण्याचा हक्क आमचेकडेस आला, यासाठीं कळविले जातें कीं, यापुढें सदरील शेतें तुह्मी वाहू नये आणि सालमजकुराबद्दल लागवणीचे रुपये नोटीस पावल्या पासून ४ दिवसांत आह्मास अदा करून आमची पावती घ्यावी बनुबी ईस देऊं नये कारण तिचा मुलगा मयत झाल्यानें व [illegible] चालीची असल्यानें तिचा [illegible] संबंध [illegible] नाहीं यासाठीं यांत [illegible] प्रमाणें होण्यास चुकूं नये [illegible] स [illegible]बद्दलची जबाबदारी तुह्मा[illegible] सुद्धां राहील. कळावें. ता ३[illegible]

सही

मनानखा बिसमिल्लाखा [illegible]

नो० नं० ३५

जाहिरात.

धी अकोला नेटिव्ह काटन जिनिंग, प्रेसींग, आणि स्पिनिंग कंपनी लिमिटेड अकोला (वऱ्हाड)

सर्वत्र लोकांस कळविण्यांत येते कीं, वरील कंपनीनें, ज्या गृहस्थाकडून, रकमा यावयाच्या होत्या त्यांच्यावर फिर्यादी करून खाली दिलेले हुकुमनामे मिळविले आहेत. सदर्हु हुकुमनामे, तारिख २७ माहे जुलई रोज रविवारीं सकाळीं ९ वाजतां कंपनीचें ऑफिसांत जाहीर लिलावानें विकले जाणार आहेत. ते ज्या कोणास घ्यावयाचे असतील त्यांनीं त्या दिवशीं वरील ठिकाणीं हजर व्हावें, ज्यांस स्वतः हजर राहतां येणार नाहीं त्यांनीं पत्रानीं मागणी करावी.

१. प्रतिवादी विठ्ठल जयराम बोकारे राहणार तुमसर तालुका व जिल्हा भंडारा मध्यप्रांत- मे० सबजजसाहेब अकोला यांचे कोर्टांतील सिव्हिल सुट नंबर ३१९ सन १९११ हुकुमनाम्याची तारीख १९ माहे आगष्ट सन १९१२ रकमरूपये १,१९२- १२- ६-

२. प्रतिवादी नंदलाल मोतीलाल मारवाडी राहणार इंदुर- मे० स्माॅलकाज-कोर्ट जज्यसाहेब अकोला यांचे कोर्टांतील सिव्हिलसुट नंबर १६७९ सन १९१० हुकुमनाम्याची तारीख ३ माहे दिसेंबर सन १९१० रकम रुपये १०९- ७- ६.

No. No. 24 K. G. Damle.

अकोला—

तारीख ९ माहे जुलई सन १९१३ ई. चेअरमन बोर्ड ऑफ लिक्विडेटर्स.

नोटीस

नोटीस बेशमी नारायण मना चांभार रा० पिंपळगांवदेवी ता० मलकापूर यांस—

खालीं सही करणारा कडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तुह्मी माझे बाप असून तुह्मी नवीन लग्न केलें आहे तुह्मी सांप्रत शुद्धीवर नसून वाटेल तसें वर्तन करितां पूर्वी तुह्माजवळ असलेला पैसा खर्च करून आतां जवळ असलेलें शेतही घालविण्याचा तुमचा मानस आहे. मला खावयास कांहीं मार्गे ठेऊं नये असा तुमचा इरादा दिसतो तरी या नोटीशीनें कळविण्यांत येतें कीं, कृपा करून जवळ असलेली जमीन आपण कोणास विकूं अगर गहाण ठेऊं नये. आमरणपर्यंत अन्नवस्त्र देण्यास मी तयार आहे. यावर जर तुह्मी वर लिहिल्या प्रमाणें वर्तन कराल तर तुह्मी भ्रमिष्ट असल्यानें तुमचें करणें कायदेशीर नसून रद्द आहे कळावें ता१० जुलई १९१३

सहीची निशानी

उकर्डा व॥ नारायण चांभार

रा० पिंपळगांवदेवी नि॥ खु०

नो. नं. २९

नोटीस

नोटीस बेशमी त्र्यंबकराव दौलतराव देशमूख बाळापूर यांस

खालीं निशानी करणारी कडून कळविण्यांत येते कीं माझा देशमुखी हक्कात ८८ आण्याचा हिस्सा असून तुह्मि मला नदेतां पुताबाई जवजे नथु दे. रा. अंत्रज यांना देत असता. वास्तवीक मी हक्कदार असतां असें करणें तुह्मास उचित नाहीं. तरी यापुढें रूसुमा पैकी निम्मे हिस्सा माझा मला देण्याची या पुढें तजवीज व्हावी व पुताबाईनीं मला ९ वर्षा पासून हक्क न दिल्यानें वरील गोष्टीचा निकाल होई पर्यंत पुताबाईस तुह्मी रूसूम देऊं नये. कळावें. ता. १० जुलई १९१३ई.

सहीची निशानी आंगठा बायणाबाई जवजे गुलाबराव देशमुख रा. अंत्रज ता. खामगांव यांचा

नो. नं. २६

जाहिर नोटीस

सर्वत्र साहू सावकार रा. पिंपळगांवदेवी ता. मलकापुर व इतरास :—

या जाहिर नोटीसीनें कळविण्यांत येतें कीं माझा बाप नामें नारायण व॥ मना रा. मजकूर हा शुद्धीवर नसल्यानें तो कोणास गहाण खरेदी वगैरे जवळ असलेली इस्टेट (स० नं० ६२ मु० पिंपळगांवदेवी येथील) देणार असल्याचें समजतें वरून ती इस्टेट कोणी त्यास फुस लाऊन गहाण खरेदी अगर बक्षीस घेऊं नये. घेतल्यास तें रद्द समजलें जाऊन त्या बदलची जबाबदारी घेणारावर राहील ता. १० जुलई १९१३ ई.

सहीची निशानी

उकर्डा व॥ नारायण चांभार

पिंपळगांवदेवी नि॥ खुद०

नो. नं. २७

जाहिर नोटीस.

सर्वत्र सेट साहूकार वगैरे लोकांस या जाहिर नोटीसीनें कळविण्यांत येते कीं कसबे ताजनापेठ आकोला येथील कच्छी बाजारा मागें हेतमशाचा तकीया या नांवानीं व कच्छी बाजारांत उ० कडील दुकानें ही ईस्टेट माझे वडीलोपार्जीत ह्मणजे माझे आईबापानीं मिळविलेली इस्टेट आहे ती पूर्वीपासून माझे मालकीची आहे त्यावर माझ्या शिवाय दुसरे कोणाची मालकी नाहीं करितां जाहिर करितों कीं सदर्हू इस्टेटीवर कोणी माझ्याशिवाय माझे नातू याना कर्ज वगैरे दिल्यास तर त्याची जबाबदारी मजवर नसून सदर्हू माझी ईस्टेट ही जबाबदार धरली जाणार नाहीं कळावें आ० ता० ९।७।१९१३ इ०

सही

मलूबी मर्द येतकादुशा नि० बांगडी ०

दस्तूर मुनशि शेरखां पि. रा. आकोला

नो० नं० २८

नोटीस

रा० रा० सोनाई मर्द लक्ष्मीनारायण मारवाडी रा० मौजे हिवरेखुर्द ता० मेहेकर हल्लीं मु० एकलासपूर ता० वाशीम जि० आकोला यांस:—

खालीं सही करणार रा० मौजे हिवरे-खुर्द ता० मेहेकर जि० बुलडाणा याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तूं माझी सख्खी चुलती असून आपण एकत्र आहोत. अंदाज २।३ वर्ष होत आले असतील तूं लोकाचें भूल थापेंत येऊन तूं मजला नकळत दुकानचे सर्व कागदपत्र रजिष्टर्ड अस्सल गहाणखतें, अस्सल रोखे वह्या वगैरे आणि घरांतलि चीजवस्त रोकड वगैरे घेऊन तूं आपले आईबापाचे घरीं गेली आहेस आणि आतां असें समजतें कीं, तुझी दुकानचे कुळांकडून रकमा वसूल करू पाहतां व कुळाला पावत्या वगैरे देण्याचें मनांत आणून अस्सल दस्तऐवज वगैरे फाडून परत देऊ पाहतां सबब मुद्दाम तुह्मास या नोटिशीनें कळविण्यांत येते कीं आपण एकत्र असल्यामुळें दुकानचे सर्व कागदपत्र लक्ष्मीनारायण सुरजमल या नांवचें आहेत. पैकीं लक्ष्मीनारायण तुझा नवरा मयत झाला असून सुरजमल खुद माझेच नांव आहे. लक्ष्मीनारायण मयत झाल्यामुळें व आपण एकत्र असल्यामुळें दुकानचे संबंधानें सर्वस्वी मालकी हक्क वगैरे माझा आहे. व व्यवस्था करण्याचा अधिकार माझा आहे. तुजला कोणतेही तऱ्हेनें मालकी नसून अधिकार नाहीं. सबब तूं दुकानचे संबंधानें कोणतेही तऱ्हेनें व्यवहार करू नयेस आणि ही नोटीस तुजला पावले दिवसापासून ८ दिवसांचे आंत तूं नेलेले सर्व कागदपत्र चिजवस्त रोकड वगैरे व वह्या वगैरे सर्व माझे मजला परत आणून द्याव्यात. तसें नकेल्यास रितीप्रमाणें तजवीज केली जाईल. कळावें ता० ७-७ १९१३ ई०

सही

सुरजमल जमनादास मारवाडी द. खु.

नो० नं० २३

जाहिरात

सर्वत्र लोकांस जाहिर करण्यांत येते कीं मौजे हिवर खुर्द ता० मेहेकर जि० बुलडाणें येथें लक्ष्मीनारायण सुरजमल या नांवची आमची दुकान असून त्या पैकीं लक्ष्मीनारायण हा माझा चुलता होता तो मैत झाला आहे. व सुरजमल खुद माझेंच नांव आहे. माझी चुलती नामें सोनाई ही लक्ष्मीनारायण याची बायको असून ती अलीकडे २।३ वर्षे होत आले असतील लोकांचे भुलथापेनें आमचे घरून दुकानचे रजिष्टर्ड अस्सल गहाणखतें, रोखे, पुर्जे, वह्या, चिजवस्त, रोकड वगैरे घऊन ती आपले आई बापाचे घरीं मौजे एकलासपुर ता० वाशीम येथें गेली आहे. आणि आतां दुकानचे पैसे वसूल करण्याचे मरीस पडली आहे. तरी या जाहीरनाम्यावरून कळविण्यांत येते कीं ज्यांना ज्यांना ह्मणून सदर्हू दुकानचे देणें असेल त्यांनी सदर्हू सोनाई इजला एकही पैसा न देतां कोणतेंच तऱ्हेनें तिच्याशी व्यवहार करूं नये. व तिजपासून अस्सल दस्तऐवज वगैरे फाडून घेऊं नयेत तसे केल्यास ते मला कबुल नाहीं कारण आह्मी एकत्र असल्यामुळें तीजला कांहीं एक व्यवहार करण्याचा अधिकार व मालकी नाहीं. यापुढें तिच्या फुसलावणीचे थापेत कोणी येऊन जे कोणी तीला पैसे देतील. अगर अन्य कांहीं व्यवहार तीच्याशी करतील ते बुडतील. ज्यांना ज्यांना ह्मणून दुकानचे पैसे देणें असतील. त्यानी त्यानी ते पैसे मला देऊन माझी पावती घ्यावी. जरी मजपाशी अस्सल दस्तऐवज वगैरे नाहींत तरी त्याजबद्दल मजला जे कोणी पैसे देतील त्यांना मी त्याचे पावतीत तशी अस्सल दस्तऐवजातील पैशाची मजशिवाय कोणी मागणी केल्यास त्याजबद्दलचा जबाबदार मी आहों. असा स्पष्ट उल्लेख लिहून देण्यास मी कबुल आहों. कळावें तारीख ७।७।१३ इ.

सही

सुरजमल जमनादास मारवाडी

नो. नं. २४ दस्तुर खुद

जाहीर नोटीस

सर्वत्र साहू सावकार व जमीनदार शेतकरी रा. माळेगांव बाजार व इतरांस

या नोटीसीनें खालीं सही करणाराकडून कळविण्यांत येते कीं, माझी चुलती नामें गोपी मर्द बापुजी शिंपी व आजी नामें जानकाबाई मर्द एकोबा शिंपी रा. माळेगांव बाजार ही आमचे इस्टेटींत अफरातफर करणार असे समजतें. ह्या दोघांना अन्नवस्त्राकारितां १५० रुपये दर साल मी देत असतों. असे असतांनां कोणी त्यांज पासून गहाण खरेदी अगर पट्यानें स्थावर अथवा जंगम इस्टेट घेऊं नयें. घेतल्यास तें रद्द समजले जाऊन या बद्दलची जबाबदारी घेणारा कडेस राहील, कळावे. ता. १६ जुलई १९१३ई.

सही

लक्षुमण आनंदा शिंपी माळेगांव बाजार दस्तुर भाऊराम आनंदा शिंपी माळेगांव बाजार.

नो० नं० २५

नोटीस

नोटीस बेशमी भुलाई मर्द रामजी साळी रा० नबाबपुरा आकोला यांस:—

खालीं सही करणाराकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तुझा नवरा व मी सख्खे बंधू असून दोघांनीं १ घर विकत घेतलें. माझ्या भावास २ बायका होत्या पैकीं १ लग्नाची बायको व तूं मोहतराची आहेस. तुला १ मुलगी आहे. वर दिलेलें घर तुझ्या मनांत दुस्यास देण्याचें आहे. असें मी ऐकिलें वरून नोटीस देतों कीं, तुझा अन्नवस्त्राचा हक्क आहे. तो त्वां मरेपर्यंत मजपासून घ्यावा. परंतु वरील इस्टेट कोणास गहाण बक्षीस देऊं नये. दिल्यास त्याबद्दल तुला जबाबदार धरण्यांत येईल. व तुजपासून जो कोणी घेईल त्यासही योग्य जबाबदार धरले जाईल. कळावें ता. १६-७-१९१३

सही

सखाराम हिरामण साळी रा० नबाबपुरा आकोला

नो० नं० २६

Registered N. N. 4

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४७] आकोला--- सोमवार तारीख १३ माहे जानेवारी सन १९१३ ई० [अंक २

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटीशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
डेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील.
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.
सूचनाः- गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. नंतर येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या अटींवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन टक्के प्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक आकोला ९।९।०९ } G. A. Phillips. एजंट

नं १

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या आकोले आणि उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २६३ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक आकोला २१-९-१० } G. A. Phillips. एजंट

नो० नं० २

धोबी पावडर.

१० च. मिनीटांत कपडे स्वच्छ व पांढरे शुभ्र करतें. ८ आणे पौंड. प्या. ट. ख. शिवाय.

दि० वि० राजवाडे २४ बुधवार पेठ पुणे सिटी

नो. नं. ३

प्रोफेसर सुरतकर

प्रसिद्ध मानस शास्त्रज्ञ व औषधाशिवाय रोग घालविणार

आपण औषधांचे कडवट घोंट घेऊन कंटाळला तर वरील गृहस्थांस जरूर भेटा. ते खालील लिहिलेले रोग-जसें क्षय संधी वात फेंफरें, बाळंतरोग, अजीर्ण, मुत्रकृच्छ, पोट व डोकें दुखी, नपुंसकत्व बहिरे व बोबडे-पुष्कळ रोगी बरे केले तुह्मांस चमत्कार पहाणें असेल तर तुमचा फोटो व ट्रायल फी ह्मणून रु. २ पाठवा. तीन दिवसांत तुह्मांस थोडा आराम वाटेल. आजच टिकिटासह पत्र लिहा. दुसरा मजकूर खालील वाचा.

फक्त रु. १५० च्या भांडवलांत!
दरमहा रु. २५ पेक्षां जास्त कमाई!

ह्या स्कीमचा लाभ प्रत्येक गांवांतील एका उमेदवारास व प्रत्येक शहरांतील तिघा उमेदवारासच मिळेल. एकाच गांवाहून अगर शहरांतून जास्त आलेल्या अर्ज्या स्विकारल्या जाणार नाहींत. अर्जदार साधारण शिकलेला [मराठी अगर इंग्रजी] कांहीं व्यंग नसलेला स्त्री अगर पुरुष वर्गातला, पण नीति युक्त आचरणाचा पाहिजे. विशेष खुलाशा करितां एक आण्याच्या टिकिटासह अर्ज करा. ज्याची अर्जी पहिली तोच पहिला समजला जाईल. त्वरा करा,

पत्ता--प्रो सुरतकर, हर्तावील्डिंग काळबादेवी रोड-मुंबई

नो० नं० ४

उमेदवार पाहिजेत

उमरावती येथील स्त्रियांचे दवाखान्यांत उंच प्रतीच्या सुइणीचें शिक्षण देण्याकरितां वर्ग सुरू होणार आहे. उमदेवार स्त्रियांनीं उमरावती येथील स्त्रियांच्या दवाखान्याचे लेडी डाक्टर कडे अर्ज करावा. अर्जाबरोबर आपल्या चांगल्या वागणुकीचा दाखला एखाद्या सरकारी नोकराच्या अथवा कोणी संभावीत गृहस्थाच्या सहीचा पाठवावा. उमेदवारिणीचें वय २० पासून ४० वर्षांचे आंत असून शरीर प्रकृती चांगली असावी. तिला मराठी अथवा हिंदी चांगलें वाचतां आणि लिहीतां आले पाहिजे. पसंत केलेल्या उमेदवारीणीस दरमहा ७ रुपये स्कॉलरशिप मिळेल. ज्यास्त माहीती सदहू लेडी डॉक्टर यांस विचारल्यास मिळेल.

H. E. Banatwala L/. col. I. M. S.
ऑनररी सेक्रेटरी
काउन्टेस ऑफ डफरीन फन्ड
वऱ्हाड ब्रयांच उमरावती.

नो० नं० ५

हिंदुस्थानावर अरिष्ट.

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिंवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलेलें आहे पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिंवतापाचें औषध व गोळ्या हे रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळया

हें औषध घेतल्यानें भागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ विकार तावडतोब दूर होतात. किं रु. १-८

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे. किं. ०४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली खरूज याचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ०४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु वरली लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

नो० नं० ६

जिन्नस चांगला असें केव्हां ह्मणावयाच?

तर तुह्मी एखादा जिन्नस खरेदी केल्यावर तो तुह्मांस व तुमच्या मित्र मंडळींना पसंत पडून पुन्हां पुन्हां जेव्हां त्याची मागणी करिता तेव्हांच तो जिन्नस चांगला असे ह्मणावयाचे.

मे. सैयद हाफिजुल्लाखान इनामदार, दर्यापूर, यानीं ता० १६ नोवेंबर सन १९१२ रोजीं आमचा एक लोखंडी नागर नं० ९ चा मागविला व तो त्यांना व त्यांच्या मित्र मंडळींनां पसंत पडतांच त्यांनीं आणखी तसलेंच तीन नांगर आज मागविले आहेत.

यावरून असें सिद्ध होतें कीं, तुह्माला सुद्धां आमचा नंबर नऊचा लोखंडी नांगरच पसंत पडणार व त्याची तुह्मी आजच मागणी करा.

किर्लोस्कर बंधु
पोस्ट किर्लोस्कर वाडी.
जि०(सातारा सं. औंध)

नो० नं० ७

निराश्रित बाल रक्षण गृह

सर्वत्र जनसमाजास अल्प मतीनें व अज्ञान बुद्धीनें व नम्रतेनें जाहीर करण्यांत येते कीं ज्या ज्या ज्ञातींत पुनरविवाहाची वाहिवाट नाहीं त्या त्या ज्ञातींत वैधव्याचें प्रमाण दिवसें दिवस वाढत चाललें आहे यामुळें गर्भपात बालहत्यादी पातकें कशीं होतात व त्यांचा परिणाम पातकी व त्यांचे संसर्गी लोकांस कसा भोगावा लागतो व सदरील संबंधानें अनीवार्य संकटांत पडल्यामुळें त्यांना किती दुःखें सोसावीं लागतात. ते तपसीलवार लिहिण्यास अशक्य आहे. तरी थोडक्यांत त्याचा परिणाम इतकांच आहे कीं ईश्वरापुढें पातकी, सरकारपुढें गुन्हेगार, व आपआपल्या ज्ञातींत अनेक प्रकारच्या दोषास पात्र व घरांतील आप्त वर्गास स्वतः डोळ्यावर झांकण टाकून कानाडोळा कसा होतो याचा विचार प्रत्येकांनी स्वत:च करावा. या सर्व गोष्टीविषयीं जगानियंत्या परमेश्वरानें माझे मनांत संचार केल्यामुळें वर दर्शविलेल्या संकटांतून निभावण्याकरितां आकोला ताजनापेठेंत हनुमान वस्तींत मारुतीचें देवळाजवळ **निराश्रित बालरक्षण गृह** स्थापन केलें आहे. भाड्यानें घेतलेलें घर केव्हां सोडावें लागेल याचा निश्चय नसतो या करितां मुद्दाम विकत घेतलेलें घर या कामीं अर्पण केलें व वर दर्शविलेल्या नांवाची फळी त्या ठिकाणीं लावलेली आहे. या कामीं संचार करणारा व प्रत्यक्ष हातानी करविणारा व अशा कामीं सर्व प्रकारें निरंतर यश देणारा जगनियंता परमेश्वरच समर्थ आहे.

आपलें अज्ञान बालक जी. श्रीमंतातर्फे
म्यानेजर विष्णु प्रभुराम पेन्शनर
हायकोर्ट पिटिशनरायटर

ता० १६-५-१२ आकोला वऱ्हाड
नो. नं. ३९

वऱ्हाडांत खात्रीची उत्तम नवीन सोय.

खरे गारेचे थंडचष्मे

आह्मीं मुद्दाम वऱ्हाडच्या लोकाकरितां डोळे तपासून सर्व तऱ्हेच्या फ्रेमीसहित **खरे गारेचे थंड चष्मे माफक दरानें** विकण्याचें दुकान काढलें आहे. मुंबई वगैरे मोठ्या ठिकाणच्या भपक्यावर मंडळी कशीं फसतात हें सर्वांना श्रुतच आहे. सर्व गरजूनी अनुभव घेवून पहावा.

गोपाळ पांडुरंग आणि कंपनी
आकोला नो० नं० ४०

WANTED

ntelligent young men of respectable nection, educated up to matricula- standard, to be trained, up as clerks ketmen, Sub-agents etc., liable to ransferred to any part of India after ing qualified for such posts,

" Applications should be made to the dersigned or to Messrs. Ralli Bro- rs agency Shegaon to-gether with pies of school and other certificates d information. Salary to begin with l be Rs 20 to Rs 25/- per month ording to qualifications."

KOLA. } For Ralli Brothers agency A. M. ALTINTOP.

No N. 9

WANTED

A Female Sub Assistant Surgeon of sum perience for the Amraoti Female Hos- tal, pay Rs. 60/— per month and free arters. Apply to the Honorary Secre- ry Countess of Dufferin's Fund Berar anch, Amraoti.

No N. 36

जाहिर नोटीस

प्रसिद्ध बंगाली ओरिएंटल सोप.

आह्मी धी मराठा एजन्सी स्टोअर्स, मोहन बिल्डिंग गिरगांव मुंबई यांस सोल एजंटस् नेमिले आहे. तरी घाऊक व किरकोळ विक्रीचे एजन्सीबद्दल यांचेकडे तपास करावा.

धी ओरिएंटल सोप
फ्याक्टरी कलकत्ता

नो० नं० १०

पाहिजे

एक शिकलेली मिड वाईफ जिला कम्पाउंडींगचें सुद्धां काम करितां येईल अशा साठीं बाई मोठे फिमेल डिस्पेन्सरी शेगांव करितां पाहिजे आहे. पगार दरमहा २९ मिळेल अर्ज खालील पत्यावर पाठवावे.

sd H. E. Banatvala.

आनररी सेक्रेटरी
काउन्टेन्स ऑफ डफरिन्स
फंड बरार ब्रँच उमरावती

नो० नं० ३७

नोटीस

नोटीस बेशमी रुखा मर्द चुडामण काळवांडे बारी रा० जामोद ता. जळगांव

इस:—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तुह्मी माझ्या साक्षांत सासु आहांत, परंतु आपण माझी बायको नामें मुक्ती इजला नांदु देत नाहीं. व मि तिला वागविण्यास तयार आहे. दोन महिन्यापूर्वी मी माझ्या बायकोस माझे घरीं आणिलें होतें. एके दिवशीं मी जंगलांत गेलों असतांना माझे पश्चांत तुह्मी व तुमची वडील बहीण नामे पुती मर्द सोनाजी [...]आईस मारहाण करून माझे [...]ास घेवून गेलात. तुह्मी व्यर्थ लोकांचे नादीं लागून माझा गरिबाचा संसार बुडविण्याचा तुमचा विचार आहे. करितां या दोघांसही या नोटीशीनें कळविण्यांत येते कीं ही नोटीस पावल्यापासून आठ दिवसाचे आंत माझ्या बायकोस खालीं लिहिलेल्या डागिन्यासह पोंचती करावी तिचे आंगावर असलेल्या दागिन्याचें वर्णन सरी १ साकळी १ पाटल्या ५ गोल २ पायातील कडे २ व दंडवाळ्या जोड १ एकूण चांदीचे नग १० वजन तोळे १०० व सोन्याचीं गरसोळी १ व सोन्याच्या बाळ्या ६ कानांतील अजमास सोने तोळे २ एकूण दागिणे रु. १२५ चे तिचे आंगावर आहेत.

येणें प्रमाणें माझी बायको न आणून घातल्यास योग्य तजवीज केली जाईल व मला दुसरे लग्न अगर मोहतीर करणें भागपडेल त्याचा खर्च ही तुह्मांस द्यावा लागेल. मग आपण खावटी बद्दलचे रुपये मागाल तर मी देणार नांहीं व एखादे सावकाराचे कर्ज काढाल तेही देणार नाहीं. मी आपणांस आपसांत पुष्कळ प्रकारें सांगितलें परंतु आपण ऐकत नाहीं करितां ही नोटीस देणें भाग पडलें कळावे. ता० ६।१।१९१३ इ.

दस्तुर रतनलाल मुकुंदलाल रा. आकोला

सही

गणु वा। बापुजी अडनांव नानकदे बारी रा. जामोद ता. जळगांव सहीची निशानी खुद्द हातची रेघ असे

नो. नं. ४१

नोटीस

नोटीस बेशमी भागु मर्द सुर्यभान गाढवे रा० गळसगांव ता० मंगरूळपीर जि० आकोला इ०:—

खालीं निशाणी करणाराकडून कळविण्यांत येते कीं मौजे धामणी येथील शेत सर्वे नं. ३ आणि ९ हे वडीलोपार्जित असून त्याचा माझा एक द्वितीयांश हिस्सा आहे. सदर्हू नंबराचे खाते तुझा नवरा नामे सुर्यभान याचे नावें होते, ते तो मयत झाल्यावर तुझे नांवे झाले. सदर्हू सुर्यभान हा माझा सखा पुतण्या असून तूं सून आहेस. सदर्हू नंबरांतील हल्लीं तुजकडे असलेला एक द्वितीयांश हिस्सा व तुझे जवळील सर्व इस्टेट वडिलोपार्जित आहे सांप्रत तूं लोकांचे सांगण्यावरून कांहीं जिनगीची अफरातफर करितेस असें ऐकले तरी या नोटीशीनें कळविण्यांत येतें कीं तूं जों पर्यंत आमचे कुळांत रहाशील तोंपर्यंत फक्त अन्न वस्त्राची तुझी मालकी आहे ती सर्व इस्टेट माझी आहे. करितां तूं कोणतेच प्रकारें गहाण, खरेदी पत्र्यानें ती देऊं नये दिल्यास ती रद्द समजली जाईल आणि त्या बदलची जबाबदारी इस्टेटीवर नसून तुझेवर राहील कळावें ता० १-१-१३ इ.

सही

शिवजी वा। महादजी रा० धामणीं नि० हातची रेघ

नो. नं. ४२

नोटीस

रा. रा. पंढरी विठोबा पाटील मुक्काम पो० वडशिंगी ता० जळगांव जि० आकोला यांस:—

खालीं सही करणाराकडून नोटीस दिली जाते कीं मि० बाजीराव हिम्मतराव देशमुख मुक्काम निमगांव यांना मी जामीन असल्याचे माझ्या गहाणखतांत लिहिलें आहे बाजीराव याजवर तुह्मी हुकुमनामा मिळवून एक वर्ष होत आले, तुह्मांस मी तोंडी आणि लेखी अनेकदां कळविलें कीं त्यांची इस्टेट जात चालली आहे तुमची रक्कम वसूल करा. त्याप्रमाणें तुह्मी करीत नहीं. कोणाचीही जमानत त्याचें इस्टेट पहून घेतली जाते त्याप्रमाणें मी त्यास जामीन झालों होतों. परंतु आतां तुह्मास या जाहिर नोटिशीनें कळवितों कीं मी या पुढे मि० बाजीराव यास जामीन नाहीं; माझ्या गहाणखतास कोणत्याही प्रकारचा अडथळा या जामीनकीनें येऊं नये आल्यास तो वातल असें कळावें ता० ३१-१२-१२

सही

यादव तुकाराम बंजारी मुक्काम निमगांव द० खु०

नो. नं. ४३

जाहिर नोटीस

नोटीस बे॥ शिवराम मारुती खारोडे राहणार तळेगांव बु॥ तालुके आकोट यास खालीं सही करणार याज कडून नोटीस देण्यांत येते कीं मी तुह्मांस बाहादरचंद सादळासिंग व भिकमचंद बहादरचंद दुकान तळेगांव या उभयतांनी कुलमुखत्यार पत्र निरनिराळे ह्मणजे बाहादरचे सहीचे व दुसरें भिकमचंद यांचें सहीचें अशी दोन कुलमुखत्यार पत्रें दिलीं होतीं सदर्हु दोन्ही कुलमुखत्यार पत्रें तारीख १।१०।१२ पासून रद्द केलीं आहेत तरी तुह्मी अता सदर्हु मुखत्यार पत्राच्या आधारें आमचें कोणतेंही काम करूं नये कळावे. तारीख ९।१२।१२

सही

भिकमचंद बहादर द० खुद

नो० नं० ४४

जाहिर नोटीस

सर्व लोकांस कळविण्यांत येते कीं माझा पुतण्या नामे सूर्यभान हा मरण पावला त्याची सर्व इस्टेट व शेत सर्वेनंबर ३ आणि ९ मौजे धामणी येथील सदर्हू शेतें त्याचे नांवें असून त्यांत त्याचा एक द्वितीयांश हिस्सा आहे सदर्हू सर्व इस्टेट व नंबर त्याची बायको नामे भागु इचे ताब्यांत असून हल्लीं ती सदर्हू इस्टेटीची अफरातफर करणार आहे ह्मणून ऐकतों करितां सर्व लोकांस सुचना देण्यांत येते कीं सदर्हू भागु मर्द सुर्यभान इजपासून सदर्हू इस्टेट कोणी गहाण अगर खरेदी घेऊं नये कारण ती जोंपर्यंत आमचे कुळांत राहील तो पर्यंत अन्न वस्त्राची मालकीण आहे व सर्व इस्टेटीचा मी मालक आहे. जर कोणी तिजपासून खरेदी अगर गहाण घेईल तर त्याची जबाबदारी घेणारावर राहील कळावे ता० १-१-१३ इ.

सही

शिवजी वा। महादजी गढवे रा. धामणी ता। मंगरूळपीर हातची निशाणी रेघ

नो. नं. ४५

नोटीस

नोटीस बेशमी बजाई मर्द सखाराम तेली रा० मुंडगांव ता० आकोट जि० आकोला

ईस:—

तुकाराम वा॥ झांगोजी तेली रा० वडाळी ता० अकोट यांजकडून तुह्मांस या नोटिशीनें कळविण्यांत येते कीं तुह्मी आपल्या मालकीची मौजे पिंपरी ता० आकोट येथील शेत सर्वे नंबर ४२ एकर १८ गुंठे ८२६ आ० रुपये ४८ चे शेतांतील एकत्रितीयांश हिश्शाची जमीन [सदर्हु शेताचें खातें देऊ वा॥ बाबुजी याचे नावें असलेली] ता० २८-७-१२ इसवी रोजीं मजला बक्षीस दिली. व बक्षिस पत्रही लिहून दिलें. तें प्रथम तुह्मीं नोंदून देण्याचे कबूल केलें होतें. पण पुढें नोंदुन दिलें नाहीं सदर्हु बक्षिस पत्रांतील अटीप्रमाणें मारुती वा॥ रामजी तेली व विठू वल्लद रुंजाजी तेली या उभयतांचें याच शेतावर असलेलें रु० १९० त्यांना देऊन मी गहाण सोडविलें आहे. आतां सदर्हु शेतावर तुमचा बिलकूल हक्क संबंध नाहीं. सबब आपण वर वर्णिलेले शेतासंबंधी गहाण खरेदी वगैरे बिलकुल कोणत्याहि प्रकारचा व्यवहार करूनये. दिल्यास तुह्मीं सदर्हु शेतासंबंधीं केलेला व्यवहार मजला बिलकूल मान्य नाहीं. केल्यास त्याची जबाबदारी आमच्यावर नहीं. सदर्हु नोटीस आमचे तर्फे वकील मि० गणेश रघुनाथ इनामदार रा० अकोला यांचे मार्फत दिली असे तरी सदर्हु बद्दल कांहीं जाब देणें असल्यास त्यांचे मार्फत करावा कळावे ता० १९-१२-१२ इसवी

सही.

निशाणीची रेघ तुकाराम वल्लद झांगोजी तेली रा० वडाळी ता० आकोट.

नो० नं० ४६

जाहिर नोटीस

विद्यमान सबजज साहेब कोर्ट खामगांव सक्सेशन सर्टिफिकीट नंबर ९ १९१२ इ० सक्सेशन सर्टिफिकीट मिळण्याबद्दल अर्ज

अर्जदार

सखूबाई बाप झाबुराव दे॥ अ० पा० करणार आजा बळीराम हंबीरजी देशमुख रा० जळंब ता० खामगांव.

सर्वत्र लोकांस कळविण्यांत येते कीं वरील अर्जदार इनें सक्सेशन सर्टिफिकीट मिळण्याचा अर्ज आमच्या कोर्टांत. केला आहे त्याची चौकशीची तारीख ८ माहे २ सन १९१३ नेमली आहे तरी त्या तारखेस ज्याची कांहीं हरकत असेल त्यानीं सकाळी १० वाजतां आमचे कोर्टांत हजर व्हावे तसें न केल्यास पुढें कोणतीही तकरार ऐकिली जाणार नाहीं कळावे.

आज तारीख ३ माहे जानेवारी सन १९१३ इसवी रोजीं आमचे सही निशी व कोर्टाचे शिक्यानिशी दिले.

सही.

N. G. Subhedar.

सबजज कोर्ट खामगांव.

नो० नं० ४७

कापूस– तक्ता– साप्ताहिक-   ४ जानेवारी १९१३ पर्यंत

हा.	वर्ष	काटन मार्केट — आयात — कापसाच्या गाड्यांची संख्या — ता. ४।१।१३ पर्यंतचा आठवडा	कापसाच्या गाड्यांची संख्या — १।१०।१२ पासून	रुईच्या बोजाच्या गाड्यांची संख्या — ता. ४।१।१३ पर्यंतचा आठवडा	रुईच्या बोजाच्या गाड्यांची संख्या — १।१०।१२ पासून	गट्टे बांधण्याचे प्रेस — बांधलेली गठ्ठी. — ता० ४।१।१३ पर्यंतचा आठवडा	गट्टे बांधण्याचे प्रेस — बांधलेली गठ्ठी. — ता. १।१०।१२ पासून आज तागाईत
रती	चालूं साल	६,७४४	६२,२९३	९४०	३,८१९	६,९७२	४२,२७३
	गुदस्त	१६,५१९	११९७८४	७९०	४,७३७	....	....
	तिगस्त	४,९२९	३९,६४०	४९३	२,७९२	....	....
ाळ	चालूं साल	६७१३	५९,४६०	६५०	१०,२८१	३,८६१	२८,२५४
	गुदस्त	९,१९२	७९,६९२	२३९	१,४३९	....	....
	तिगस्त	१,९६७	२३,३७७	६५९	३,२३७	....	....
ला	चालूं साल	९,६१३	६३,६७९	१,३९७	६,६५१	३,८६८	२८,२८३
	गुदस्त	१५,३३५	९०,२१३	१,२३९	८,७१४	....	....
	तिगस्त	४,९८९	५२,४४१	९०८	४,४९४	....	....
णा	चालूं साल	६,१२१	४२,५१३	१,१९४	४,३९३	५,८८९	३६,१८८
	गुदस्त	६,३००	६७,७४०	८३६	४,५७२	....	....
	तिगस्त	२,९८५	७०,७५५	१,१७२	४,११७	....	....
ाड	चालू साल	२९,२८१	२२३९४५	४,१४१	२५,१४०	२०,१९०	१३४,९९८
	गुदस्त	४७,३०६	३५७३८९	३,१०४	२०,४५८	....	....
	तिगस्त	१५,३६६	१८६२१३	३,१९२	१४,६०५	....	....

र—चालूं सालाच्या बरोबरीचे साल गुदस्त व तिगस्त सालचे आठवडे   ६ जानेवारी १९१२ व ७ जनेवारी १९११ पावेतों होते

पत्रकें धाडणारे
मार्केट प्रेस
४२ ९४

सी. इ. लो.
डायरेक्टर आफ आग्रिकल्चर
इंडस्ट्रीज—मध्यप्रांत

नोटीस

नोटीस बेशमी मर्द मुरजमल मारवाडी सोनार इस-

मुलचंद वल्द हरदेव सोनार रा०ताजनापेठ आकोला याजकडून कळविण्यात येते कीं तुह्मी ता० ३०।१२।१२ इ० रोजीच्या वऱ्हाड समाचाराच्या अंकात जी नोटीस दिली ती आह्मी वाचली. त्या मध्यें जो मजकूर दिला आहे तो खोटा आहे. तूं माझी मोहतराची बायको आहे आणि तुझें पोटीं जो मुलगा आणि मुलगी झाली आहे ते माझी ...:ची आहेत. आता तुं अलीकडे वाईट लोकांचे नादीं लागून वाईट कर्म करू लागली आहेस आणि त्या मुळें तूं स्वतःच माझे घरांतून अंदाजानें रोख नगदी रुपये १०० आणि सोन्याचे कडे १ तोळें ७॥ आणि सोन्याची मुदी १ तोळे २॥ एकंदर सोनें तोळें १० किंमत रुपये २५० हे घेऊन पळून गेली आहेस. ह्मणून आतां तुझा माझेवर खाण्या पिण्याचा आणि अन्नवस्त्राचा कांहीं एक हक्क राहिला नाहीं. तूं जर कायदेशीर इलाज करशील तर त्याची जबाबदारी तुझ्यावर राहिल हें कळावें ता० ६।१।१३

सही
मुलचंद वल्द हरदेव मारवाडी
सोनार राहणार ताजनापेठ
आकोला द० खुद

नो० नं० ५१

नोटीस

ओंकारदास गोकुलदास बैरागी • बाळापूर
यांसः-

गिरधारीलाल केशवदास गुजराथी रा... व लेडाहाडज याना ... बाळापूर यांज कडून नोटीस देण्यांत येते कीं; आमचे वडील केशवदास यानीं दादा तेजपाल याजपासून घडलेले दगड अंदाजा ५०० विकत घेवून तुमचे परवानगीनें तुमचे देवळाचे आवारांत ठेविले होते त्या वेळीं तुमचा व आमचे वाडिलाचा स्नेहभाव असून बरे पणा होता. परंतु आतां तुमचे मनात बेमानी उत्पन्न होऊन तुह्मी आमचे दगडांचा अपहार करूं पहातां व आह्मास दगड नेवूं देत नाहीं तरी या नोटिशीनें आपणांस कळविण्यांत येते कीं; आमचे दगडाची किंमत रुपये २०० आहे व या नोटिशीचे तारखे पासून ८ दिवसाचे आंत आह्मास आमचे दगड द्यावे. ज्या वेळीं आपण कळवाल त्या वेळीं आह्मी मजूर लावून दगड घेवून जाण्यास तयार आहों. या उपर जर आपण आह्मास दगड नेवूं देणार नाहीं तर आह्मास कोर्टांत जावून कायदेशीर इलाज करावा लागेल व त्या बद्दलचा सर्व खर्च आपणास सोसावा लागेल.

कळावें ता० २१।१२।१२

गिरधारीलाल केशवलाल तर्फे
वकील अनंत सखाराम
आठल्ये

नो० नं० ९२

नोटीस

... बेशमी जिवनसिंग रघुनाथसिंग ... आकोट ता० मजकूर
यांस.—

... सही करणार यांजकडून नोटीस येते कीं तुह्मी आपलें शेत मौजे येथील सर्वे नंबर ३९ चे सालीम ७००० सात हजार रुपयास खरेदी करार करून खरेदीखत करून मिती पौष शुद्ध ९ रोजीं ठरवून आपल्या हातची चिठ्ठी लिहून दिली तरी आतां ही नोटीस पावतांच शेताचें खरेदीखत करून द्यावें. भर-रक्कम मजपासून घेऊन दस्तऐवज ... करून द्यावा. तसें न केल्यास ...र योग्य कोर्टांत दावा करून ...शीर तजवीज करणें मला भाग पडेल ...चा खर्च व कोर्ट खर्च तुमच्यावर कळावें ता. ९।१।१३ इ.

सही
गंगाराम वा। रावजी पा. राहणार
नो. नं. ४८ लाडेगांव

नोटीस

...टीस बेशमी चितामण ...वाजी पा- रा. लाडेगांव ता. ...कोट यांसः—

खाली सही करणार यांजकडुन नोटीस देण्यांत येते कीं मौजे लाडेगाव येथील सर्वे नंबर ८१ हे शेत तुमचे माझे समाईक असून त्यांत माझा निम्मे व तुमचा निम्मे हिस्सा आहे साल मजकुरीं पेरणी वगैरे सर्व समाईक करून कपासी वेंचल्यावर मला निम्मे माल न देतां तुह्मी परभारें माझे हिशासुद्धां सर्व कापूस तीन खंडी एक मण दर ९१ प्रमाणें विकला व पैसे ही मला दिले नाहीं करितां ही नोटीस पावतांच माझे निमें मालाचे रुपये मला द्यावे व ह्यापुढें जो माल शेतांत निघेल तो लाग लाच निमोनिमें वाटून माझे हवाली करावा तसें न केल्यास मी योग्य कोर्टांत दावा करून आपले निम्मे हिशाची रक्कम भरून घेईन कोर्ट खर्च व नोटिशीचा खर्च ही भरून घेईन कळावें तारीख ९।१।१३ इ.

सही
गंगाराम रावजी पाटील द. खु.
राहणार लाडेगांव

नो. नं. ४९

नोटीस

नोटीस बेशमी मुयाद्दीन वल्द नवल परदेशी सुतार राहणार शेगांव ता. खामगांव जि. बुलढाणा यांसः—

खालीं सही करणार नोटीस देतो कीं, कसबे शेगांव ता. खामगांव जि. बुलढाणा येथें पेठेंत कागले पुऱ्यांत स्टेशनवर जाणारे सडकेचे उत्तर बाजूस जी आमची मालकीची जागा आहे. ती जागा पुर्व पश्चिम फूट ३० दक्षिण उत्तर फूट ४० तुह्मी आमचे जवळून भाड्यानें घेतली व त्याजवर तुह्मी तुमचे खर्चानें इमला बांधिला, हल्लीं ती जागा अह्मास विकणें आहे. ती जागा दर फुटास ह्मणजे पु. प. फुट १ द. उ. फुट ४० अशी १५० रुपये प्रमाणें किंमत होत आहे तरी ही नोटीस पावल्या पासून ८ दिवसाचे आंत भाडे चिठींत लिहिलेलें शर्ती प्रमाणें आपणास ही किंमत योग्य वाटल्यास आपण या किंमती प्रमाणें किंमत आह्मास देऊन खरेदीखत करून घ्यावें. नाहींपेक्षां इमला काढून जागा खालीं करून द्यावी असें न केल्यास आह्मी ती जागा दुसरे कोणास विकूं कळावें. ता. १०-१-१३ इ.

सही
अमृतराव अवधुतराव पाटील मांड
शेगांव तर्फे मुखत्यार हणमंतराव
गणपतराव पाटील शेगांव
नो० नं० ९० द. खु.

आमच्या देशांत राजकुमारांसाठीं राजकुमार कॉलेजें नव्हतीं; त्या काळीं त्यांचें शिक्षण वरीच शिक्षक ठेवून अगर इतर मुलाबरोबर शाळेंत होत असें. त्यामुळें प्रजेशीं राजकुमाराचें लहान पणापासून संघट्टन होत असें राजकुमार कॉलेज निघाल्यापासून तो संबंध तुटला व राजे प्रजेला पारखे झाले. डाका युनिव्हर्सिटी काढण्यानें श्रीमंताच्या मुलांचा ही तोच प्रकार होणार आहे. या युनिव्हर्सिटींतला खर्च देण्याची ऐपत फक्त श्रीमंतांनाच राहील व त्यामुळें त्या मुलांचे इतर मुलाशीं संघट्टन न होतां परकेपणा उत्पन्न होईल अशी भीति आहे असें एक बंगाली पत्र ह्मणतें.

पत्रव्यवहार.

वि. वि. गुरुवार ता० १४ नोव्हेंबर रोजीं येथील शेतकीच्या प्रयोगशाळेंत कृषिविद्या परिषद् भरली होती. तिच्या संबंधीं ची हकीकत आपल्या पत्रांत आलीच होती. वऱ्हाडांतील श्रीमान् जमीनदार. शेतकरी, सरकारी अधिकारी वगैरे बरीच मंडळी त्यावेळीं येथें जमली होती. मीहि त्यावेळीं तेथें गेलों होतों. मी स्वत: ' शेतकरी नाहीं, किंवा सरकारी नोकराहि पण नाहीं. परंतु मी साधारण प्रेक्षक या नात्यानें गेलों होतों. प्रयोगशाळेंतील अधिकारी वर्ग, निरनिराळ्या तालुक्यांचे तहशीलदार हे शेतकरी लोकांस आपले बरोबर घेऊन, सुधारलेल्या नवीन पद्धतीच्या आउतांचा उपयोग नीटपणें समजावून देत होते. गुराढोरांच्या बांधण्याची व्यवस्था, खतें व वैरण—कडबा—नीट ठेवण्याची व्यवस्था, वगैरे क्षुल्लक वाटणाऱ्या परंतु फार महत्वाच्या गोष्टी प्रत्यक्ष दाखविण्यांत आल्या. जनावरांच्या वैद्यकींत Veterenary लागणाऱ्या कांहीं हत्यारांचा उपयोगहि समजावून देण्यांत आला. शेतकीस लागणाऱ्या बीं बियाण्यांचें एक छोटेंसें प्रदर्शनहि उघडलें होतें. कडबा कापण्याचीं निरनिराळ्या प्रकारचीं यंत्रें चालवून दाखविण्यांत आलीं. त्यांपैकीं एक यंत्र वाफेच्या सहाय्यानें चालवून दाखविण्यांत आलें. या सर्व गोष्टी पाहून ज्या थोर पुरुषाच्या परिश्रमाचें हें फल आहे, त्या थोर पुरुषाचे ह्मणजे शेतकीखात्याचे डायरेक्टर लो साहेब यांचे आभार मानणें अत्यंत अवश्य आहे, असें मला वाटलें. गुराढोरांचा ऱ्हास होत चालला आहे, वैरण पुरत नाहीं, जमीनींत कस नाहीं, अशा प्रकारची ओरड अलीकडे नेहमीं ऐकूं येते. सुधारलेल्या आउतांचा उपयोग केल्यानें ही अडचण सर्वस्वी जरी नाहीं, तरी बरेच अंशीं टाळतां येण्यासारखी आहे असे मला वाटलें ‘उत्तम शेती. मध्यम व्यापार, व कनिष्ट चाकरी' या ह्मणीची सत्यता खास प्रची तीस येईल असें वाटलें. दिवसानुदिवस महागाई जास्त वाढत चालली आहे, तिला बराच आळा बसेल, व आपल्या देशांत पुनरपि निर्वाहाच्या सामुग्रीची रेलचेल उडेल वगैरे भावी सुखस्वप्नें पडून मन आनंदांत गर्क झालें. अधिकारी वर्ग शेतकरी वर्गास आउतें खरेदी करण्याबद्दल शिफारस करित होता. कांहीं लोकांनीं त्याला आपलें अनुमोदन दिलें; व कांहीं लोकांनीं त्याबद्दल आपली नापसंति दर्शविली. हें पाहून मात्र माझें सुखस्वप्न संपून झोंपेतून खडबडून जागा झालों व अधिकारी वर्ग शेतकीच्या सुधारणें संबंधीं इतकी काळजी घेत असतांना देखील आपल्या पुराणप्रिय शेतकऱ्यांस त्याचें महत्व वाटत नाहीं, ह्मणून त्यांची, किंबहुना त्यांच्या अज्ञानाची मला कींव आली. अर्थात् या नापसंतीचें कारण काय हें समजावून घेण्याची माझी इच्छा झाली. एकीकडे शिफारस व दुसरीकडे नापसंति या दोहोंच्या कचाट्यांत मी सांपडून माझें मन दुभंग झालें. शेतकीच्या ज्ञानास मी अगदींच पारखा असल्यामुळें खरें कोणतें व खोटें कोणतें हें मला कळेना. ह्मणून माझ्या परिचयाचे जे दहापांच शेतकरी होते त्यांना या गोष्टी संबंधानें विचारण्याची माझे मनानें धांव घेतली. त्यांनीं ज्या कांहीं थोड्याबहुत अडचणी सांगितल्या त्या मला खऱ्या वाटल्या. अधिकारी वर्ग सुखाच्या राज्यांत वाढल्यानें त्याला शेतकऱ्याच्या अंगमेहनतीची व आनुषंगिक अडचणींची असावी तशी कल्पना नाहीं, असें वाटलें. तेव्हां अर्थात् सुधारलेलीं नवीन पद्धतीचीं आउतें फायदेशीर आहेत किंवा नाहींत. हा प्रश्न माझ्या आटोक्याच्या बाहेर राहिला. परंतु तो सोडविणें मात्र अत्यंत अवश्य आहे. शेतकीचें महत्व लहान सहान नाहीं. सरकारचें लक्ष तिकडे लागलें आहे. व आमचे लोक मुख्यत्वें करून शेतकरीच आहेत तेव्हां एकमेकांच्या अडचणी एकमेकास कळणें अवश्य आहे. नवीन आउतें उपयोगांत आणण्यास कोणत्या अडचणी आहेत. हें सरकारास कळलें पाहिजे. ह्मणजे त्याप्रमाणें सरकारला हि त्या गोष्टीचा विचार करण्यास बरें पडेल. प्रयोगशाळा ही शेतकरी वर्गाकरितांच स्थापन केली आहे. व तिच्याकरितां लागेल तो खर्च करण्यास सरकार तयार आहे. शेतकऱ्यांनीं आउतां संबंधी आपल्या अडचणी कळविल्यास तिकडे सरकार कानाडोळा करील असें वाटत नाहीं. सरकाराकडून आउतांची केली जाणारी शिफारस व आमच्या शेतकऱ्याची तत्संबंधीं अनेक अडचणीस्तव नापसंति, या दोहोंची लढाई लागली ह्मणजे खरें प्रकरण लवकरच बाहेर पडेल. शेतकरी वर्गाचा गैरसमज, त्यांची पुराणप्रियता या गोष्टी तरी नाहींशा होतील. अगर सरकारला तरी आपलें धोरण बदलावें लागेल. सरकार या कामीं जो खर्च करीत आहे त्याचें चीज अशा वांचून होणार नाहीं. प्रयोगशाळाही अत्यंत उपयुक्त संस्था आहे असें सरकारास वाटत आहे व कित्येक शेतकऱ्यांस तो निव्वळ भपका आहे असें वाटत आहे. तरी आतां तटस्थ वृत्ति सोडून दिली पाहिजे. परिषदेला चवथें वर्ष लागलें. तेव्हां तिलाहि थोडथोडें ज्ञान येनवाकले आहे. आमचा शेतकरी वर्ग अशिक्षित आहे. तरी गांवोगांवच्या शिक्षित लोकांनीं शेतकरी लोकांच्या अडचणी नीट त्यांच्या तर्फे सरकारापुढें मांडाव्या अशी मी त्यांस सविनय प्रार्थना करितों. मीहि आपले शेतकरी मित्राच्या अडचणी समजावून घेऊन त्या पुढें मांडीनच. कळावें हे विनंति.

अकोला. ता. { ग. सि. मराठे.

वऱ्हाडसमाचार

पौष शुद्ध ६ शके १८३४ परिधावी

यंदाची औद्योगिक परिषद.

सध्याचा काळ परिषदांचा आहे खरा, पण त्यांतल्या त्यांत औद्योगिक परिषदेसारख्या परिषदा देशाच्या सध्याच्या स्थितींत अधिक अवश्य होत. पण आश्चर्याची गोष्ट ही आहे कीं राजकीय कांग्रेसच्या नगाऱ्यापुढें या परिषदेच्या टिमकीकडे कोणाचें विशेष लक्ष जात नाहीं. तथापि या परिषदेचे जनरल सेक्रेटरी ना. रा. ब. मुधोळकर हे नाउमेद न होतां तिच्या यशःप्राप्तीसाठीं मनःपूर्वक झटत आहेत हें त्यांच्या आशावादित्वाला व देश हिताच्या कळकळीला पूर्णपणें साजणारें आहे यांत शंका नाहीं. यंदाच्या औद्योगिक परिषदेचे अध्यक्ष मि० हरकिसनलाल यांचे भाषण जरी हिंदुस्थानच्या औद्योगिक उन्नती संबंधानें कांहींशी निराशा उत्पन्न करणारें झालें तरी त्यांनीं सांगितलेल्या गोष्टी औद्योगिक बाबतींत पुढाकार घेणाऱ्या व्यवहारज्ञ माणसाच्या अनुभवांतल्या आहेत हें लक्षांत घेऊन त्यांनीं दाखविलेलीं न्यूनें भरून काढण्याकडे देशांतले धनिक लोक व सरकारी अधिकारी आपलें लक्ष घालतील तर ही निराशा बऱ्याच अंशानें कमी होण्याचा संभव आहे. उद्योग धंद्याच्या वाढीला मुख्य भांडवल, मजुरी व सरकारचें साह्य या तीन गोष्टी लागत असतात पैकीं भांडवल आमचे कडे कमी आहे खरें, पण जें आहे त्याचा सदुपयोग काळजी करण्याचें ज्ञान व कारखान्याची सुव्यवस्था हीं अनुभवानेंच प्राप्त होणारीं आहेत हा अनुभव ठेंचा खात खात मिळविण्यापेक्षां पाश्चात्य राष्ट्रांच्या अनुभवाचा फायदा घेण्यास आमचे लोकांनीं शिकणें हें अधिक श्रेयस्कर होईल. कारखानेवाल्यांनीं आपल्या मुलांना पाश्चात्य तऱ्हेवर कारखान्यांचे व्यावहारिक शिक्षण घेण्यासाठीं त्या देशांस पाठविलें पाहिजे. दुसरी गोष्ट ह्मणजे मजुरी आमच्या देशांत अलीकडे मजूर मिळेनासे झाले आहेत व जे मिळतात ते अंगचुकार व अगदीं अडाणी असतात. शिक्षण प्रसारानें ते कदाचित् ज्यास्त शहाणे होतील. पण त्यापेक्षां ही झटून काम करण्याचा कित्ता त्यांच्या पुढें मांडणारे त्यांच्या वरले अंमलदार असल्याशिवाय या बाबतींत सुधारणा होण्याची अपेक्षा करणें व्यर्थ आहे असें जें मि० हरकीसनलाल यांनीं सांगितलें त्यांत पुष्कळ अर्थ आहे असें आह्मांस वाटतें. नेकीनें काम करण्याचा गुण शिक्षणानें प्राप्त होत नसतो. तो कांहींसा उपजत व कांहीं अनुकरणानें येतो. तेव्हां या बाबतींत चांगली उदाहरणें त्यांच्यापुढें मांडल्यानें जें काम होईल तें नुसतें शिक्षणप्रसाराविषयींच्या आक्रोशानें होणार नाहीं- तिसरी गोष्ट ह्मणजे सरकारची मदत ही तर आह्मांस पदोपदीं पाहिजे आहे. सरकारच्या मदतीनें मोठाले कारखाने कसे भरभराटतात याचें प्रत्यक्ष उदाहरण ह्मणजे साकची येथील टाटा याचा लोखंडाचा कारखाना हें आहे. याहीं बाबतींत आमचे पुढारी अजून व्हावे तसे [illegible] झाले नाहींत ही खेदाची गोष्ट आहे.

औद्योगिक परिषदेचें वाङमय दर [illegible] वाढत आहे. यंदाच्या बैठकींत ही [illegible] चांगले निबंध वाचण्यांत आले. त्यां[illegible] उत्तमापैकीं पुण्याचे रा. गंगाधर न[illegible] सहस्त्रबुद्धे एल एजी. यांचा हिंदु[illegible]तला साखरेचा धंदा या विषयावरचा निबंध हाएक होता. रा. सहस्त्रबुद्धे यांचें लक्ष या विषयाकडे आज पांचसात वर्षें लागलें आहे. त्या साठीं त्यांनीं हिंदुस्थानातल्या निरनिराळ्या प्रांतांत फिरून पुष्कळ अनुभविक माहिती मिळविली आहे व शेवटीं साखरेच्या कारखान्याचें आगरजी वेस्ट इंडीजबेटें तेथें जाऊन व दोन वर्षें त्या धंद्याचा सप्रयोग व सोपपत्तिक माहिती मिळवून त नुकतेच स्वदेशीं परत आले आहेत. अशाग्रहस्थाचे विचार ह्मणजे नुसते ईझिचेअरवर पडून सुखस्वप्नें पाहणाराचे नव्हेत हें ध्यानात ठेविलें पाहिजे. मि० सहस्त्रबुद्धे यांना साखरेचे कारखाने इकडे काढण्यासंबंधानें निराशा वाटण्याला पुष्कळ कारणें आहेत. तथापि ते निराश झालेले नाहींत. प्रयत्नावर त्यांची दृढ श्रद्धा दिसते. त्यानीं साखरेच्या उद्योगासंबंधानें निबंधाच्या आरंभी थोडक्यात आतांपर्यंतचा इतिहास दिला आहे तो बोधप्रद आहे. परदेशी साखरेची आयातईकडे आज कित्येक वर्षें सारखी वाढत आली आहे. तिला कांहीं आळा घालावा ह्मणून १९०२ साली सरकारनें बाउंटी (सरकारीमदत) मुळें स्वस्त विकणाऱ्या परदेशी साखरेवर हिंदुस्थानांत जकात बसविली. त्यामुळें जर्मनी व आस्ट्रियांतुन साखर येणें बंद झालें, पण जाव्हा व मॉरिशसयांनीं साखरेंत सुधारणा करून ती इकडे पाठविण्याचा धडाका सुरू केला. हिंदुस्थानांतल्या लोकांच्या आवडी निवडीचें सुक्ष्मज्ञान करून त्याप्रमाणें ते इकडे साखर पाठवूं लागले व ती साखर इकडे स्वदेशी ह्मणुन आमचे लोक आंधळ्यासारखे घेऊं लागले. जाव्हाच्या व्यापाऱ्यांची युक्ति सिद्धीलागेली, आणी स्वदेशी चळवळ, उंसाची सुधारणा, मजुरीचा स्वस्तपणा वगैरे अनुकुळ गोष्टी इकडे असतां ही आमची साखर मागें पडली. ही स्थिति सुधारण्याला काय करावयास पाहिजे हा मुख्य मुद्दा आहे. कित्येकांना वाटतें कीं आमच्या उंसापासुन जितकी साखर मिळावयास पाहिजे तितकी मिळत नाहीं. ह्मणून त्यांत प्रथम सुधारणाहवी. शेतकीखात्याचे अधिकारी बहुधा याच तत्त्वावर उंसाची सुधारणा करण्यांत गुंतले आहेत. पण रा. सहस्त्रबुद्धे [illegible]ती उंसांतल्या सा[illegible]

ची
र्या आहे
विचा-
ज्यानांत
ते
डोळे
उद्धारही
यांनीं
बाबतींत
णतात--
तृरखात्या
चाललें
तोंपर्यंत
हींत तें
गंना वा-
आलेल्या
पाहणाऱ्या
हिंदीलो-
अंमलाला
कांना वाटत

...णाचे आकडे देऊन असें सप्रमाण सिद्ध केलें आहे कीं साखर करण्याच्या कृतींत सुधारणा झाल्याशिवाय ...सातलें साखरेचें प्रमाण नुसतें वाढवून कांहीं एक फायदा व्हावयाचा नाहीं. कारण ... जितकी ज्यास्त साखर आपण देशांत ... करूं तेवढी हल्लींच्या कृतीनें ...ळून होईल किंवा फार तर तिचा तंत्रखु करण्याकडे उपयोग होईल. पण ती साखरेला स्थानें आपल्या पदरांत पडत नाहीं-त. रा. सहस्रबुद्धे यांच्या दृष्टीनें याला एकच उपाय आहे आणि तो हा कीं साखरेचे कारखाने आधुनिक सुधारलेल्या यंत्रपद्धतीनें चालले पाहिजेत. यापद्धतीनें दरटन साखरेमागें ७० रु० खर्च कमी लागेल. हे कारखाने एकदम सगळ्याप्रांतांत निघणें अशक्य आहे हें दिसतेंच आहे. पण देशाची लागवड चांगली आहे अशा कांहीं प्रांतांत तरी ते निघाले पाहिजेत. हे निघे पर्यंत तरी स्वस्थ बसावयाचें काय? नाहीं. त्यांचें ह्मणणें असें आहे कीं तोंपर्यंत आपण जाव्हा वगैरे ठिकाणाहून कच्ची साखर आणून ती इकडे शुद्ध करावी. आणि ती इकडे स्वस्त पडावी ह्मणून सरकारनें थोडीशी मदत करावी ती अशी कीं कच्च्या साखरेच्या किंमतीवर जी हल्लीं जकात घेतात ती पद्धति बदलावी ह्मणजे कच्ची साखर व शुद्ध केलेली साखर यांच्या जकातींत जो अगदींच थोडा फरक आहे तो दर हंड्रेडवेटामागें निदान ८ आण्यांचा तरी ठेवावा ह्मणजे कांहींतरी फायदा हिंदी कारखानदारांच्या पदरात पडेल रा. सहस्रबुद्धे यांची सूचना व्यावहारिक दिसते. औद्योगिक परिषदेच्या सेक्रेटरींनीं सरकारच्या कानावर ती घालून खाजगी रीतीनें व कायदेकौंसिलांत या संबंधानें चळवळ सुरू करावी अशी आमची सूचना आहे.

अनुकरणाचें खूळ.

लॉर्ड हार्डिंज यांची गणना लॉर्ड कॉर्नवालिस, लॉर्ड विल्यम बेंटिंक व लॉर्ड रिपन यांच्या सारख्या उदार मतवादी व परोपकारी व्हाइसरायांत होत आहे. यांच्यावरसुद्धां जेव्हां दुष्टांनी अत्याचार करण्याचा प्रयत्न केला. तेव्हां देशांतल्या कोनाकोपऱ्यांतून सुद्धां तीव्र निषेध व तो करणाराविषयीं पुण्य प्रकोप व्यक्त होत आहे यांत आश्चर्य नाहीं लॉर्ड हार्डिंज यांच्या जागी हिंदुस्थानाचा तळतळाट घेणारा एखादा अधिकारी असतां तरी त्याच्या संबंधानें अत्याचार करणाराविषयीं हिंदुस्थानच्या लोकांनी असेच निषेधपर उद्गार काढले असते कारण अत्याचार करणें हें हिंदी लोकांच्या धर्मानें महत्पाप मानिलें आहे. हिंदुस्थानांत अनेक दुष्ट राजे पूर्वी होऊन गेले, पण अत्याचार करून त्याचा जीव घेण्याचा प्रकार येथें कधींही घडला नाहीं. पाश्चात्यांच्या संघट्टना बरोबरच हें अत्याचाराचें बीज इकडे आलें आहे. आमचे लोकांनी पाश्चात्यांचें अनुकरण जसें मद्यपान, अभक्ष्य भक्षण वगैरे बाबतींत चालविलें आहे, तशीच गोष्ट या अत्याचारा संबंधाची आहे. पाश्चात्यांचें अंध अनुकरण करण्याचें जें खूळ आह्मांस लागलें आहे त्याचें अत्यंत विषारी फळ अत्याचाराच्या रूपानें दृष्टीस पडूं लागलें आहे. या खुळाचें निर्मूलन जेव्हां होईल तो सुदिन ह्मटला पाहिजे. हें खूळ नुसत्या हिंदुस्थानालाच नाहीं तर एकंदर सगळ्या प्राच्य राष्ट्रांमध्यें थोडें बहुत पसरत चाललें आहे. असें दिसतें. थोड्या दिवसांपूर्वीं जपानांत एका मायेकिल्लें नेगील मुत्सद्दी प्रिन्स यामागाटा यांचा जीव घेण्याचा प्रयत्न केला होता. यामागाटा हें लॉर्ड हार्डिंज यांच्या प्रमाणें त्या देशाचें अत्यंत हितकर्ते व लोकप्रिय सेनानी होते व लॉर्ड हार्डिंज यांच्या प्रमाणेंच ते ईश्वरी कृपेनें त्या संकटांतून बचावले, फरक एवढाच कीं, जपानी दुष्ट गुन्हेगार तावडतोब पकडला गेला आणि त्यामुळें एकंदर जपानी लोकांच्या राजनिष्ठेवर शिंतोडा उडाला नाहीं पण अत्याचाराचें बीज तेथें कोठून गेलें असावें याविषयीं जपानी लोकांनीं केलेली मीमांसा आम्ही केलेल्या मीमांसे सारखीच आहे पाश्चात्य सुधारणा जिकडे जिकडे गेली तिकडे तिकडे गुप्त हत्या, अत्याचार, मद्यपान वगैरे महत्पापांनीं प्रवेश केला आहे हें जपान व हिंदुस्थान या दोन देशांच्या अनुभवाला सारखेंच येत चाललें आहे हा योगायोग विचित्र आहे,

ना. रा. ब. वासुदेवराव पंडित.

आह्मांस कळविण्यास आनंद वाटतो कीं नागपूरचे सुप्रसिद्ध बारिस्टर रा० ब० वासुदेव रामकृष्ण पंडित बी ए. यांस मध्य प्रांताच्या स्थानिक संस्थांनीं वरिष्ठ कायदे कौंसिलांत आपले प्रतिनिधि ह्मणून निवडून दिलें आहे. रा० ब० पंडित हे तरुण, उत्साही, कार्यक्षम व नेमस्त विचाराचे आहेत. दोन वर्षांपूर्वी सरकारानें त्यास मध्य प्रांताच्या ॲडव्होकेट जनरल सारख्या जबाबदारीच्या जागीं नेमिलें होतें या वरून सरकारच्या विश्वासाची त्यांच्या अंगची पात्रता व्यक्त झाली होती. आतांच्या निवडणुकीनें लोकांचाही त्यांच्यावर तितकाच दृढ विश्वास आहे ही गोष्ट सिद्ध झाली आहे. रा० ब० पंडित हे लोक सेवा करण्यास मिळालेल्या या अपूर्व संधीचा व त्यांच्या उद्योगास मिळालेल्या विस्तृत क्षेत्राचा उत्तम उपयोग करून दाखवितील आणि यांच्या अगोदरचे लोकनियुक्त सभासद ना० मि० दादाभाई यांनीं थोड्या अवधींत कौंसिलांत जी उत्कृष्ट कामगारी बजाविली तिची परंपरा न सोडतां ना० रा० ब० पंडित हे सरकारचा विश्वास व लोकांचा आदर दोन्ही वृद्धिंगत ठेवतील अशी आह्मांस पूर्ण उमेद आहे.

पब्लिक सर्व्हिस कामिशन

ज्याकडे आज कित्येक दि... लोकांचे डोळे लागून राहिले होते त्या पब्लिक सर्व्हिस कमिशनच्या बैठकीला गेल्या आठवड्यांत मद्रास येथें सुरुवात झाली. कामाला सुरुवात करतांना कमिशनचे अध्यक्ष लॉर्ड इस्लिंगटन यांनीं लहानसें प्रास्ताविक भाषण करून कमिशनचे उद्देश व त्याच्या मर्यादा यांचे विवेचन केलें. यंदा ते वर्गी इंडियन सिव्हिल सर्व्हिस व प्राव्हिनशियल सर्व्हिस यांच्या पुरतीच चौकशी करण्याचें ठरलें असल्याचें त्यांनीं सांगितलें. कमिशनला जरूर वाटेल तर एखादेची साक्ष खाजगी रीतीने घेण्याचा ही अधिकार मिळाला आहे. कमिशनकडून जी चौकशी व्हावयाची आहे तिच्या मर्यादेंत पुढील मुद्यांचा समावेश करण्यांत आला आहे १ नोकरींत भरती करण्याची पद्धत, २ पगार, रजा व पेनशनें, ३ युरोपियनेत्तरांच्या नेमणुकीच्या मर्यादा, ४ पब्लिक सर्व्हिसच्या गरजा, ५ हल्लींच्या पद्धतींत कोणत्या सुधारणा पाहिजेत ? पैकीं सिव्हिल सार्विसचा प्रश्न मोठा असल्यामुळें कमिशननें यंदा तोच प्रथम हातीं घेतला आहे.

कमिशनच्या बैठकीला सुरुवात झाली नाहीं तोंच आंग्लोइंडियन पत्रांना धास्ती वाटूं लागली आहे कीं युरोपियन लोकांची संख्या कमी करण्याची शिफारस कमिशन कदाचित् करील. ह्मणून तीं आतांपासून कमिशनला ओरडून बजावीत आहेत कीं ' संभाळा बरें, युरोपियनांची हल्लींची संख्या अगदीं बेताची आहे. ती कमती करतांच येणार नाहीं इतकी कमी आहे. ती आणखी कमी झाल्यास मोठा अनर्थ ओढवेल. ही कमींत कमी संख्या हल्लीं किती आहे पहा. इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसमध्यें अधिकाराच्या जागा एकंदर १२९२ आहेत. पैकीं ५४ काय ते हिंदी गृहस्थ आहेत. बाकीच्या १२३८ जागीं युरोपियन आहेत ! हिंदुस्थान सरकारच्या हाताखालीं ११ निरनिराळीं खातीं आहेत. यांत मोठाल्या जागा २०० आहेत. पैकीं फक्त ११ काय त्या हिंदी गृहस्थांच्या वाट्याला आल्या आहेत ! सॅनिटरी, मिलिटरी व टांकसाळ वगैरे कित्येक खात्यात तर वरच्या जागीं हिंदी गृहस्थ औषधाला सुद्धां मिळत नाहीं अशी वस्तुस्थिति असतां हीच युरोपियनांची कमींत कमी संख्या असणें अवश्य आहे असें ह्मणणारांचे धारिष्ट्य विलक्षणच ह्मटलें पाहिजे.

इंडियन सिव्हिल सर्व्हिस करितां चांगलें लोक विलायतेंत मिळेनातसे झाले आहेत ही वस्तुस्थिति डोळ्यासमोर असतां व सुशिक्षित हिंदी गृहस्थांनीं आपली कार्यक्षमता सिद्ध करून दाखविली असतां ही सिव्हिल सर्व्हिसमध्यें चांगल्या हिंदी लोकांना घेण्यापेक्षां कनिष्ट प्रतीचे युरोपियन ठेवलेले बरे असें प्रतिपादन करणें हा केवळ दुराग्रहाचा भाग ह्मटला पाहिजे. ब्रिटिश अंमलांत हें तत्त्व अबाधित चालविलें तर हिंदी लोकांच्या महत्त्वाकांक्षा परिपूर्ण करण्यासंबंधाचीं जीं अभिवचनें श्रीमती महाराणी व्हिक्टोरिया, सप्तम एडवर्ड बादशहा व हल्लींचे लोकप्रिय व परम मान्य पांचवे जॉर्ज बादशहा यांनीं दिलीं आहेत तीं निरर्थक होणार नाहींत काय ? हल्लींच्या हिंदी लोकांच्या महत्त्वाकांक्षा कोणत्या आहेत तें कमिशनला काँग्रेसच्या मागण्यांवरून कळण्यासारखें आहे. तेव्हां त्या मागण्या व राज्यकर्त्यांचीं अभिवचनें यांची संगति घालून या प्रश्नाचा निकाल सदर कमिशन करील अशी उमेद आहे.

हिंदी लोकांविषयींची आंग्लोइंडियनांची साशंकवृत्ति ही या गोष्टीच्या मुळाशीं आहे ही गोष्ट कित्येक दुरदर्शी उदार विचारांच्या अस्सल इंग्रजांच्या ध्यानांत येऊन चुकली आहे आणि ते ब्रिटिश राजनीतीच्या कर्णधारांचे डोळे उघडण्यासाठीं वेळोवेळीं तसे स्पष्ट उद्गारही काढीत असतात. मि० सिडने वेब यांनीं नुकतीच केलेली स्पष्टोक्ति या बाबतींत विचार करण्यासारखी आहे. ते ह्मणतात-- "हिंदुस्थान बुद्धिमत्तेच्या व कर्तृत्वाच्या मार्गांत पुढें पुढें पाऊल टाकीत चाललें आहे. त्याची बाल्यावस्था होती तोंपर्यंत तुह्मी त्यांना अधिकार दिले नाहींत तें योग्य होतें. पण लहानपणीं मुलांना वागविण्याच्या रीतीनेंच पुढें वयांत आलेल्या कर्त्यासवरत्या मुलाला वागवूं पाहणाऱ्या बापाला शहाणा कोण ह्मणेल ? हिंदीलोकांना अधिकार दिल्यानें ब्रिटिश अमलाला धोका पोचेल अशी भीति कित्येकांना वाटत आहे. पण लोकांमध्यें असंतोष कायम ठेवून ब्रिटिश अंमलाची सुरक्षितता वाढेल काय ? या गोष्टीचा विचार अवश्य केला पाहिजे. मी हिंदुस्थानच्या या टोंकापासून त्या टोंकापर्यंत प्रवास केला व पुष्कळ हिंदी गृहस्थांच्या व माझ्या गांठी पडल्या, पण ब्रिटिश अमलांतून सुटूं इच्छिणारा एकही हिंदु किंवा मुसलमान मला आढळला नाहीं. हिंदी लोकांची वाढही माझ्या दृष्टीनें ब्रिटिश राज्याच्या बळकटीचें एक साधन आहे." किती उदार व दुरदर्शीपणाचे हे विचार आहेत! 'इंग्लिशमन' सारख्या आंग्लोइंडियन पत्राला हे आह्मी नजर करतों.

दिल्लीच्या अत्याचाराचे वेळीं हिंदूंची मदत.

दिल्लीस व्हाइसराय साहेबांच्या निवासंबंधानें जो अत्याचार घडला त्यावेळीं हिंदूंनीं त्यांना व लेडीहार्डिंज यांना कशाकशा प्रकारें मदत केली याबद्दलची माहिती दिल्लीचे वकील मि० प्यारेलाल व रायसाहेब वझीरसिंग यांनीं आपल्या सहीनिशीं प्रसिद्ध केली आहे तिजवरून कळतें कीं अत्याचार घडल्यानंतर व्हाइसराय साहेबांच्या हत्तीला माहुतानें खालीं बसविल्यावर लेडी हार्डिंज त्यावरून खालीं उतरल्या. तेव्हां जवळच डॉ० ए. सी. सेन यांचा दवाखाना होता. तेथें डा० सेन यांनीं त्यांना बसण्यासाठीं खुर्ची आणून दिली व त्यांना चक्कर येत होता ह्मणून ब्रांडी व कांहीं सुंगण्याचीं औषधें तत्काळपुरविलीं. मि० एन. सी गुप्त यांनीं पंखा व पिण्यास पाणी आणुन दिलें. त्याचप्रमाणें डा० मित्र यांनीं हीं कांहीं औषधें तत्काळ हजर केलीं. नंतर व्हाइसराय साहेबांस नेण्यासाठीं एका हिंदी दुकानदारानें एक मोठा खोका पुढें केला. त्यावर डा० सेन यांच्या येथील एक बिछाना घालून त्यावर लॉर्ड हार्डिंज यांस निजवून अँब्युलन्स पार्टीकडून नेण्यांत आले. डा. बी. सी. सेन व मि० हजारीमल यांनीं लेडी हार्डिंज यांस छत्री व कर्नल राबर्टस यांना उभे राहून व्हाइसराय साहेबांस उचलता यावें ह्मणून लाकडी फळ्याचें व्यासपीठ दिलें. अशारि-

...हिप्नॉटिझम आणि ...
टीः-- हाथी बीलर्डिंग कालबा...

तीनें जवळ असलेल्या प्रत्येक हिंदूनें मोठ्या तत्परतेनें मनःपूर्वक साह्य केलें. या गोष्टी कोणत्याही आंग्लो इंडियन पत्राच्या बातमीदारास दिसल्या किंवा कळल्या नाहींत, आणि ,शाबास, मारा' वेवढे शब्द मात्र त्यावेळच्या गडबडींत ऐकूं आले विचित्र आहे.

दुर्दैवी चीन !

चीनच्या मागची साडेसाती अजून संपली नाहीं, उलट त्याच्यावरच्या संकटांत अलीकडे नवी नवी भर पडत आहे. लोकसत्तात्मक राज्यपद्धतीचा प्रचार होतांच तिच्या बरोबर येणाऱ्या संकटांना चिनी लोकांना तोंड देतां आलें, पण लोकांमधली अस्वस्थता, कर्ज बाजारीपणा, चीनचा सावकार होण्याचा मान मिळविण्याबद्दल युरोपियन राष्ट्रांची अनावर महत्त्वाकांक्षा, अफू प्रकरण, मंगोलियांत रशियन अस्त्रलाचें गुरगुरणें वगैरेनीं त्रासून गेलेल्या चीनला आतां पुनः उद्भवलेल्या तिबेट प्रकरणामुळें चैन पडत नसलें पाहिजे. वाचकांस हें ठाऊकच आहे खुद्द चीन देशांत प्रजासत्ताक राज्य स्थापन होण्याच्या अगोदरच्या धामधुमींत मंगोलियांतील बौद्ध गुरु हे स्वतःलाच तेथील राजे ह्मणवून घेऊं लागले व राशियानें त्याला स्वतःचा मतलब साधण्यासाठीं पाठीशीं घातलें. राशियाला याप्रमाणें फुकटांत तेथें व्यापाराचें हक्क मिळून सार्वभौमत्व मिळालें. त्याच बौद्ध गुरूचें अनुकरण तिबेटांतले दुसरे धर्मगुरु दलाई लामा हे करूं पाहत आहेत. यांनीं तिबेटावरील चीनचें सार्वभौमत्व झुगारून देऊन तेथें बंदोबस्तासाठीं ठेवण्यांत आलेल्या चिनी कामदारांची व व्यापाऱ्यांची तिबेटी लोकांकडून कत्तल करविली. तेव्हां त्याला चांगली शिक्षा करण्याच्या विचारांत चीन आहे, पण इकडे त्याला इंग्रज सरकारानें पाठीशीं घातले आहे. लॉर्ड कर्झन साहेबाच्या कारकीर्दींत कर्नल यंगहजबंड यांनीं तिबेटवर स्वारी करून तिबेटच्या अंतर्व्यवस्थेंत आपण हात घालणार नाहीं असें चीन कडून कबूल करून घेतलें होतें ही गोष्ट खरी आहे. पण याचा अर्थ धडधडीत तिबेट चीनचें सार्वभौमत्व झुगारून देण्यास व चिनी कामदारांची कत्तल करण्यास उद्युक्त झालें तरी चीननें ब्र काढूं नये असा समजावयाचा काय? या तिबेट प्रकरणाचा विचार आणखी एका निराळ्या दृष्टीनें केला पाहिजे. दलाई लामानें ज्या हत्या करविल्या आहेत त्या तिबेटचा सत्यानास केल्या वांचून राहणार नाहींत. सेंट पीटर्सबर्गहून आलेल्या तारे वरून असें समजतें कीं प्रसिद्ध राशियन बदमाश डारर्जफ यानें दलाई लामाला फुसलावून आपल्या बाजूला वळवून घेतले आहे, व लामाजी आतां मंगोलियांत जाऊन तिबेटांत व्यापाराचे हक्क राशियाचे चरणीं अर्पण करीत आहेत. राशियाचा हात तिबेट प्रकरणांत शिरकूं देण्यास इंग्रजसरकार अर्थातच कबूल नाहीं. त्यांनीं या प्रकरणांत चीनकडे खलिता पाठवून कांहीं मागण्या केल्या आहेत व त्या देण्यांस आपण तयार नाहीं असा चीननें साफ जबाब धाडला आहे. आतां पहावें पुढें इंग्रजसरकार कसा काय डावपेंच खेळतें तें. सारांश, चीनच्या सध्याच्या विपन्न स्थितींत दुष्काळांत तेरावा महिना तसें हें तिबेट प्रकरण उपस्थित झालें आहे.

वऱ्हाडवृत्त

हवामान— मकर संक्रमणाच्या मानानें थंडी असवी तशी जोमदार नाहीं व त्यामुळें रब्बीचीं पिकेंही थोडीशी मंदावतील रोगराई कांहीं नसून सार्वजनिक आरोग्य आनंदकारक आहे.

रा. रा. इ. सी गिबसन असि. क. यांस सागरहून आकोल्यास बदलण्यांत आले आहे.

रा. रा शहा महम्मद इशाक यांस ए. असि. कमिशनर करून आकोल्यास स्पेशल ड्यूटीवर नेमले आहे ही गोष्ट त्यांच्या उत्कृष्ट तहशिलदारीचें योग्य पारितोषक होय

दोन प्रतिनिधी— व्हाइसराय सा बांच्या कायदे कौंसिलांत दोन प्रतिनिधी असतात त्यापैकीं एक जमीनदार मंडळी कडून निवडण्यांत येतो व दुसरा प्रतिनिधी म्युनिसिपालीट्या व डिस्ट्रीक्ट बोर्ड यांच्या वतीनें निवडण्यांत येतो. या निवडणूकी संबंधाचे नियम यंदाच प्रथमत अंमलांत आले. आणि हा लोकनायक होण्याचा अत्यंत श्रेष्ट बहुमान ज्या दोन सद्गृहस्थास मिळाला आहे त्यापैकीं पहिले सर गंगाधरराव चिटनविस हें जुनेच कौंसिलदार असून त्यांचीच योजना नवीन निवडणूकींत पंक्त ठरली ही गोष्ट त्यांच्या वजनदारीची व त्यांच्या आज पर्यंतच्या कामगिरीची सुवर्ण पदकेंच होत असें आह्मी समजतो आणि मोठ्या संतोषानें आह्मी त्यांचे पुनः पुनः अभिनंदन करतें. दुसरे प्रतिनिधी रा ब. वासुदेवराव रामकृष्ण, पंडीत बॅरिस्टर हे होत. हे फार होतकरू असून त्यांच्या विद्वत्ते बरोबरच त्यांना गृहशिक्षणही उत्तम प्रकारचें मिळालेलें आहे. हे गर्भ श्रीमान असून सुशील व विनयसंपन्न आहेत.

मध्यप्रांताच्या वतीनें ते उत्कृष्ट कामगिरी बजावितील असा आह्मांस पूर्ण भरंवसा आहे. आणि ते वादविवादांत कुशल आहेत तसें मार्मिक व बहुश्रुत असून आपल्या सौजन्यानेंच किल्ला सर करणाऱ्यापैकीं आहेत. तेव्हां अशा चांगल्या गृहस्थाची निवडणूक पहून कोण त्यांचे धन्यवाद गाणार नाहींत? रा. ब. पंडित यांचे पुन्हा अभिनंदन करून त्यास जयश्री लाभो असें आह्मीं मनापासून इच्छितों.

रा. रा. श्रीधर विष्णु बापट बि. ए. एल. एल. बी सीनिअर मुनसफ आकोला यांनीं आपल्या सरकारी चाकरीचा राजिनामा दिला आहे. यांच्या सारखा सन्मान्य कायदे पंडित, कार्यदक्ष, व सात्विक न्यायाधिश आपली जागा सोडतो ही गोष्ट सार्वजनिक रीत्या असंतोषाचें कारण होय. आणि आमचे ज्युडिशीयल कमिशनर सर ब्रेकब्राकमन हे या राजिनाम्याचा पुन्हा विचार करतील आणि न्याय खात्यांत शिरलेला असा बाणेदार मोहरा गमावणार नाहींत असें आह्मी मनापासून इच्छितों. सरकारी चाकरींत थोडासा तिखट तापट स्वभावाचा सद्गृहस्थ राहूं देणें हेही एका दृष्टीनें अत्यावश्यक आहे. आणि निदान सर साहेबांनीं आपल्या स्वभावाचे प्रतिबिंब पाहून तरी कांहीं तरी योग्यसा निराळा हुकूम द्यावा.

स्वदेशी भारत स्टोव्ह

फार टिकाऊ

अगदी टिकाऊ

स्वदेशी भारत स्टोव्ह (साध्या केरोसीन तेलाच्या चुली) फार टिकाऊ, अगदीं सांध स्वस्त, घडी होणारे व परदेशी चुलीशीं प्रत्येक बाबतींत टक्कर देणारे असे आहेत. यांत बिघडण्यासारखें कांहीं नाहीं, व सहज दुरुस्त करतां येतात. कित्येक पदकें मिळालीं आहेत.

भारत स्टोव्हचे ग्यासचे दिवे !!

रचनेंत अगदीं साधे ! या स्टोव्हच्या एका दिव्यानेंच एखाद्या दिवाणखान्यांत "किटसन"च्या दिव्यासारखा चक्क उजेड पडतो. टिकाऊ असून खर्च कमी !! हा दिवा वापरण्यास मुळींच त्रास पडत नाहीं. नं० ४. ५, ११, १०० किंवा नंबर २३४ च्या प्रायमस स्टोव्हवर अथवा वरची वाटी (बर्नर) बदलल्यास दुसऱ्या कोणच्याही स्टोव्हवर हा बसवितां येतो.

किंमत फक्त अडीच रुपये.

इतर जातीचे सर्व तऱ्हांचे प्रायमस स्टोव्ह व त्यांचें सामान आमचेकडे असून अगदीं माफक भावानें पुरविलें जातें. दुरुस्तीचें काम वाखाणण्यासारखें क्याटलॉग फुकट.

बाहरगांवच्या मागण्याकडे तावडतोब लक्ष दिलें जातें. एक वेळ अनुभव घेऊन पहा.

पत्ता:-- बी. एम्. माढीवाला,
भारत स्टोव्ह डेपो.
मालक व तयार करणार
मोहन बिल्डिंग, गिरगांव, मुंबई.

नो० नं० १७

सतत ५० वर्षें हजारों लोकांनीं अनुभव घेऊन उत्तम ठरविलेला
डॉ. वामन गोपाळ यांचा दूषित रक्त शुद्ध करणारा
आयोडाइज्ड

सार्सापरीला

हा जगप्रसिद्ध सार्सापरिला अशा अनेक औषधांपासून तयार केलेला आहे कीं, जीं औषधें कोणत्याही कारणानें रक्त दूषित झालें असल्यास त्याची शुद्धि करून वृद्धि करतील. ज्या अर्थीं रक्त हें मनुष्याचें जीवन आहे त्या अर्थीं तेंच जर दुषित असेल तर अनेक रोग उत्पन्न होतील, हें सांगणें नकोच. ह्मणून रक्त दूषित झाल्यामुळें होणाऱ्या व दुसरे अनेक रोगांवर आणखी विशेषेंकरून खालील रोगांवर हा सार्सापरिला फारच गुणावह आहे. उपदंशासारखा दुसरा भयंकर रोग नाहीं. या रोगाचें विष जर अंगांत राहिलें तर त्यापासून रोग्यासच नव्हे परंतु त्याला होणाऱ्या संततीसही अपाय घडतो असें पहाण्यांत येते. शिवाय यापासून होणारे अनेक रोग जसें पक्षघात, तोंडास फोड येणें, घशांत व टाळूस क्षतें पडणें, अंगावर देवीप्रमाणें फोड अगर गांधी येणें, हातापायांच्या तळव्यांवर व सर्वांगावर काळे डाग पडणें, संधिवातानें, सर्व सांधे धरणें, हातांतून कळ निघणें, फार दिवसांपासून जखमांतून व व्रणांतून पूं वाहात राहणें, हातापायांत मेहरी येणें अगर मुंग्या आल्यासारखें वाटणें एखाद्या ठिकाणचें स्पर्शज्ञान कमी कमी होत जाणें, पीनस ह्मणजे कोणत्याही पदार्थाचा वास न येणें तसेंच कच्चीं रसायनें घेतल्यामुळें तोंडांतून लाळ गळणें, हिरड्या फुगणें व रक्त येणें, वगैरे भयंकर रोगांवर यासारखें दुसरें औषध नाहीं. एका बाटलीची किंमत १। रुपया चांगला गुण येण्यास चार बाटल्या लागतात. चार एकदम घेतल्यास पो. खर्चासह ४॥२

एजन्ट — जी. व्ही. पोफडे ब्रदर्स
नो. नं. १८

मालक:—गौतमराव केशव
ठाकुरद्वार, मुंबई.

"बादशाही याकुती" वर्णविण्याचा हक्क प्रसिद्ध
डॉक्टर चांदलीआ ह्यांनाच आहे.

नामर्दाइवर "बादशाही याकुती"

आमच्या खऱ्या "बादशाही याकुतीचा" सरकारी रजिस्टर नंबर २२० आहे. ह्याच याकुतीनें सर्व प्रकारचे धातु विकार दूर होऊन नपुंसकत्वपणाचा पूर्णपणें नाश होतो व हमेश टिकेल अशी युवावस्था प्राप्त होते. हेंच औषध हिंदुस्थान युरोप व आफ्रिकेंत प्रसिद्ध आहे. किंमत रुपये १०.

कमजोरीवर "पुरुषार्थ लेप" गुप्त अंगाच्या कमजोरीचा नाश करून पुन तरतरी आणणारा प्रख्यात गुणकारी लेप. किंमत २९ रु.

पुपरम्यावर वस्ताद प्रमेंहांतक.

लघ्वीची आग, पू, ठणके हटकून बंद करणारा जगप्रसिद्ध "प्रमेहांतक" किंमत रुपये २ रोग बरा करूं इच्छिणाऱ्यांनीं हेंच औषध घ्यावें.

जास्त माहितीसाठीं क्याटलॉग मागवा.

पत्ता—चांदलीआ कंपनी काळबादेवी रोड पोपटवाडी मुंबई.

नो० नं० २२

तुमची निराशा दूर करण्या करितां

= डॉ. आर, एस, युनानी यांचें औषध =

फारच अकसीर आणि यशस्वी झालें आहे. करितां--खात्री--करा

शक्तीच्या गोळ्या— ह्या गोळ्या इतक्या रामबाण आहेत कीं यानें नष्ट झालेली शक्ति व पुरुषत्व चमत्कारीक रितीनें परत [illegible] नष्ट झालेली स्मरणशक्ति प्राप्त होते. व मेंदू पुष्ट होतो. झोंप न येणें, भूक न लागणें आणि धातुसंबंधी प्रत्येक रोग नाहिसा करून ह्या गोळ्या मनुष्यास सशक्त करतात ह्या गोळ्यांचा असा खास गुण आहे. ह्मणून ह्या गोळ्या स्त्रीपुरुष दोघांनाही उपयोगी आहेत.

बाटली १ ची किंमत रु० १.

परम्यावर अकसीर औषध—वाटेल तसा पुष्कळ दिवसांचा जुना परमा असला तरी पण ह्या औषधाच्या सेवनानें मात्र तीन दिवसांत बरा होईल एक भाग पितांच वाटेल तशी आग, व तिडक बंद होईल व पू वाहणें बंद होईल असा ह्या औषधाचा चमत्कारीक गुण आहे. याचें सेवन केल्यानें आपले जीवास सुख होईल व द्रव्याचा व्यय होणें थांबेल.

बाटली १ ची किंमत रु० १.

केस काळे करण्याचा सुगंधी कलप—ह्या कलपानें तारुण्यांत पांढरे झालेले केस काळे होतात व तेजस्वी आण रेशमासारखे मऊ होतात. केसास लावल्यानें दुसऱ्या कलपासारखी घाण येत नाहीं. परंतु सुगंधवास येतो. याच्या अशा गुणामुळें हजारा हौशी लोक याचा उपयोग करित आहेत. तरी आपणही याचा उपयोग करण्यास चुकूं नये.

बाटली १ ची किंमत ६ आणे

प्रत्येक औषधाचा पोष्ट खर्च निराळा पडेल,

डा० रहेमतुल्ला सुलेमानजी
हबीब बिल्डींग कारनर ग्रांटरोड — मुंबई

नो० नं० २३

कां तुह्माला तरुण होणें आवडते का?

पांढरे केस काळे करण्याकरितां अगदीं नवीन शोध
वेद कंपनीनें तयार केलेले

हेअर गोअर (सोल्युशन)

१९ दिवस लावल्यानें वाटेल तसे पांढरे केस काळे होतात व डोक्यांतील टकलीस केस उगवतात. पांढरे केस काळे झाल्यानंतर पुनः पांढरे होत नाहीं. आणि तुमची अडचण दूर होईल.

मग पहा, तुह्मी कसे देखणे दिसता!

हे तेल त्याच्या बहुगुणांमुळें घरोघरीं वापरतात. कारण कीं ह्यानें डोकें शांत होतें व केस रेशमासारखे मऊ होऊन तेजस्वी होतात, गुणाची जास्त खात्री पाहिजे असल्यास वापरून खात्री करा, बाटलीची किं० रु० २

पत्ता — वेद कंपनी आफीस खांडबाजार मुंबई.

नो० नं० २४

जाहीरात.

!!! डाक्टर जी. बी. यांची सुवासिक औषधी तपकीर !!!

!! मागवा व खात्री करून घ्या !!

ह्या तपकीरीचा शेंकडों लोकांनीं अनुभव घेऊन सर्टिफिकीटें दिलीं आहेत

REGISTERED TRADE MARK.

शिवाय वैद्य व डाक्टर लोकांचीं या तपकीरीच्या स्वच्छते बद्दल व गुणाबद्दल अनुकूल मतें आह्माकडे आलेली आहेत. ही तपकीर पिनस. अर्धाशिशी, डोकें दुखणें व डोक्यांतील मेंदुचे इतर सर्व रोग तसेंच पडसें वगैरे विकारांवर फार वस्ताद आहे. ही ओढल्यानें मेंदुतील दूषित धातु पातळ होऊन नेत्रद्वारें व नाकांतून बाहेर निघून जाते व मस्तकांतील मेंदु स्वच्छ होऊन बुद्धी व ज्ञान तीव्र व वृद्धिंगत होतात. मज्जेसंबंधीं रोग दूर करणारें या सारखें सुलभ साधन दुसरें नाहीं. साधी तपकीर दहा वीस वेळ ओढून जो उपयोग होतो तो गुण आमची ही सुवासिक तपकीर फक्त दोन तीन वेळ ओढल्यानें करते. एक पैशाच्या साध्या तपकीरींत आमच्या सुवासिक तपकिरीच्या दोन चिमटी मिळविल्या असतां सर्व तपकीर सुगंधी होते. शेंकडों लोक ही तपकीर आपल्या कुटुंबांत नित्य लागणाऱ्या औषधाप्रमाणें संग्रही ठेवतात साध्या तपकीरी प्रमाणें ह्या आमच्या तपकीरींतील सुवास व तीव्रता एकदोन दिवसात नष्ट होत नाहींत हे गुण आमच्या तपकीरींत एक वर्षपर्यंत कायम रहातात ही तपकीर आह्मीं मोठ्या श्रमानें व वैद्यलोकांच्या सहायानें तयार कराविली आहे. एक वेळ अनुभव घेऊन खात्री करून घ्यावी. एक आण्याचीं तिकीटें [illegible] असतां नमुन्याची बाटली पाठवूं. सर्वांस घेण्यास सुलभ पडावी ह्मणून हिची किंमत आह्मीं फायद्याकडे न पहातां फारच माफक ठेविली आहे.

एक बाटलीस ४ आणे व बंगी टपाल व व्ही. पी. खर्च ३ आणे
डजन बाटल्यास रु. २--८ " " " ६ आणे

सूचना] पत्र लिहिणारांनीं इंग्रजींत अथवा बालबोध लिपींत आमचेवर दया करून लिहीणें कळावें. तपकीर मिळण्याचें ठिकाणः—

गुरुबसवा आणि कंपनी,
सावकार पेठ, मद्रास

नो. नं. २५

पैशाचा भोग दिल्यावाचून तनदुरस्त आणि सुखी व्हावयाचे असेल तर—

☞ प्रोफेसर सुरतकर यांजकडे जावें.

जन्मापासून बहिरे आणि मुके मुलांना बोलता यावें. --असें शिकवीण्याचें साधन तीलस्सम मानसी विद्या आहे. आणि त्या विद्येनें आह्मी मुलांस बोलतां व ऐकतां येईलसे करतो. ज्यास्त खुलासा विचारल्यास--

डाक्टरांनें सोडून दिलेल्या केसा जसें क्षय, संधीवात, हिस्टेरीया, फेंफरें, दमा, गुर्दा ढलच्यापणा, तीळी फुगलेली, बोबडेपणा, आणि दुसरें बिकट रोग आह्मी औषधाशिवाय आयात्त विद्येनें चांगले करूं शकतों. हिंदी आणि अमेरिकन तंत्र आणि मंत्राचें बळानें

हिंदी आणि अमेरिकन तंत्र आणि मंत्राचें बळानें तावुज देऊन तुमची भुतबाधा गुप्त आत्माचा त्रास व धंद्याचा अडथळा गर्भधारण इच्छिलेलें काम आणि प्रेम माया वगैरे अडचणींतून पार पाडु शकतो. ज्यांना **ज्यांना गुप्तज्ञानासारखें जसें** कीं, हिप्नोटीझम, मेसमेरीझम् मेटली टेलीपानें प्राणाएम आधीन वगैरे शीकण्याचे असेल तर ते मात्र आह्मी तीन महिन्यांत इंग्रजी व देशी पद्धतीनें ७५ रुपये फी घेऊन शिकऊं

दरएक बाबतीचा विशेष खुलासा पाहिजे असल्यास उत्तरा करितां तिकीटें पाठवा

प्रोफेसर एम. एम. सुरतकर
डीप्लोमेड हिप्नोटीझम आणि आपकीकील्कर,
टीः— हाथी बील्डींग कालबादेवी मुंबई

नो० नं० २६

एकाच वस्तूपासूनतीन देणग्या

सौंदर्य

आरोग्य

थोडा खर्च

जेव्हां तुमचें रक्त दूषित होतें तेव्हां ह्या तिन्ही सुखाना मुकावें लागतें.

रक्तदोषापासून पुष्कळ प्रकारचे घाणेरे भयंकर रोग होतात:—काळे डाग, संधिवात घशांतव्रण पीनस, नाकसडणें, रक्तपिती, सर्वांगठणकणें, सुनभेरी मेहरी, बद, फोड, चट्टे, आंगाची आग, तोंडाला दुर्गंध, अजीर्ण, कंडू व कडकीपासून इतर रोग.

तर स्वत:चाच राजवैद्य बनून

रोग नष्ट करणें बरें नव्हें काय ?

—डा. गोखले एम्. ए. एम्. डी यांच्या प्रख्यात—

आयोडाईझड सार्सापरीलानें

ते निखालस बरे होतात.

फक्त उत्तम वनस्पतींचा बनविलेला आयोडाईझड.

—अनुभवदरपहा.

किं. १ रु. पो. ख. ४४ आ. उत्तमगुणास, ४ बाटल्याची पो. ख. सह किं. ४ रु.

बालामृत हें काय आहे ?

— अस्सल बालामृत हें —

मुलाना आरोग्य देणारें आहे तें पुढील रोगावर अमोलिक उपाय आहे

क्षय, खोकला, दम, अपचन, मोठें पोट, काड्यांसारखीं हाडें, ओकारी, शौचाला घाण, वाईट दुधानें होणारे रोग, कंडू, आंकडी वगैरे.

डा० गोखले एम्. ए. एम्. डी यांनीं पुष्कळ वर्षांच्या अनुभवानें प्रथम तयार केलेलें.

इतर सर्व बालामृतें याच्या रंगीत नकला ! रंगीत साखरेचे पाक पाजून नसते रोग मुलांना विकत घेऊ नका.

किं. १४२ आणे पो. ख. ०४ पूर्ण गुणास ३ बाटल्यांची किं. पो. ख. सह २४९

पत्ता:-- हिंदु फ्यामिली मेडिकल हॉल माधवबाग मुंबई नं. ४ नं. २७

ज्वानी

भीमसेनी बळ

व

तारुण्यांतील शक्ती गेली असल्यास

दुसऱ्या औषधाशीं तुलना केल्यास नंबर १ चें

तावडतोब आमच्या १ रुपया किंमतीच्या नामांकित

शक्तिवर्धक औषधाचा

उपयोग करा

मग पहा कीं दहा दहा व पन्नास पन्नास रुपये किंमतीच्या याकुतीपासून जास्त फायदा आहे कीं आमच्या रुपया किंमतीच्या औषधापासून जास्त फायदा आहे ? आमचें औषध वापरणारांकडून त्यांस त्याच्या गुणाप्रमाणें

मेलल्यास जिवंत करणार

हा किताब मिळाला आहे.

आणि तुह्मांस वापरल्यावर खरें तेंच कळून येईल.

हें औषध ज्या वस्तूपासून बनविलेलें आहे ती वस्तू दुनियेंतील हकिमांचें राजे लुकमानी याच्या औषधांपैकीं एक पहिल्या नंबरचें औषध आहे.

ज्यामुळें तुमची गेलेली शक्ती- तारुण्यांत आलेली दुर्बलता गात्रांची शिथिलता आजारीपणामुळें अंगांतील कमी झालेलें रक्त तुह्मांस प्राप्त होईल.

गरीबांनीं वापरून आह्मांस आशीर्वाद द्यावा ह्मणून ४० गोळ्यांच्या शिशीस किंमत १ च रुपया ठेविली आहे. पोस्टेज वेगळें. लेपाची शिशी पाहिजे असल्यास तिचीही किंमत १ रुपया आहे करितां दुसरें औषध घेण्यापूर्वीं ह्या औषधांचा उपयोग करण्यांस चुकूं नका.

पांच रुपयांची औषधें घेणारास गोळ्यांच्या [illegible] बक्षिस [illegible].

कित्येक जबरदस्त रोगाकरितां आमच्याकडे अस्सल युनानी औषधें मिळतील व त्याबद्दल माहिती पत्र आल्यास कळवूं

एम. ई. हकीम.

सिधपूर, नॉर्थ गुजराथ

नो. नं. २८

धी बॉम्बे टाइल कंपनी

ITALIAN TILES

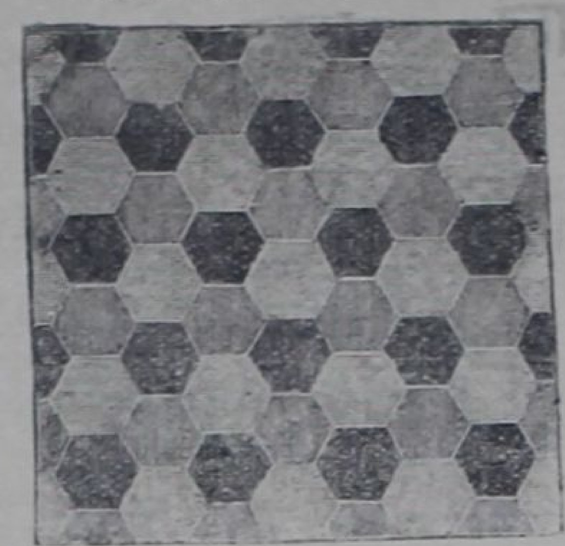

= आरस पराण =

जमीनीवर बसविण्याच्या रंगीन लादया दगड आणि सिमेन्ट विकणार.

आमच्या मालाची खात्री करून घ्या.

उत्तम माल ! ! ! स्वस्त भाव ! !

न २९ १९७ डंकन रोड मुंबई नंबर ४

का य द्या ची

न्यायाश्रय मासिक पुस्तक आह्मी आज ४९ वर्षें काढीत असतो; यांत चारी हायकोर्टांच्या व प्रिव्हिकौन्सिलच्या ठरावाचें भाषांतर दिलेलें असतें. याची सालीना अगाऊ वर्गणी रु. १० व ट. खर्च ६ आणे आहे.

इतर कायद्यांचीं पुस्तकें, इंडियन पिनलकोड, क्रि. प्रो. कोड, सि. प्रो. कोड वगैरे सर्व सटीक व साधीं पुस्तकें व किरकोळ आक्ट आमचेकडे विक्रीस तयार आहेत; खालील पत्त्यावर क्याटलाग मागवा.

पुणें, शनवार ४२९. न्यायाश्रय कर्ते.

नो. नं ३०

Oriental Governmente scuri
LIFE ASSURANCE COMPANy
Limited

ESTABLISHED IN 1874.

R. Paterson, Brown, Manager,

HEAD OFFICE—BOMBAY

FUNDS Exceed 4 crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act in treating the clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given um, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in term he Company's Trust Deed, as Security for Claims arising through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employing portion of their annual income or profits in effecting life policies, at once create a fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which his danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application

M. DESOUZA,

CHIEF AGENT, Nagpur

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH No. No. 31

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें

Registere dN. N. 4

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४७ आकोला--- सोमवार तारीख २० माहे जानेवारी सन १९१३ ई०

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाऊच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटीशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील-
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सूचनाः- गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीस त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. पुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या अटींवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ डिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यांपैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ट शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक { G. A. Phillips.
आकोला ९।१।०९ { एजंट
नं १

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या आकोले आणि उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँक[illegible]स करावा.

एका चिपचें वजन २६$\frac{२}{३}$ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक { G. A. PHILLIPS.
आकोला २१-९-१० { एजंट
नो० नं० २

धोबी पावडर.

१० च मिनीटांत कापडे स्वच्छ व पांढरे शुभ्र करते. ८ आणे पौंड. पो टपा ख. शिवाय.

दि० वि० राजवाडे २४
नो. नं. ३ बुधवार पेठ पुणे सिटी

प्रोफेसर सुरतकर

प्रसिद्ध मानस शास्त्रज्ञ व औषधाशिवाय रोग घालविणार

आपण औषधांचे कडवट घोंट घेऊन कंटाळला तर वरील गृहस्थांस जरूर भेटा. ते खालील लिहिलेलें रोग-जसें क्षय संधी वात फेंफरें, बाळंतरोग, अजीर्ण, मुत्रकृच्छ, पोट व डोकें दुखी, नपुंसकत्व बहिरे व बोबडे पुष्कळ रोगी बरे केले तुह्मांस चमत्कार पहाणें असेल तर तुमचा फोटो व द्रायल फी ह्मणून रु. २ पाठवा. तीन दिवसांत तुह्मांस थोडा आराम वाटेल. आजच टिकिटासह पत्र लिहा. दुसरा मजकूर खालील वाचा.

फक्त रु. १५० च्या भांडवलांत!
दरमहा रु. २५ पेक्षां जास्त कमाई !

ह्या स्कीमचा लाभ प्रत्येक गांवांतील एका उमेदवारास व प्रत्येक शहरांतील तिघा उमेदवारासच मिळेल. एकाच गांवाहून अगर शहरांतून जास्त आलेल्या अर्ज्या स्विकारल्या जाणार नाहींत. अर्जदार साधारण शिकलेला [मराठी अगर इंग्रजी] कांहीं व्यंग नसलेला स्त्री अगर पुरुष वर्गातला, पण नीतियुक्त आचरणाचा पाहिजे. विशेष खुलाशाकारितां एक आण्याच्या टिकिटासह अर्ज करा. ज्याची अर्जी पाहिली तोच पाहिला समजला जाईल. त्वरा करा,

पत्ता--प्रो सुरतकर, हर्ताबिल्डिंग काळबादेवी रोड-मुंबई

नो० नं० ४

उमेदवार पाहिजेत

उमरावती येथील स्त्रियांचे दवाखान्यांत उंच प्रतीच्या सुइणीचें शिक्षण देण्याकरितां वर्ग सुरू होणार आहे. उमदेवार स्त्रियांनीं उमरावती येथील स्त्रियांच्या दवाखान्याचे लेडी डाक्टर कडे अर्ज करावा. अर्जाबरोबर आपल्या चांगल्या वागणुकीचा दाखला एखाद्या सरकारी नौकराच्या अथवा कोणी संभावीत गृहस्थाच्या सहीचा पाठवावा. उमेदवारिणींचें वय २० पासून ४० वर्षाचे आंत असून शरीर प्रकृती चांगली असावी तिला मराठी अथवा हिंदी चांगलें वाचतां आणि लिहीतां आले पाहिजे. पसंत केलेल्या उमेदवारीणीस दरमहा ७ रुपये स्कॉलरशिप मिळेल. ज्यास्त माहीती सदहू लेडी डॉक्टर यांस विचाल्यास मिळेल.

H. E. Banatwala L/. col. I. M. S.
ऑनररी सेक्रेटरी
काउन्टेस ऑफ डफरीन फन्ड
वऱ्हाड ब्रांच उमरावती.

नो० नं० ५

हिंदुस्थानावर अरिष्ट.

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिंवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलेलें आहे पण त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिंवतापाचें औषध व गोळ्या हे रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ विकार. तावडतोब दूर होतात. किं रु. १०८

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे. किं. ०४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली खरूज याचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं. ०४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु वरली लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

नो० नं० ६

जिन्नस चांगला असें केव्हां ह्मणावयाचे?

तर तुह्मी एखादा जिन्नस खरेदी केल्यावर तो तुह्मांस व तुमच्या मित्र मंडळींना पसंत पडून पुन्हां पुन्हां जेव्हां त्याची मागणी करिता तेव्हांच तो जिन्नस चांगला असे ह्मणावयाचे.

मे. सैयद हाफिजुल्लाखान इनामदार, दर्यापूर, यानीं ता० १६ नोव्हेंबर सन १९१२ रोजीं आमचा एक लोखंडी नागर नं० ९ चा मागविला व तो त्यांना व त्यांच्या मित्र मंडळींनां पसंत पडतांच त्यांनीं आणखी तसलेंच तीन नांगर आज मागविले आहेत.

यावरून असें सिद्ध होतें कीं, तुह्माला सुद्धां आमचा नंबर नऊचा लोखंडी नांगरच पसंत पडणार व त्याची तुह्मी आमच मागणी करा.

किर्लोस्कर बंधु
पोस्ट किर्लोस्कर वाडी.
जि०(सातारा सं. औंध)

नो० नं० ७

[illegible]

आकोला बाज[illegible]वि

[illegible]डी दर्शनी			९९॥।-
व[illegible]नें			२३॥।=॥
[illegible]दी			८२
[illegible]स			१३०
[illegible]वारी नवी	६५	ते	७७
[illegible]हुं काठे	५।≡		६ मण
डोळे [illegible]हुं खांडवा पीवळा			७॥
खरे [illegible]हुं बनशी			७॥।
विक[illegible] [illegible]ल	८॥	ते	९
[illegible]अरकी			११।=
[illegible]तीळ	८।		८॥
[illegible]कापुस	७५		७६
रुई आकोला जीन	९७	ते	९८

नोटीस

नोटीस वेशमी वसवंतराव वाजीराव देशमुख रा० जामठा बुनरूक ता० मुर्तीजापूर जि० आकोला यांसः—

नोटीस देणार नामदेव भगवान देशमुख रा० कामरगांव ता० मुर्तीजापूर जिल्हा आकोला नोटीस देण्यांत येते कीं माझी चुलती नामे अनाबाई इनें मी अज्ञान असल्या-कारणानें कुलमुखत्यार पत्र माझे नावचे दिले होते तर मी आतां सज्ञान झालो आहे तर तुमचे नावचे असलल कुलमुख-त्यारपत्र रद्द व्हावे आतां माझ्या प्रसंगी देवघेवीत व कोर्टीत कामा पडूं नये व दुसरे माझे चुलतीनें सोनें तुमचे जवळ ठेविलेले नव तोळे व लवाजमाचे रुपये ३४० व अनीचे दाव्याचे रुपये ७१ व शेती मक्तानें दिलेले अजमास रुपये ५०० असे सर्व रुपये नोटीस पावल्यापासून एक महिन्याचे आंत माझे येथें घेऊन यावें व पावती न्यावी जर रुपये देणार नाहीं तर कोर्टात तुमचें नांवाचा दावा आणला जाईल कळावे तारीख ११-१-१३ इ.

सही

नामदेव भगवानजी देशमुख

रा. कामरगांव द. खु.

नो. नं. १५

नोटीस

नोटीस वेशमी खालीं सही करणार इजकडून सयद अमीर वा। सयद बनु, रा० येवदा ता० दर्यापूर

यांसः—

नोटीस देण्यांत येते कीं, तुमचे कर्ज रुपये १६० सयद अजीम वा। सयद नुर याने काढीले होते व त्यापैकीं त्याने छत्तीस तोळे चांदी किंमत दहा आणे तोळे प्रमाणे साडेवीस २०॥ रुपये ज्वारी एक खंडी पंचचाळीस ४५ रुपये जोडी एक किंमत ८५ रुपये गाडी एक किंमत पंधरा १५ रुपये बाकी तुमचें राहिलेले रुपये ६० त्यांत तीन वर्षे शेत सर्वे नंबर २४ १८ एकर ३४ गुंठे ६ हिस्सा देऊन तुमचे सर्व रकमेचा निकाल केला होतां व तुमचेकडे शेत नफ्यानें तीन वर्षे दिले होते. व त्याला दिड वर्ष भरल्यानंतर माझा नवरा मरण पावला. व तुमचे दिड वर्ष भरण्याचे होते ते ही भरून पावले. असें तुमचे सर्व कर्ज व नफ्याचे शेताचे वर्ष भरल्यावर तुह्मी माझे ताब्यांत शेत न देतां विक्री करण्याचा तुह्मांस काय अधिकार आहे. व जर तुमचे जवळ तें शेत गहाण अथवा खरेदी असल्यास मला तुह्मी नोटीस पावल्यापासून पंधरा दिवसांनी येऊन दाखवावे असे न केल्यास कायदेशिर रितीनें कोर्टीत फिर्याद केली जाईल. व कोर्ट खर्च नेटिशीचा खर्च तुमचे जवळून भरून घेतला जाईल. कळावें. तारिख १०-१-१३

सही

नुरबी मर्द सयद अजीम मुस-लमान रा. वणी जाहगीर ता० आकोला निशाणी हातची बांगडी

नो. नं. १६

नोटीस

नोटीस वेशमी मोती वल्द बलदेव कलाल राहणार कारंजा ता. मुर्तिजापूर जि. आकोले

यांसः—

मी तुह्मांस या लेखावरून नोटीस देतो कीं, मौजे तपोन जाहागीर ता. मुर्तिजापूर जि. आकोला येथील शेत सर्वे नंबर १८ एकर २७८१६ आ. रु. ३० व सर्वे नंबर २७ एकर ३३८४ आकार रु. ४० हल्ली ही जमीन तुह्मी माझे कूळ ह्मणून आपलेकडेस ठेविली आहे. तिजवर जाऊन तिचा कबजा घेण्याचा माझा इरादा आहे. आणि ह्मणून ता. १ एप्रिल सन १९१३ इ. रोजीं संपणाऱ्या सालाचे अखेरीस त्या जामिनीचा कबजा सोडून माझे हवाली करावा ता. ३०।११।१२

सही

मूमताज बेगम तर्फे वहिवाटदार खाजा असदुल्लाखा वल्द खाजागुलाम लुत-फोद्दीनखा जाहागिरदार राहणार पातुर शेखबाबु ता. बाळापूर जि० आकोला

नो० नं० १७

जाहिर नोटीस

सर्वत्र शेट सावकार व इतर रहिवासी खामगांव जिल्हा व पर जिल्हा यांस—

मी खालीं सही करणार याजकडून या जाहीर नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं, त्रिंबक एकनाथ अकनकर राहणार खामगांव ता. मजकूर जि० बुलढाणा ह्यांस मरण्यास अजमास ३-३॥ वर्षे झाली अम्तीळ (तो आमचा सखा चुलत बंधु होता) त्याल एकच मुलगी नामे साळु ही असून ती अज्ञान आहे. मयताचे इस्टेटीचें वारस अज्ञान मुलगी व आह्मी आहों इस्टेट ह्मणजे जंगम माल व स्थावर माल याचे वर्णन खालीं लिहिल्याप्रमाणें

१ मौजे घोटपुरी ता. मलकापूर येथील शेत सर्वे नंबर ३९ पैकीं एकर ८८२६ आकार रु. ७ दामु इच्छाराम याचे नांवे असून शेत सालीम

२ शेत सर्वे नंबर १९ एकर २९८१९ आकार रुपये ४८ यातील खाते चोखटाचे नांवे असून चार आण्याचा हिस्सा आहे.

३ शेत सर्वे नंबर २० मळा एकर ४ गुंठे ३७ अकार रु. ३ खुद नांवे शेत असून सालीम

४ शेत लेकूरवाळे सर्वे नंबर ५८ एकर २८ गुंठे २४ आकार रु. २१ याचे खाते वामन लक्ष्मण वकील याचे नांवे असून यातील चार आण्याचा हिस्सा

५ मौजे सारोळा ता. खामगांव येथील शेत सर्वे नंबर १ एकर २६ गुंठे २६ आकार रु. ३५ याचे खातें खुद नांवे असून शेत सालीम.

६ पेठ खामगांव ता. मजकूर येथील शेत सर्वे नंबर १० एकर १७ गुंठे २८ आकार रु. ३० याचे खाते शिवराम अनंत पानट यांत खुद ४ था हिस्सा पश्चिम बाजुकडून निंबाचे झाडापासून अलग वाटलेला.

पेठ खामगांव येथील दोवाड वेशी बाहेर घर, व आठवडे बाजारांतील दोमंजली मकान दगड माती इमला सगट

येणे प्रमाणे स्थावर माल पार्वती जवजे त्रिंबक हिनें आपला नवरा मेल्या नंतर अज्ञानाची इस्टेट अफरातफर करण्याचा इरादा दिसतो ही अज्ञान नामे साळु ही एकच मुलगी असून पार्वती जवजे त्रिंबक इजला अज्ञानाचा स्थावर व जंगम माल कोणाजवळ गहाण, खरेदी, भाडेपट्टा, बक्षीस पत्र, मृत्युपत्र अगर कोणत्या अन्य तऱ्हेनें ज्यामुळें अज्ञानाच्या व आमच्या हिताच्या बाधक येणारा करूं नये, इजला कोणतेही स्थावर मालाची अफरातफर करण्याचा अधि-कार नाहीं इजला फक्त इच्या नवऱ्याचे कर्ज ६०० रुपये होते त्या रुपयाची फेड आजपर्यंत झाली असेलच. करितां नोटि-शीनें कळविण्यांत येते कीं, वरील इस्टेटी पैकीं कोणतीही इस्टेट जो कोणी गहाण, खरेदी, भाडेपट्टा बक्षीसपत्र व मृत्युपत्र जो घेईल अगर घेतलें असेल ते रद्द समजली जाईल, ता० १२-१-१३ इ०

सही

कृष्णराव राजाराम अकनकर राहणार खामगांव द० खु०

नो० नं० १८

नोटीस

नोटीस वेशमी रामू वा। बहेल वाघ राहणार डासाळे तालुका चीखली जिल्हा बुलडाणा यांसः—

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यात येते कीं तूं माझा लग्नाचा नवरा असून मंधेतरी मी घरीं आली असतां मला मारहाण करून काढून दिलें. तेव्हां मला समजले कीं तूं मनुष्यांतून नीघून गेला आहेस त्यावेळीं पंचासमक्ष तूं कबुल केले कीं माझी साहा महिने पर्यंत वाट पाहावी. त्या गोष्टीस सासरी साहा वर्ष होऊन गेली आहेत. मी माझे आईबा-पाचे घरीं रहून सवकाराचे कर्ज काढून खात आहे. जर तुला माझे बरोबर संसार करणें असेल तर दरमहा ४ चार रुपये प्रमाणें साहा वर्षाचा खर्च दोनशे २८८ अठ्यांशी रुपये देऊन मजला घेउन जावे मी येण्यास तयार आहे सदर्हू नोटीस पावल्या पासून पंधरा दिवसाचे आत मला जबाब द्यावा जबाब न दिल्यास अगर नोटीस न घेतल्यास हीच फारकती समजुन मी दुसरा घरठाव करीन मग मजवर तुझा नवरेपणाचा कोणत्याही प्रकारे हक्क राहणार नाहीं. करितां ही नोटीस दिली आहे पुर्वी पोस्ट मार्फत नोटीस दिली असतां ती तूं घेतली नाहीं. कळावें तारीख ३१-१२ १२ इसवी

दस्तुर गोपाळ बाळारामजी नसवाचे रा. उंद्री

सही.

कवनी मर्द रामु वाघ राहणार डासाळे ता० चीखली जिल्हा बुलडाणा निशाणी हातची बांगडी

नो० नं० १९

स्वदेशी भारत स्टोव्ह

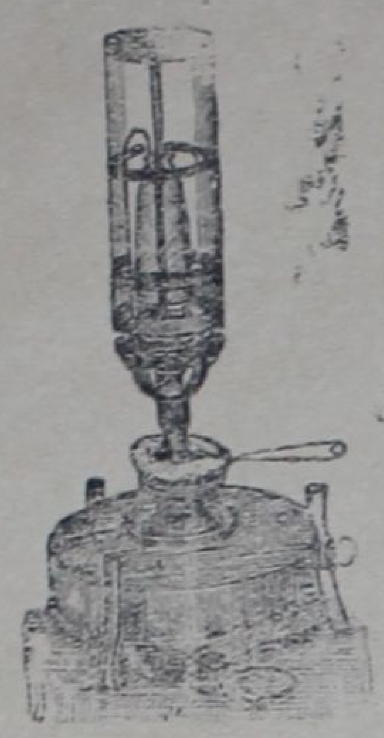

फार टिकाऊ अगदी टिकाऊ

स्वदेशी भारत स्टोव्ह (साध्या केरोसीन तेलाच्या चुली) फार टिकाऊ, अगदीं साधे स्वस्त, घडी होणारे व परदेशी चुलीशीं प्रत्येक बाबतींत टक्कर देणारे असे आहेत. यांत बिघडण्यासारखें कांहीं नाहीं, व सहज दुरुस्त करतां येतात. कित्येक पदकें मिळालीं आहेत.

भारत स्टोव्हच ग्यासच दिवे !!

रचनेंत अगदीं साधे ! या स्टोव्हच्या एका दिव्यानेंच एखाद्या दिवाणखान्यांत "किटसन"च्या दिव्यासारखा चक्क उजेड पडतो. टिकाऊ असून खर्च कमी !! हा दिवा वापरण्यांत मुळींच त्रास पडत नाहीं. नं० ४, ५, ११, १०० किंवा नंबर २३४ च्या प्रायमस स्टोव्हवर अथवा वरची वाटी (बर्नर) बदलल्यास दुसऱ्या कोणत्याही स्टोव्हवर हा बसवितां येतो.

किंमत फक्त अडीच रुपये.

इतर जातीचे सर्व तऱ्हांचे प्रायमस स्टोव्ह व त्यांचें सामान आमचेकडे असून अगदीं माफक भावानें पुरविलें जातें. दुरुस्तीचें काम वाखाणण्यासारखें. क्याटलॉग फुकट.

बाहरगांवच्या मागण्याकडे तावडतोब लक्ष दिलें जातें. एक वेळ अनुभव घेऊन पहा.

पत्ताः— बी. एम्. माढीवाला,

भारत स्टोव्ह डेपो.

मालक व तयार करणार

नो० नं० २० मोहन बिल्डिंग, गिरगांव, मुंबई.

सतत ५० वर्षें हजारों लोकांनीं अनुभव घेऊन उत्तम ठरविलेला डॉ. वामन गोपाळ यांचा दूषित रक्त शुद्ध करणारा आयोडाइज्ड

सार्सापरीला

हा जगप्रसिद्ध सार्सापरिला अशा अनेक औषधांपासून तयार केलेला आहे कीं, जीं औषधें कोणत्याही कारणानें रक्त दूषित झालें असल्यास त्याची शुद्धि करून वृद्धि करतील. ज्या अर्थीं रक्त हें मनुष्याचें जीवन आहे त्या अर्थीं तेंच जर दूषित असेल तर अनेक रोग उत्पन्न होतील, हें सांगणें नकोच. ह्मणून रक्त दूषित झाल्यामुळें होणाऱ्या व दुसरे अनेक रोगांवर आणखी विशेषेंकरून खालील रोगांवर हा सार्सापरिला फारच गुणावह आहे. उपदंशासारखा दुसरा भयंकर रोग नाहीं. या रोगाचें विष जर अंगांत राहिलें तर त्यापासून रोग्यासच नव्हे परंतु त्याला होणाऱ्या संततीसही अपाय घडतो असें पहाण्यांत येते. शिवाय यापासून होणारे अनेक रोग जसें पक्षवात, तोंडास फोड येणें, घशांत व टाळूस क्षतें पडणें, अंगावर देवीप्रमाणें फोड अगर गांधी येणें, हातापायांच्या तळव्यांवर व सर्वांगावर काळे डाग पडणें, संधिवातानें सर्व सांधे धरणें, हातांतून कळ निघणें, फार दिवसांपासून जखमांतून व व्रणांतून पूं वाहात राहणें, हातापायांत मेहरी येणें अगर मुंग्या आल्यासारखें वाटणें एखाद्या ठिकाणचें घ्राणज्ञान कमी कमी होत जाणें, पीनस ह्मणजे कोणत्याही पदार्थाचा वास न येणें तेंच कच्ची रसायनें घेतल्यामुळें तोंडांतून लाळ गळणें, हिरड्या फुगणें व रक्त येणें, वगैरे भयंकर रोगांवर यासारखें दुसरें औषधच नाहीं. एका बाटलीची किंमत १। रुपया ... कतेव्य ... चार बाटल्या लागतात. चार एकदम घेतल्यास पो. खर्चासह ४॥९

मालक —गौतमराव केशव

ठाकुरद्वार, मुंबई.

... यांनीं आपल्या ... प्रकारें दाखविलें आहे. ... कांना याही बाबतींत पु... ण्यासारखें आहे. ज्या ... विपुलता, आगगाड्यांच्या ...

अकोले जिल्ह्यांतील पतपेढ्या व अर्बन सेंट्रलब्यांक

गेल्या सालीं पतपेढ्यांची उपयुक्तता व अवश्यकता यांवर कांहीं लेख लिहिले ते आमच्या वाचकांस व इतरांसहि पसंत पडले, हें त्यांकरितां ज्या बरचेवर मागण्या येत त्यावरून दिसून आलें. ते लेख इतरांच्या सोयी करितां निराळेही छापिले होते. या विषयावर दुसरी लेख माला यंदां सुरू करण्याचा आमचा विचार आहे, ती ही पहिल्या प्रमाणेंच लोकांस मानवेल अशी उमेद आहे. सध्यांचा हा लेख प्रस्ताव रूप आहे. यांत सन १९११-१२ या सालचा अकोले जिल्ह्यांतील पतपेढ्यांचा व पतपेढ्यांना भांडवल पुरविणाऱ्या अकोले येथील अर्बन सेंट्रल ब्यांकेचा इतिहास थोडक्यांत सांगणार आहों.

(२) गेल्या सालांत दहा नवीन पतपेढ्या स्थापन होऊन त्या रजिस्टर झाल्या. अमर्यादित जबाबदारीच्या तत्त्वावरच त्या उभारल्या आहेत. अर्बन सेंट्रल ब्यांक किंवा त्यात्या ठिकाणची पतपेढी यां वांचून इतर कोणी सावकारा पासून या पुढें कर्ज घेणार नाहीं, असा करार समाविष्ट झालेल्या प्रत्येक इसमानें केला आहे.

(३) पुर्वींच्या दोन पतपेढ्या— पळसोद— व केळीवेळी— या शेर काढून स्थापिल्या होत्या, त्यांनीं आपलें पूर्वीचें स्वरूप बदलून अमर्यादित जबाबदारीच्या पद्धतीचें स्वरूप धारण केलें आहे. याच पद्धतीनें सर्व पतपेढ्या चालवाव्या, असा मे. रजिस्ट्राचा आग्रह आहे. व त्यांत समाविष्ट केलेल्या इसमांची संख्या अगदीं आटोपशीर असावी— एक मेकांची माहिती एकमेकांस असावी— सर्वांवर सर्वांची देखरेख असावी, अशा हेतूनें जे इसम कर्ज घेत नसत, ठेवी ठेवीत नसत, केवळ नांवाला किंवा अधिकाऱ्यांची मर्जी संपादावी ह्मणून शिरले होते, त्यांचीं नावें या सालीं गाळून टाकिलीं आहेत. नवीन पतपेढ्यांत १० पासून ११ इसमच घेतले आहेत. एकंदर नवीन इसम १११ आहेत. जुन्या व नवीन पतपेढ्या मिळून एकंदर इसमाची संख्या ४९९ आहे. ह्मणजे घट वजा जातां निवळ वाढ ५५ आहे.

(४) जुन्या सोळा ... मृत प्राय आहेत; त्यां ... उठविण्याचा प्रयत्न झाला ... पेढ्या अकोल्या पासून फार दूर आहेत. तेथें यंदा कोणी अधिकारी गेले नाहींत. कोणी डायरेक्टर गेले नाहींत. त्यांना स्फुर्तिदेणार कोणी तेजस्वी पुरुष लवकर लाभला नाहीं तर त्या राम ह्मणतील अशी भीति आहे. वाचकांपैकी कोणाला स्फुर्ति होईल या उमेदीनें त्या पेढ्यांची नांवे देतों तीं हीं--- धानोरा [मुर्तिजापूर) शेवती, गव्हा, पोघाट [मंगरूळपीर] व मेडशी (वाशीम) शेवटली पेढी अधिकारी व डायरेक्टर यांनीं तपासली. पण डबघाईस आलेली ती उठतच नाहीं, देउळगांवच्या नवीन पेढीचा जनक त्रिंबक अवधूत अकाली मृत्युमुखीं पडल्यामुळें तिची ही तशीच अवस्था होते कीं काय ही भीति आहे.

५ नवीन पेढ्या स्थापन करण्याचे बहु...

तेक श्रेय रा. गायगांवकर कृ. बाळापूर व द. रा. व सब डि. अकोट यांना ... करणारे इतर ... किंवा सरकारी ... सर्व प्रकारचे ... कामीं पडण्यास ...

६ जुन्या व ... जुनें कर्ज कां... लागवडी करितां ... करितां ह्मणजे ... शेती वेगैरे ... कडून पुर्वींची ... ळून सुमारें ... हेत. पतपेढ्यां... ३९३१ च्या ... ठेवी रु० १... कडून त्यांनीं ... पतपेढ्यांनीं ... १५००० व ... तितकेंच घेत... जाचा दर ... निघाली.

७ पत पे... ज्या रकमा ... दरसाल दर ... त्याच रकम... रु० व्याज ... दर शेंकडे ... पेढयांचा ... खर्च वजा ... बचत फंड ... तेवर के... बचत फं... जमा आ... रु० २३... विलें. ... द्यावें ला... १७९०-...

८ या ... सरकारी ... डायरेक्टर ... रा. रा. ... डायरेक्ट... बर पत... होते. ... थोडक्य... २५०८ ... १६१६ ... वसूल ... ज्यांनीं ... नाहीं ... त्यांनीं ... नफा ... परत ... त्यांच्य... नोटीस ... लाला...

ई० आवड ... बिगर्दी ... केलेले ... (शन) ... काळे हे ... पांढ... दिसता ... रतात. ... स्त्री होत ... किं० ... डबाजार मुंबा... रीरात सुवासि... करून ... अनुभव घे... डाक्टर ... बद्दल अ... कीर पिन ... चे इतर ... वस्ताद ... गातळ होऊ... मस्तकांत ... वृद्धिंगत ... नाहीं. सा... ची ही ... साध्या ... तां सर्व ... लागणार ... कीरींतील सु... तपकीरीं... यलोकांच्या ... घ्यावी. एक ... घेण्यास सु... फक ठेविली ... टपाल व ... " ... प्रजींत अथवा ... चें ठिकाणः ... गुरुव ...

... प्रथम अध्यक्ष ... मुंबई; असून, हैदरा... वगैरे ... लागू पाहणें हा अन्याय आहे हें ... टाइम्स ऑफ ... पत्रें सुद्धां ... आहेत येथें ... ची बाजू ... आहेत ... इतिहास ... प्रसंग होता ... व्हाइसराय ... ठिकाणीं आपल्या ... सांगत आहेत ह्मणून ... पाहून राष्ट्र... गाणें गात ... हिंदी ... आहेत आणि ... बाई यांस ... मानपत्रें ... मानासिक ... आणि विलक्षण ... त्यांस ... एक ... आहे आणि ... इंडियाला ... आहेत. हिंदी ... एकवटलीं आहेत ... सर्व इहा... प्रेमभाव ... आहेत. ... होतण्याचा ... ह्मणून ... दिवसें दिवस ... आहे. रोगराई ... व्ही. राजवाडे यांनीं ह्मणून एक कॅलेंडर ... आही ...

आकोला बाजारभाव

...डी दर्शनी			९९।।।-
...नें			२३।।।=।।
...दी			८२
...स			१३०
ज्वारी नवी	६५	ते	७७
गहुं काठे	६।=		६ मण
गहुं खांडवा पीवळा			७।।
गहुं बनशी			७।।।
तेल	८।।	ते	९
सरकी			११।=
तीळ	८।		८।।
कापुस	७५		७६
रुई आकोला जीन	९७	ते	९८

अशी शिफारस रा. सा. दामले व मे. डे. कामीशनर यांनीं केली होती. ती मंजुर झाली नाहीं. आतांपर्यंत डि. बोर्डाचे कारकून फावल्या वेळांत कामकरी त्यास दरमहा ५ रु. नेमणूक असे.

(२) पतपेढ्यांपासून फायदे होतात तें समजून देऊन नवीन पतपेढ्या स्थापन करण्याकरितां पदरचा पैसा व वेळ खर्च करून खटपट करणार अधिक अधिक गृहस्थ या कामांत तरबेज झालेले पाहिजे आहेत, ते कसे मिळावेत ?

(३) स्थापलेल्या पतपेढ्यांचे हिशेब सरकारी आडिटर (हिशेब तपासणीस) तपासतात हें ठीकच आहे. पण अर्बन सेंट्रल ब्यांकेला त्यांनीं मिळविलेल्या माहितीचा फायदा कर्ज देते वेळीं होत नाहीं, कारण ते दूर असतात. ही अडचण आतां दूर झाली. कारण त्यांनी फिरतीवर नसतां आकोल्यासच रहावे, व वऱ्हाडांतल्या मात्र पेढ्या पहाव्या, अशी सरकारानें योजना केली आहे. ब्यांकेचे डायरक्टरांपैकीच कांहीं नियमित गृहस्थांनीं नियमित पतपेढ्या अगदीं व्यवस्थित रीतीनें तपासून त्यांतील इसमांची त्यांच्या ऐपतीची, घरादाराची स्वभावाची पूर्ण माहिति सावकाराला असते तशी असणें जरूर आहे. अशी माहिती करून घेण्याच्या उद्देशानें काहीं नेमक्या पतपेढ्या नेमानें तपासणारे डायरेक्टर कसे संपादावे! नुसत्या कागदावर नेमणूका होऊन भागणार नाहीं.

(१७) या दोन्ही तऱ्हांच्या अडचणी शांत विचारानें व कळकळीच्या उद्योगानें निवारितां येण्या जोग्या आहेत. घरबसल्या निवारतां येणार नाहींत. त्या निवारण्याला पुढें कोण येत आहे हें पाहणें आहे! याचें उत्तर चालू वर्ष देईल. पातूरचे ... त्रिंबक अवधूत देउळघाटकर यांनीं ... कामीं मनापासून खटपट करण्याचें अभिवचन दिलें होतें. पण ते गेले. दुस... एकदोन जवळच्या व दूरस्थ प्रसिद्ध ...पांड्याच्या घराण्यांपैकीं नांवाजलेल्या ...स्थांनीं ही मदत देण्याचें कबूल केलें ... तीं अभिवचनें कृतीच्या रूपानें दृष्टोत्पत्तीस येत ह्मणजे झालें! त्यांचा नामनिर्देश ...ण्याचें भाग्य आह्माला लाभेल काय?

वऱ्हाडसमाचार

पाष शुद्ध १३ शके १८३४ परिधावी

...ध्याची महाराष्ट्राची धर्मप्रकृति.

...का इंग्रज कवीनें काळाला समुद्राची ... दिली आहे आणि ती मोठी मार्मिक ...ी आहे यांत शंका नाहीं. समुद्र ... शांत असला तरी त्याच्या लाटा ...कमी अधिक प्रमाणानें किनाऱ्यावर ... असतात, आणि मागे सरत ... त्यावेळीं पाहणाराला असा भ्रम होतो कीं लाटांची ही प्रगति समजावी कीं परागति समजावी? पण घटका अर्ध घटका स्थिर दृष्टि करून पाहणारास आपल्या भ्रमाचा निरास करून घेतां येतो. तसें कालाचें आहे. काळ हा मोठा सुधारक आहे. पण तो समाजांत एकदम क्रांति घडवून सुधारणा करित नाहीं. समुद्र कल्लोलाप्रमाणें सुधारणेचें पाऊल पुढें नेतो, अडथळा दिसल्या बरोबर चार पावलें तिला मागें नेतो आणि पुनः कांहीं वेळानें सुधारणेचें पाऊल जोरानें पुढें टाकतो. अशा वेळीं वरवर पाहणारास सुधारणेची ही प्रगति आहे कीं पिछेहाट आहे असा भ्रम होणें स्वाभाविक आहे. विविधज्ञान विस्ताराच्या जानेवारीच्या अंकांत महाराष्ट्राच्या धर्म प्रकृतीविषयीं लिहिणारे वृद्ध लेखक रा. विनायक कोंडदेव ओक यांची या सारखीच स्थिति झाली आहे. वृद्धपणा आणि दृष्टिमांद्य याचें जसें साहचर्य असतें तसेंच त्या स्थितीचें आणि पुराणप्रियतेचें ही निकट सांनिध्य असतें. यामुळें पूर्वींचा काळ तो उत्तम व विद्यमान काळ हा निकृष्ट, अशी त्यांची दृढ समजूत होते. रा. ओक यांना ही असें वाटत आहे कीं 'धर्म जागृतीची खरीं लक्षणें पंचाहत्तर पाउणशें वर्षांपूर्वीं महाराष्ट्रांत जितकीं होतीं त्याच्या दहाव्या किंवा विसाव्या अंशानें ही आतां नाहींत.' हीं लक्षणें तरी कोणतीं अशी वाचकांनीं जिज्ञासा होईल. रा. ओकांच्या मतें हीं लक्षणें ह्मणजे 'पहाटेस (?) प्रातःस्मरण करणें, गोमुखींत हात घालून जपजाप्य करणें, रामरक्षेचा पाठ ह्मणणें इ. होत, आणि आतां हीं तरुण समाजांत दिसून येत नाहींत ह्मणून या भीष्माचार्यांना हळहळ वाटत आहे. पण हीं लक्षणें खरोखर धर्मलक्षणें आहेत कीं धर्माचें नुसतें बाह्यांग आहे या गोष्टीचा विचार करावयास नको काय! श्रीतुकोबारायांनीं खऱ्या अंतःकरणावांचून नुसते टिळ्याटोप्याचे, गोमुखीचे, आणि जपजाप्याचे उपचार करणाराची संभावना कशा प्रकारें केली आहे तें रा. ओक विसरले काय? कां पाउणशें वर्षांपूर्वीं जपजाप्य करणारे आणि रामरक्षा ह्मणणारे सगळे हे उपचार खऱ्या खऱ्या भाविकपणानें करीत होते, त्यांत दांभिकपणा मुळींच नसे अशी त्यांची समजूत आहे? दांभिकपणा हा सर्वकाळीं होता, हल्लीं ही आहे व पुढेंही रहणारच. तेव्हां समाजाच्या धर्मवृत्तिचें मान त्याच्या बाह्य उपचारावरून ठरविणें ही निखालस चूक आहे. पुर्वींच्या काळचे भोंदूच्या लोकांना फसविण्याच्या पद्धति निराळ्या व आतांच्या निराळ्या येवढाच काय तो फरक. पण दोन्हीही भोंदूपणाचेच प्रकार. आतां दांभिकपणाचा मुद्दा सोडून आपण खऱ्या धार्मिकतेचा विचार करूं, आणि तात्विक दृष्टीनें सध्याच्या समाजाला धार्मिक संनिपात झाला आहे कीं काय तें पाहूं. पुर्वींच्या काळीं कर्मठपणा हें धर्माचें मुख्य अंग समजलें जात असे. तुकारामबोवाच्या वेळीं या कर्मठपणाला बराच ऊत आला होता व त्यामुळेंच तुकोबासारख्या महान् भगवद्भक्ताला सुद्धां छळ सोसावा लागला. हाच कर्मठपणा कमज्यास्त मानानें एकूण विसाव्या शतकाच्या अखेरीपर्यंत होता. पण गेल्या वीस पंचवीस वर्षांत पाश्चात्य शिक्षणानें तत्त्वज्ञान व विचारमुलक श्रद्धा या दोन गोष्टींचा आमच्या समाजांत विशेष प्रसार आरंभल्या पासून कर्मठपणाला गाशा गुंडाळावा लागला, आणि ब्राह्मसमाज, प्रार्थनासमाज, रामकृष्ण सेवाश्रम, आर्यसमाज, वगैरे अनेक नवे अथवा जुन्यांची रूपांतरें होऊन अवतीर्ण झालेले धर्मपंथ निघाले. या पंथांतल्या लोकांचा कर्मठपणावर कटाक्ष आहे. ते ज्ञानयुक्त कर्म मार्गाला व विचारवंत श्रद्धेला मुख्य दैवत मानतात, स्नानसंध्या टिळे माळा यांचा निषेध करतात, विद्यादानाची योग्यता रोज रामरक्षेचा पाठ करण्यापेक्षां अधिक समजतात, रुग्णशुश्रूषा ही शांतिपाठापेक्षां शतपटीनें देवास प्रिय होईल असा दृढ विश्वास बाळगतात. हे गोमुखींत हात घालून जपजाप्य करीत नाहींत, किंवा त्रिसुपर्ण शांतिपाठ यांना येत नाहीं. ह्मणून रा. ओक यांना धर्मभ्रष्ट, पतित ह्मणणार काय! ज्यांच्या वयाचें जवळ जवळ अर्धें शतक बाल तरुणांना बोध करण्यांत आणि ग्रंथरचनेंत गेलें त्यांचे विचार या विसाव्या शतकाच्या आरंभीं धर्मासारख्या बाबतींत इतके कोते असावे याला आश्चर्य ह्मणावें कीं जराग्रस्ततेचा मेंदूवर घडलेला अनिष्ट परिणाम ह्मणून खेद मानावा तें कळत नाहीं. 'विविधज्ञान विस्तारा'सारख्या प्रतिष्ठित मासिकांत तरी असल्या कोत्या विचारांचे प्रदर्शन मांडावयास नको होतें येवढें ह्मणून आह्मी तूर्त विराम पावतों.

अराजकतेच्या निर्मूलनाचा उपाय

दिल्लीस घडलेल्या अत्यंत शोचनीय अत्याचारापासून किंयेक आंग्लोइंडियन पत्रकार व अधिकारी ह्मणत आहेत कीं सदर अत्याचाराचा सर्वत्र निषेध होत आहे हें ठीक आहे. पण नुसता निषेध करून स्वस्थ बसणें हें खऱ्या राजनिष्ठेचे चिन्हे नाहीं. अराजकतेचें निर्मूलन करण्यासाठीं प्रत्यक्ष व्यावहारिक इलाज केले पाहिजेत. दुसऱ्यांना असा उपदेश करणारे हे पत्रकार स्वतः कोणता व्यावहारिक उपाय सुचवितात तें पाहिलें तर असें दिसतें कीं पोलिसांना व म्याजिस्ट्रेटांना अमर्यादित अधिकार दिले, आणि राजकीय महत्वाकांक्षा धारण करणाऱ्या सरसकट सगळ्या हिंदी लोकांविषयीं साशंकवृत्ति धरून त्यांना कडक रीतीनें वागविलें ह्मणजे अराजकतेचें हालाहल विषाची बाधा हिंदुस्थानाला होणार नाहीं व तें आपोआप मृतवत् होईल अशी या लेखकांची समजूत आहे. पण दूरवर विचार करणारास रोगापेक्षां ही हा उपाय अधिक भयंकर वाटेल अशी आमची खात्री आहे. आमच्या मतें खरा व्यावहारिक उपाय 'इंदुप्रकाशा'च्या तारीख १३ च्या अंकांत एका लेखकानें सुचविला तो आहे. या उपायाची अनेक अंगें आहेत. (१) नेक नामदार लॉर्ड सिडनह्याम यांनीं सुचविल्याप्रमाणें प्रथम मर्मभेद करणारी भाषा परस्पराविषयीं योजण्याचें काळ्या गोऱ्यांमध्यें व वक्त्यांनीं स... लुटारू किंवा ... पुस्तकें सरकारें ... हिंदु धर्माला से... नरी किंवा ...

...ह्मांस इष्ट नाहीं.' त्यांचें ही हे एशियाखंडातले पिवळे लोक काय ऐकतात तें पाहावें काळ्या

Registered N. N. 4

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४७ आकोला—- सोमवार तारीख २७ माहे जानेवारी सन १९१३ ई० [अंक

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट हां. ....२ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटीशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील.
नोटीस मुत्सद्य असली पाहिजे.

सूचनाः- गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीस त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील. यापुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या अटींवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक } G. A. Phillips.
आकोला ९।९।०९ } एजंट
नं १

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या आकोले आणि उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २६$\frac{२}{३}$ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक } G. A. Phillips.
आकोला २१-९-१० } एजंट
नो० नं० २

प्रोफेसर सुरतकर

प्रसिद्ध मानस शास्त्रज्ञ व औषधाशिवाय रोग घालविणार

आपण औषधांचे कडवट घोंट घेऊन कंटाळला तर वरील गृहस्थांस जरूर भेटा. ते खालील लिहिलेलें रोग-जसें क्षय संधी वात फेंफरें, बाळंतरोग, अजीर्ण, मुत्रकृच्छ, पोट व डोकें दुखी, नपुंसकत्व बहिरे व बोबडे पुष्कळ रोगी बरे केले तुह्मांस चमत्कार पहाणें असेल तर तुमचा फोटो व दायल फी ह्मणून रु. २ पाठवा. तीन दिवसांत तुह्मांस थोडा आराम वाटेल. आ टिकिटासह पत्र लिहा दुसरा मजकूर ख वाचा.

फक्त रु. १५० च्या भांडवलांत!
दरमहा रु. २५ पेक्षां जास्त कमाई!

ह्या स्कीमचा लाभ प्रत्येक गांवांतील एका उमेदवारास व प्रत्येक शहरांतील तिघा उमेदवारासच मिळेल. एकाच गांवाहून अगर शहरांतून जास्त आलेल्या अर्ज्या स्विकारल्या जाणार नाहींत. अर्जदार साधारण शिकलेला [मराठी अगर इंग्रजी] कांहीं व्यंग नसलेला स्त्री अगर पुरुष वर्गातला, पण नीतियुक्त आचरणाचा पाहिजे. विशेष खुलाशाकरितां एक आण्याच्या टिकिटासह अर्ज करा ज्याची अर्जी पहिली तोच पहिला समजला जाईल. त्वराकरा,

पत्ता--प्रो. सुरतकर, हत्तीबिल्डिंग
काळबादेवी रोड-मुंबई

नो० नं० ३

प्रसिद्ध बंगाली ओरिएंटल सोप.

आह्मी धी मराठा एजन्सी स्टोअर्स, मोहन बिल्डिंग गिरगांव मुंबई यांस सोल एजंटस् नेमिले आहे. तरी घाऊक व किरकोळ विक्रीचे एजन्सीबद्दल त्यांचेकडे तपास करावा.

धी ओरिएंटल सोप
फ्याक्टरी कलकत्ता

नो० नं० ४

फुकट फुकट फुकट

भपकेदार चार रंगात सुबक छापलेले १९१३ सालचें सचित्र प्रेक्षणीय फॅन्सी क्यालेंडर आमची १० चें मिनीटांत कपडे स्वच्छ व पांढरें शुभ्र करणारी धोबी पावडर ४ आणे पौंड प्यॉ. ट. ख. शिवाय प्रमाणें मागविणारास क्यालेंडर फुकट पाठवू. फक्त क्यालेंडरच पाहिजे असल्यास २ आण्याची तिकीटें पाठवा.

डि. व्ही. राजवाडे बुधवार पेठ
पुणें सिटी.

नो० नं० ५

हिंदुस्थानावर अरिष्ट.

हिंदुस्थानांतील रहिवाशांच्या पाठीस ज्वर व हिंवताप यांचें अरिष्ट सदोदित लागलेलें आहे परंतु त्याचा प्रतिकार करण्यास बाटलीवाला यांचें हिंवतापाचें औषध व गोळ्या हे रामबाण आहेत. ताप किंवा शीतज्वर येणारसें वाटतांच हें औषध घ्यावें. किं. १ रु

बाटलीवाला यांच्या निस्तेज लोकांसाठीं शक्तिकारक गोळ्या

हें औषध घेतल्यानें भागवटा, मेंदूचे श्रम, पौरुषनाश, अशक्तता व क्षयरोगाचें स्वरूप, त्याप्रमाणें अजीर्ण इ. इ. विकार. तावडतोब दूर होतात. किं रु. १८०

बाटलीवाला यांचें दंतमंजन.

हें दंतमंजन मायफळाशीं कांहीं इंग्रजी औषधांचा वैद्यकीय रीतीनें मिलाफ करून बनविलें आहे. किं. ०४

बाटलीवाल्याचें गजकर्णावर मलम.

यानें गजकर्ण, कुजली खरूज याचा विकार एका दिवसांत नाहींसा होतो. किं ०४

हीं औषधें सर्व औषधी विकणाऱ्या दुकानावर व डॉ. एच. एल. बाटलीवाला जे. पी. मु वरली लेबोरेटरी दादर, मुंबई यांजकडे मिळतात.

नो० नं० ६

जिन्नस चांगला असें केव्हां ह्मणावयाचे?

तर तुह्मी एखादा जिन्नस खरेदी केल्यावर तो तुह्मांस व तुमच्या मित्र मंडळींना पसंत पडून पुन्हां पुन्हां जेव्हां त्याची मागणी करिता तेव्हांच तो जिन्नस चांगला असे ह्मणावयाचे

मे. सैयद हाफिजुल्लाखान इनामदार, दर्यापूर, यानीं ता० १६ नोवेंबर सन १९१२ रोजीं आमचा एक लोखंडी नागर नं० ९ चा मागविला व तो त्यांना व त्यांच्या मित्र मंडळींनां पसंत पडतांच त्यांनीं आणखी तसलेंच तीन नांगर आज मागविले आहेत.

यावरून असें सिद्ध होतें कीं, तुह्माला सुद्धां आमचा नंबर नऊचा लोखंडी नांगरच पसंत पडणार व त्याची तुह्मी आजच मागणी करा.

किर्लोस्कर बंधु
पोस्ट किर्लोस्कर वाडी.
जि० सातारा (सं. औंध)

नो० नं० ७

निराश्रित ब[...] गृह[...]

सर्वत्र जन समाजास [...] अज्ञान बुद्धीनें व नम्रते [...] येते कीं ज्या ज्या ज्ञा[...] वहिवाट नाहीं त्या त्या [...] प्रमाण दिवसें दिवस [...] यामुळें गर्भपात बालहत्ये [...] होतात व त्यांचा परीण[...] संसर्गी लोकांस कसा [...] सदरील संबंधानें अनीव[...] मुळें त्यांना किती दुःखें [...] ते तपसीलवार लिहिण्या [...] री थोडक्यांत त्याचा ह[...] आहे कीं ईश्वरापुढें प[...] गुन्हेगार, व आपआपल्य[...] प्रकारच्या दोषास पात्र [...] वर्गास स्वतः डोळ्यावर [...] कानाडोळा कसा होतो [...] कांनी स्वत.च करावा. [...] विषयीं जगनियंत्या परमे[...] संचार केल्यामुळें वर दर्शित [...] निभावण्याकरितां आकोल[...] मान वस्तींत मारुतीचें मे[...] श्रित बालरक्षण गृह [...] भाड्यानें घेतलेलें घर [...] याचा निश्चय नसतो [...] विकत घेतलेलें घर या [...] व वर दर्शविलेल्या न[...] ठिकाणीं लावलेली आहे. [...] करणारा व प्रत्यक्ष हात[...] अशा कामीं सर्व प्रक[...] देणारा जगनियंता परमे[...]

आपलें अज्ञान बाल[...]
म्यानेजर वि[...]
हायको[...]

ता० १६-८-१२
नो. नं. ८

वऱ्हाडांत खात्रीची सोय.

खरे गारेचे

आह्मीं मुद्दाम वऱ्हाड[...] डोळे तपासून सर्व त[...] खरे गारेचे थंड चष्मे [...] विकण्याचें दुकान काढ[...] वगैरे मोठ्या ठिकाणच्या [...] कशी फसतात हें सर्वा[...] सर्व [...]जूनी अनुभव घे[...]

गोपाळ पांड[...]

नो० नं० ९

टाइम्स ऑफ इंडियन पत्रें सुद्धां [...] आहेत येवढें [...] बाजू किती [...] कोणालाही [...]

[...] चा इतिहास [...] प्रसंग होता [...] व्हाइसरॉय [...] सुप्रसन्न मुद्रेनें [...] आपल्या [...] आहेत [...] पाहून राष्ट्र- [...] गाणें [...] हिंदी स्त्रिया [...] बाई यांस [...] मानपत्रें [...] मानासिक [...] आणि विलक्षण [...] गोळ्यानें एक [...] आहे आणि [...] उभयतां इं[...]पाला आहेत. हिंदी [...] एकवटलीं आहेत [...] सर्व इच्छा- [...] प्रेमभाव [...] ते आहेत.

[...] दिवसें दिवस [...] आहे. रोगराई

[...] व्ही. राजवाडे यांनीं [...] ह्मणून एक कॅलेंडर [...] आह्मी त्यांचे [...] धोबी पावडर [...] फार चांगलें [...] असून [...] जकडून हो- [...] यावरें हकीर [...] आह्मी [...] जाते कीं [...] सवि- [...] उत्तरें [...] चांगली [...] चांगले कागत [...] त्यांत [...] तांदुळाच्या [...] असलेलें

मर्द रामु माळी

इजला
यांजकडून नोटीस
गंधर्वाची बा-
असें उभयतां
होतो व पोट
नामे नामदेव
तूं त्याचे घरीं
ावर माझे घरचा
वांदीचा, साखळी
सोन्याची, व
डागीने तुझे
गांवास राहण्या-
नेत असतां
दोनतीन वेळां
ाळी नाहींस व
स पावल्यापासून
ळगावीं माझे घरीं
आल्यास रिती
ईल व या नो-
र्णे लग्नाचा व
झे भावास द्यावा
कळावें तारीख

सही
ाची याचा आंगठा

ण हीवरे कुणबी
दर्यापूर जि०

यांसः...
मर्द नारायण
जाहगीर ता० आ-
सा जे कीं मी
असून पाट लाग-
झालीं आहेत. पाट
ारे साहा महिने
मजला अंगावरील
न रावजी पाटील
वे समक्ष काढून
बाभुळगावीं साव-
र्वाह करित आहे.
र करण्यास मी
तुह्मास रक्तपितीचा
समजेत सावका-
मजला घेऊन
ांत घेण्यास यावे.
ल्यास मी हीच
घरठाव करीन.
चा हक्क मग
मजावें. ही नोटीस
०
ामन पि० रा०

सही
ण नि. खु. असे

नोटीस

नोटीस बेशमी लक्ष्मी मर्द सखाराम साबळे कुणबी राहणार खिनखिनी राजनापूर तालुके मूर्तिजापूर

इसः —

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुझा नवरा सखाराम हा आमचा वडील बंधू होता. तूं त्याची पाटाची बायको आहेस तुझ्या फक्त २ मुली अज्ञान आहेत सखाराम याचे आह्मी सखे बंधू असून वडिलार्जीत शेती वर्धे शिस ता० आकोले खिनखिनी राजनापूर या दोन गांवीं आहे. शेतीच्या वाटण्या वगैरे झाल्या नसून एकाच ठिकाणीं सर्व जमीन वहून आपआपल्या हिश्याप्रमाणें जमीनीचें उत्पन्न वाटून घेत आहों. सखाराम मयत झाल्यावर ह्मणजे आज ७ वर्षी तूं आमच्यात नीट रितीनें राहिलीस व सखाराम मेल्यावर एका मुलीचें लग्न ही आह्मी केलें. परंतु या दोन महिन्यांत तूं आपल्या पहिलें घरचा मुलगा राजाराम याच्या विचारानें वागूं लागली असून तुझा विचार आमची समाईक शेती वडिलोपार्जीत विकून टाकून मुलाचा फायदा करून द्यावा असा झाला आहे. परंतु असें करण्यानें तुझा कांहीं एक फायदा होणार नाहीं कारण आतां तुजा आमची वडिलोपार्जीत शेती विकण्याचा मुळीच अधिकार नाहीं. तूं फक्त अन्नवस्त्राची मालकीण आहेस. सबब तुझा पहिल्या घरचा मुलगा याचाही ह्या आमच्या जमीनीवर मुळीच हक्क चालत नाहीं करितां तूं आमची समाइक वडिलोपार्जीत जमीन कोणास गहाण खरेदी किंवा विक्री पट्ट्यानें वगैरे देऊं नये दिल्यास तो सर्व व्यवहार रद्द असे. तसेच या जाहीर नोटिशीनें सर्व लोकास कळविण्यांत येते कीं आमची भावजई लक्ष्मी मर्द सखाराम पा इजपासून आमच्या खिनखिनी राजनापूर व शीस तालुके आकोलें या दोन गांवच्या आमच्या वडिलोपार्जीत जमीनीचे खरेदी गहाण पट्ट्यानें वगैरे घेऊं नये. घेतल्यास तो सर्व व्यवहार कायद्यानें रद्द आहे. कळावे तारीख १९-१-१३ इसवी

सह्या
सुर्यभान रायाजी साबळे नि. खु.
रावजी चंद्रभानजी पाटील साबळे
राहणार शीस ता० व जि०
आकोला द० खु०
तुकाराम रायाजी साबळे नि. खु.

नो. नं. १२

नोटीस

नोटीस बेशमी शिवराम वल्लद बेंडुजी नागी राहणार उमर ता. आकोट यांस —

नोटीस देणार सोनी मर्द शिवराम नोटीस देते कीं, तुम्ही मला आज सरासरी १२ महिने झाले हाणमार करून घराबाहेर हाणून दिले आहे, तेव्हां पासून मी माझे भावाचे घरी मौजे आकोलखेड येथें रहात असून माझे बदला माझे भावजयीस (लहानी मर्द चिहु) दरमहा रु. ७ प्रमाणे खर्च येत आहे. तरी आपण ही नोटीस पावल्या पासून माझे भावजयीनें माझे प्रीत्यर्थ आज पर्यंत खर्च केलेली रक्कम रु. ८४ भरून द्यावी व मला चार लोकांसमक्ष मारहाण करावयाचा नाहीं अशी जात गंगेत शपथ घेऊन आपलें घरीं बायको प्रमाणे वागविण्यास घेऊन जावें. सदरहू गोष्ट ही नोटीस पावल्या पासून १५ दिवसाचे आंत घडवून आणावी. तसें आपण न केल्यास मी हीच फारकती समजेन व नंतर मी दुसरा घरठाव करीन. मग माझेवर आपला नवरेपणाचा कांहींच हक्क राहणार नाहीं. कळावे. ता. १९।१।१३ इ.

सही
सोनी मर्द शिवराम बारी रा०
उमर आज मु० आकोला
जि. वांगडे

नो० नं० १३

नोटीस

रा. रा. सखाराम देविदास यांचे तर्फे वहीवाटदार अनंत गंगाधर मुळे दुकान पातूर सेखबाबु ता० बाळापुर

यांस —

खालीं सही करणार याजकडून कळविण्यांत येते कीं तुह्मास मी कजबे बागायत पातुर येथील शेत सर्वे नं. ९५ पांच वर्षा करितां सातसे पच्चाण्णव रुपयास वहीतीस देऊन पट्टेखत लिहुन दिलें होतें पुढें तीनच्यार दिवसानी मी तुह्मास चार पंचासमक्ष सांगीतलें कीं सदर्हु पटेखत नोंदून घ्यावे परंतु तुह्मी असे सांगीतलें कीं सध्या मजजवळ रुपये नाहींत व मी तुझे पटेखत माझी आई आजारी असले मुळे बाशींटाकळीस वैद्याचे घरीं औषध घेण्या करितां गेली आहे व कागदाचे संदुकाची कीली तीजजवळ आहे ती आलेवर तुझे पटेखत परत करुन देईन तूं दुसरे कोणास लिहुन देऊन आपलें काम करुन घे. त्यावरुन मी रा. माहादु वा। हेडूजी बारी रा० पातुर यांस पट्टेखत करुन दिलें व शेतही त्याचे ताब्यात दिलें आंता मजला असे कळले आहे कीं तुह्मी मजला वर्तमान पत्रांतुन वगैरे नोटीस दिली आहे. व पुढें दावा वगैरेही कराल करितां या नोटिशीनें कळवितों कीं तुह्मी दावा वगैरे केल्यास मी अगर माझी प्रॉपर्टी कोणतेही प्रकारें जबाबदार राहणार नाहीं व तुह्मास जे पट्टेखत लिहुन दिलें आहे तें चार दिवसाचे आंत परत आणून द्यावे न आणून दिल्यास कायद्याप्रमाणें व्यवस्था केली जाईल. व या नोटिशीचा व पुढें होणारे सर्व खर्चाचा बोजा तुमचेवर राहील. मी तुमचे कोणतेही खर्चाचा जबाबदार नाहीं. कळावे ही नोटीस दिली ता. १९-१-१३

सही.
लक्ष्मण वल्लद भगवान नीशाणी
खुद हातची असे

नो० नं० १४

नोटीस

श्रीमंत महाराज शेट वेंकटलाल गणेशदास साहू दुकान पेठ देऊळगांव राजा वऱ्हाड यांचे शेवेशी विष्णु मारोती तांबोळी राहणार पेठ मजकुर हाल मौजे आरंभी ता० दारव्हा जि० यवतमाळ; जयगोपाल, विनंती विशेष; ह्या पुर्वी माझे पुतणेभाऊ बापुराव यांनीं आपले कडेस वऱ्हाडसमाचार ता० १०-७-११ इसवी द्वारें नोटीस नं० २७६ दिली आहे आपण जाणतच आहां कीं, सदर्हू नोटिशींत ज्या फोल दस्तैवजाची मागणी केली आहे तो आमची भावजय मयत सीताबाई जवजे रंगनाथ इचे विरुद्ध कोर्टांत नंबरासंबंधानें वाद करावयाचा होता ह्मणून ता० २।४।९४ ई० रोजीं चा केलेला आहे व अद्याप परत मिळाला नाहीं. आतां सीताबाई मेल्यामुळें सर्व प्रकरण मिटले व त्या कागदाची गरज उरली नाहीं. ह्मणून पुन्हा विनंती करण्यात येते कीं, वर लिहिलेला फोल दस्तैवज ताबड तोब वापस करावा भरंवसा जाणून लिहिलें आहे कळावे तारीख २१ माहे १ सन १९१३ इ०

सही.
विष्णू मारुती खुटे दस्तुर खुद

नो० नं० १९

नोटीस

नोटीस बेशमी लक्ष्मण रावजी वाव कुंभार राहणार पेडगांव ता. मंगरूळ

यांसः—

सही करणार पंचलोक यानकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तुह्मी आपली मुलगी कोल्ली ही यादोजीच्या मुलास देण्याचें ठरून यादोजीची मुलगी जैराम कृष्णाजी यांचे मुलास देण्याचे पक्के ठरलें होतें हा ठराव मसनी मुक्कामीं जात गंगेसमक्ष झाला. पुढें जात गंगेसमक्ष जैराम कृष्णाजी यांस हलका शद्ब तुह्मी वापरला. त्यावरून जातगंगेनें दोघांपासून करारनामे मागितले. याप्रमाणे जैराम कृष्णाजी याने करारनामा करुन दिला व तुह्मी करारनामा करुन दिला नाहीं, त्यावरुन पंचाशी तुह्मी खोटे आहां अशी खात्री झाली सबब तुह्मास नोटिशीनें कळवितों कीं, तुह्मी नोटीस पावल्या पासून एक महिन्याचे आंत २०० रुपये आह्मास आणून द्यावे, व तुह्मी पंचाचे ताब्यांत ठेविलेली आपली मुलगी घेऊन जावी तसें न केल्यास तुमची मालकी मुलीवर न रहातां आह्मीच तिचें लग्नकार्य करुन टाकूं. कळावे. ता. १६।१।१९१३ इ.

सही
नामू वल्लद महादजी सरोदे
द. खु

नो० नं० १६

स्वदेशी भारत स्टोव्ह

फार टिकाऊ — अगदी टिकाऊ

स्वदेशी भारत स्टोव्ह (साध्या केरोसीन तेलाच्या चुली) फार टिकाऊ, अगदीं सांघ स्वस्त, घडी होणारे व परदेशी चुलीशीं प्रत्येक बाबतींत टक्कर देणारे असे आहेत. यांत बिघडण्यासारखें कांहीं नाहीं, व सहज दुरुस्त करतां येतात. कित्येक पदकें मिळालीं आहेत.

भारत स्टोव्हचे ग्यासचे दिवे !!

रचनेंत अ साधे ! या स्टोव्हच्या एका दिव्यानेंच एखाद्या दिवाणखान्यांत "किट्सन"च्या दिव्यासारखा चक्क उजेड पडतो. टिकाऊ असून खर्च कमी !! हा दिवा वापरण्यास मुळींच त्रास पडत नाहीं. नं० ४, ५, ११, १०० किंवा नंबर २३४ च्या प्रायमस स्टोव्हवर अथवा वरची वाटी (बर्नर) बदलल्यास दुसऱ्या कोणत्याही टोव्हवर हा बसवितां येतो.

किंमत फक्त अडीच रुपये.

इतर जातीचे सर्व तऱ्हांचे प्रायमस स्टोव्ह व त्यांचें सामान आमचेकडे असून अगदीं माफक भावानें पुरविलें जातें. दुरुस्तीचें काम वाखाणण्यासारखें क्याटलॉग फुकट.

बाहेरगांवच्या मागण्याकडे ताबडतोब लक्ष दिलें जातें. एक वेळ अनुभव घेऊन पहा.

पत्ता:— बी. एम्. माढीवाला,
भारत स्टोव्ह डेपो.
मालक व तयार करणार
नो० नं० १७ — मोहन बिल्डिंग, गिरगांव, मुंबई.

सतत ५० वर्षें हजारों लोकांनीं अनुभव घेऊन उत्तम ठरविलेला
डॉ. वामन गोपाळ यांचा दूषित रक्त शुद्ध करणारा
आयोडाइज्ड

सार्सापरीला

हा जगप्रसिद्ध सार्सापरिला अशा अनेक औषधांपासून तयार केलेला आहे कीं, जीं औषधें कोणत्याही कारणानें रक्त दूषित झालें असल्यास त्याची शुद्धि करून वृद्धि करतील. ज्या अर्थीं रक्त हें मनुष्याचें जीवन आहे त्या अर्थीं तेंच जर दूषित असेल तर अनेक रोग उत्पन्न होतील, हें सांगणें नकोच. म्हणून रक्त दूषित झाल्यामुळें होणाऱ्या व दुसरे अनेक रोगांवर आणखी विशेषेंकरून खालील रोगांवर हा सार्सापरिला फारच गुणावह आहे. उपदंशासारखा दुसरा भयंकर रोग नाहीं. या रोगाचें विष जर अंगांत राहिलें तर त्यापासून रोग्यासच नव्हे परंतु त्याला होणाऱ्या संततीस अपाय घडतो असें पहाण्यांत येते. शिवाय यापासून होणारे अनेक रोग जसें पश्चघा फोड येणें, घशांत व टाळूस क्षतें पडणें, अंगावर देवीप्रमाणें फोड अगर येणें, हातापायांच्या तळव्यांवर व सर्वांगावर काळे डाग पडणें, संधिवातानें सर्व सांधे धरणें, हातांतून कळ निघणें, फार दिवसांपासून जखमांतून व व्रणांतून पूं वाहात राहणें, हातापायांत मेहरी येणें अगर मुंग्या आल्यासारखें वाटणें एखाद्या ठिकाणचें स्पर्शज्ञान कमी कमी होत जाणें, पीनस म्हणजे कोणत्याही पदार्थाचा वास न येणें तसेंच वो रसायनें घेतल्यामुळें तोंडांतून लाळ गळणें, हिरड्या फुगणें व रक्त येणें, वगैरे भयंकर रोगांवर यासारखें दुसरें औषधच नाहीं. एका बाटलीची किंमत १। रुपया चांगला गुण येण्यास चार बाटल्या लागतात. चार एकदम घेतल्यास पो. खर्चासह ४॥८

घाऊक व किरकोळ वि —चे तपास करावा. व्ही. गोंडे ब्रदर्स — मालकः—गौतमराव केशव ठाकुरद्वार, मुंबई.

 थोरिएंट

पत्रव्यवहार

रा० रा० वऱ्हाड समाचार क० यांस—

सन १९१२ सालची थिऑसफीची परिषद अनेक कारणानीं फार महत्वाची होती. अड्यार हें अगदी गांवा बाहेर एकांत असें स्थळ आहे. परंतु दर दोन वर्षांनीं येथें सर्व बांधवजन एकत्र जमतात, तेव्हां त्यास विलक्षण शोभा येते. सरासरी दोन अडीच हजार लोक अगदी एकत्र एका चौकावर व अगदीं एका कुटुंबांतील असे निरनिराळ्या देशांतील व निरनिराळ्या भाषा बोलणारे एकत्र सरासरी आठ दिवस राहतात, त्याचें वर्णन करणें कठीण आहे. हे दिवस फारच आनंदाचे जातात. ज्यानीं पांच वर्षांपुर्वीं अड्यार आश्रम पाहिला असेल त्यांस हल्लीं घडून आलेला फरक फारच विलक्षण वाटेल. ज्यांस या ऋष्याश्रमांत निरंतर राहण्याचा प्रसंग येत असेल ते धन्य होत.

हिंदुस्थानचे बाहेरचे प्रतिनिधी येथें अगोदर महिना महिना येऊन राहतात परंतु हिंदुस्थानांतील निरनिराळ्या प्रांतांतील शाखांचे प्रतिनिधी ता. २४ पासून तेथें येऊ लागतात. सभेचें कामाचा कार्यक्रम अगोदर एक महिना छापिला जातो. कार्यक्रमाप्रमाणें ता. २६-१२-१२ रोजीं— मि० आरंडेल प्रिन्सिपाल से. हिं. कॉलेज बनारस यांचे शिक्षण सेवा या विषयावर व्याख्यान झालें— त्यांनीं सांगितलें कीं मुख्यतः शिक्षकांचें अंगीं विद्यार्थ्यांबद्दल अत्यंत प्रेम हें असले पाहिजे. पहिली गोष्ट त्यानीं मुलांचें ठिकाणीं देश भक्तिचें बीज पेरलें पाहिजे. दुसरी गोष्ट ती आपल्या राष्ट्रमातेची उत्तम सेवा कशी करतील हें त्यास शिकविलें पाहिजे. शिक्षकाचे अंतःकरणांत सर्वात्म भावाचें तत्व नेहमी जागृत पाहिजे. ज्याचे ठिकाणीं तें नाहीं तो शिक्षक होऊ शकत नाहीं. त्याचे हाता खालीं जसे विद्यार्थी आहेत तसेंच ते कोणाचे तरी विद्यार्थी आहेत हें त्यानीं विसरू नये. विद्यार्थी आणि शिक्षक यांचा संबंध एक जन्मीचा नसून अनेक जन्मीचा असतो हें त्यानीं लक्षांत ठेवलें पाहिजे. प्रत्येक क्षणीं मुलाचें शीलवनत असतें. प्रत्येक वर्षीं परिक्षक मुलांचे अभ्यासांची परिक्षा घेतात परंतु मुलांचे शील कोणी पहात नाहींत.

दुसरी गोष्ट मुलास पुनर्जन्माचें तत्व चांगले रीतीनें समजून दिलें पाहिजे. पुनर्जन्माचें तत्व समजल्या नंतर मुलें परस्परा कडे अगदीं निराळ्याच दृष्टीनें पाहूं लागतील.

मुलांचे ठिकाणीं असलेले दोषछडी पेक्षां प्रेमानें लवकर नाहिसे होतात. ज्यास आपल्या देशाची कांहीं सेवा करावी असें वाटत आहे त्यानें निदान तीन तरी मुलास योग्यतें शिक्षण देऊन आपले ध्येय शेवटास नेण्याचा प्रयत्न करावा. से. हिं. कॉलेजमध्ये आम्ही परस्परा वर प्रेम करण्यास शिकवितों कोणाचा द्वेष करू नये म्हणून त्यास सांगतों. अशा अर्थाचें सुमारें एकतास भर व्याख्यान झालें.

ता० २७-१२-१२ रोजीं सकाळीं आठवाजतां इ. एस. टीची सभा झाली. त्या नंतर ठीक बारावाजतां परिषदेच्या सदति- साऱ्या बैठकीस प्रारंभ झाला. प्रथम अध्यक्ष श्रीमती बेझांटबाई यानीं मुंबई, रंगून, हैदराबाद, मुलतान, जबलपूर व कराची वगैरे ठिकाणाहुन आलेले तार अपेक्षा आहे. सभेचे कामास सुरवात वादव्य खर्च टींत सुरू असलेल्या पाहणें हा करून अमेरिकेतील थिऑ अन्याय आहे हें करणाऱ्या संस्थेची चाल लि. टाइम्स ऑफ या सर्व जगभर आपले डियन पत्रें सुद्धां वर्षा पासुन कशा करीत रीत आहेत येवटें त्याजकडून मद्रास वगैरे नची बाजू किती मुख्यार बेझांटबाईची वे णालाही करून ण्याचे हेतूनें आले होते

नंतर एकंदर संस्थेची चालली आहे याचा निरनिराळ्या देशांतील प्र तऱ्हेनें आपआपलीं क असें त्यांनीं सांगितलें. हंगेरी सिडनीरॅन्सम आष्ट्रे हिंदुस्थानांत रामचंद्रराव, स्वामी मि. उड मिस्. व्राई सालीं सुमारें पत्रास हजार अडमार येथें खरेदी के हार्न यानीं फिरून ग्रंथ सोसायटीला दिली मि० मद्रास हायकोर्टाचे जज्ज येथें एक आश्रम बांधला. याजकडून छापखान्याचें आहे. मि० वाडिया सबएडिटरचें काम करित निवासराव याजकडे भोज वस्था दिली आहे. मि. डून एकंदर संस्थेस हं उल्लेख त्यानीं फार आद शॉडर यानीं लहानलहान कळलीं तसेंच मनुष्य कं कोठें हें पुस्तक नवीन बद्दल सांगितलें अध्यक्ष कृष्णस्वामी आणि मुरारजी मृत्यु बद्दलचा उल्लेख कार्य व्याप्तृत्वापैकीं से मुलींची शाळा मद्रास येथ वगैरे बद्दल थोडक्यांत हकीकत आहे. रोगराई

अध्यक्षावर आम्हा स आहे अशा अर्थाचा ठ म्हणून— माजी मद्रास हाय सूचना आणिली व लेव ळवाला यानीं ठरावास या नंतर—रेत्स, हिंदुस्थ न्यूझिलंड देनमार्क, फ्रान्स रशिया, बोहिमिया, साउथ डच इस्टइंडीज, स्कॉटलंड रीपोर्ट वाचले गेले.

सुमारें तीन वाजतां यांचे अध्यक्षते खाली प्रश्नोत्तरें अनेक विषयांचे अनेकांकडून प्रश्न दिले जातात व देतात. या कामास चांगली लागत असून कागत असतें. बरेच प्रश्न विचारले गेले त्यांत एक प्रश्न होता की तांदुळाच्या दाण्याच्या आकृतीचे कांहीं असलेलें दिसतें तें काय आहे !

पृथ्वी पेक्षांही अत्यंत मोठे असे
तांदुळाचे आकाराचे तेजोमय असे
जीव आहेत ... अत्यंत भयंकर अशी
...त्यात कांहीं देखील
...दूत असें ह्मणतात हे
... स्वरूप कळणें फार
... विद्युन्मय आहे.
...काय आहे? कारण
...च आहेत. जेव्हां
...ीं एकत्र असतात.
...न्याय ह्मणतों.

...त्र वाजतां श्रीमती
... इस्टेटींतील विस्तीर्ण
...फी अथवा पराविद्या'
... झालें. व्याख्यानास
...र्ण श्रोतृसमाज होता.
...विद्या' दुसरें-- सद्गु
... धर्मांचें मूळ व चवथें
... हेतु-- अशी चार
...ांगून बाई ह्मणाल्या
...पणानें अथवा मत
... बद्ध होत नाहीं.
...ाचा आहे. हिंदू-
...कीं कोणीही कोणास
... मनुष्याचा हृदय-
... शकतो. ते ज्याचे
...लें पाहिजे. समाजांत
... सत्य हें एक आहे
...लें अंतःप्रेरणेनुरूप
... त्या सत्यासच
...' व आत्मविद्या
...के० एच० यांनीं
... एस्० चें मुख्य
... ज्ञान प्रत्येकास
... प्रथम या विद्येचें
...ास दिलें गेलें नंतर
...ाळीं उतरत उतरत
...ा अभ्यासच करणें
...ंत आणिलें पाहिजे.
... सारखाच आहे.
... वैवस्वत मनूचीच
...स जितका हक्क
...र लोकांचाही पोच
...ाची आठवण होत
... भावाची आठवण
... असतें कीं जे
...ां आहे, कारण
... आपल्यास भोंवती
... पाहतों यांचें
... नावराचें आयुष्य
...सतें. पक्षी आनं-
... वन्यपशू इतस्तता
...ा आनंद मनु
... जंगली जनाव-
...ारी प्राणी दिसत
...रिद्रच ही मनुष्याचें ठिकाणीं
...ा जाणीवे वर अवलंबून
... प्राप्ति करितां शरीराचा नाश
...श्यक दिसते.

...मार्गें सुख आहे. एकंदर जीवन यात्रा
... खरें पाहतां दुःखाची नसून सुखाची
... तें सुख क्रमाक्रमानें प्राप्त होतें.

सुखाची उत्पत्ति दुःखांतून आहे. मनुष्य हा सुख दुःखाचे भोग प्रसंगीं मागील गोष्टींचें स्मरण करितो व पुढें काय होईल याची कल्पना करीत असतो व अशा रीतीनें सुखदुःखांत भर घालीत असतो. सुखाची प्राप्ति व दुःखाची निवृत्ति हें तत्व विचाराचें अंतीम आहे. लॉर्ड गौतम बुद्ध यानें दुःखानुभवानंतर सन्यासाश्रमाचें अवलंबन करून जगाचे दुःख निवारणार्थ यत्न केला. सन्यासाश्रमांतून जगाचे उपकारार्थ त्यानें चार सत्यें लोकांस सांगितलीं दुःखाचे कारण, दुःख निवारण, दुःखापासून मुक्त होण्याकरिता अष्टांग साधन आणि निर्वाण शरीरास क्लेश देऊन त्यानें परमसुखाची प्राप्ति करून घेतली. त्यानें जगास निर्वाणाचा मार्ग दाखविला. 'मोक्ष-सुखावर' मनुष्य जातीचा जन्महक्क आहे. याच जन्मांत व याच डोळयानें तो मोक्ष सुख भोगू शकतो. परमेश्वराचें ज्ञान झाल्यानें सर्व क्लेश दूर होतात असे ख्राइस्ट यानें ह्मटलें आहे. कोणत्याही धर्माचा विचार केला असतां सर्वांचें ह्मणणे अनुभवाचीच उत्क्रांती होत असते, बाह्यस्थिति मधील फरक ही उत्क्रांती नव्हे, चिरकाल ह्मणजे निरंतर नव्हे. राजा जनकानें राज्याचा त्याग केला नव्हता राज्य करीत असून तो मोक्ष सुखाचा लाभ घेत होता.

उपनिषदांत एक कथा आहे त्यांत शौनकानें प्रश्न केला आहे कीं एक जाणलें असतां सर्व जाणलें जाईल अशी कोणची विद्या आहे? असें एक ज्ञान कोणचे आहे? हा परा आणि अपराविद्येचा प्रश्न आहे. प्रथम अपरा विद्या सांगून नंतर परा विद्येचा उपदेश केला आहे. परा विद्या हीच थिऑसफी होय. आत्मज्ञान हेंच सर्व ज्ञानाचें मूळ आहे. त्याचे शिवाय सर्व अज्ञान आहे. आत्मज्ञान ह्मणजेच ब्रह्मज्ञान, व हाच मोक्ष होय. हें मोक्ष सुख इतर सुख दुःखा पेक्षां वेगळें आहे तें सुख आणि दुःख, या द्वंद्वा पासून निराळें आहे. आत्मसुख हे द्वंद्वातीत आहे. बौद्धांचें निर्वाण, हिंदूचें मोक्ष अथवा ख्रिश्चन लोकांचें चिरकाल सुख हीं सर्व एकच आहेत. सर्व तऱ्हेचे ज्ञानाचे दोन भाग केले जातात.

पुढे चालूं.

वऱ्हाडसमाचार

पौष वद्य ९ शके १८३४ परिधावी

वऱ्हाडांतील कापसाचे कारखाने.

गेल्या दिसेंबरांत भरलेल्या औद्योगिक परिषदेसाठीं जे कित्येक चांगले निबंध माहितगार माणसांकडून लिहून गेले होते, त्यांत आमच्या प्रांताचे एक नागरिक रा. हरि रामचंद्र पिटके, प्राइसेस इन्स्पेक्टर यांचा शिरोभागी निर्देशीत केलेल्या विषयावरचा निबंध वाचनीय होता. वऱ्हाडची जमीन आखुड धाग्याच्या कापसाच्या पिकाला अतिशय उत्तम असल्यानें व अलीकडे कापसाला भाव ही चांगला येत असल्यानें वऱ्हाडांत कापसाची लागवड वाढत आहे व त्याबरोबर कापूस दाबण्याचे प्रेस, जिनिंगचे व सूत काढण्याचे कारखाने ही वाढत्या प्रमाणांत आहेत. पण त्या बरोबर हात माग बसत चालले आहेत ही दुर्दैवाची गोष्ट आहे जुन्या पद्धतीच्या हातमागांनीं वाफेनें चालणाऱ्या कारखान्यांपुढें कधीं ही टिकाव धरणार नाहीं हें कबूल केलें पाहिजे. तरी पण जुन्या हातमागांत सुधारणा केलेल नवीन तऱ्हेचे पुष्कळ हातमाग थोडक्या श्रमांत व काळांत पुष्कळ माल काढूं शकतात असा अनुभव इतर प्रांतांतून आलेला आहे. त्या मागांची माहिती वऱ्हाडांतल्या खेडोपाडीं करून देण्याची कांहीं योजना सरकारी अधिकारी करतील व चर्चिल वगैरे सुधारलेले हातमाग आणवून लोकांना दाखविण्याची सोय करतील तर वऱ्हाडांतल्या पुष्कळ लहानसान गांवांतून हात मागांचें पुनरुज्जीवन होण्याचा संभव आहे. अशा प्रयत्नाच्या अभावीं वऱ्हाडांत पिकणारा कापूस पर प्रांतांत अगर परदेशीं जावा व तिकडच्या लोकांनीं त्यावर संपन्न व्हावें आणि खुद्द वऱ्हाडांतल्या गावकऱ्यांनीं उद्योगधंदा नाहीं ह्मणून मोलमजुरी करावी अशी दुरवस्था प्राप्त झाली आहे. ही स्थिति अशीच आणखी किती दिवस चालूं द्यावयाची? सरकारनें सहकारी पतपेढ्या वगैरे काढून सुरू केलेली चळवळ फार योग्य आहे व तें सहकारित्वाचें तत्त्व हातमागांच्या उद्योगाला लावण्याची रा. पिटके यांची सूचना सर्वोत्कृष्ट आहे यांत शंका नाहीं. आमच्या वऱ्हाडप्रांतांत वाफेचे कारखाने ही वाढत्या प्रमाणवार आहेत आणि त्या वाढीला दळणावळणाच्या सोयी, व कॉटन मार्केटांची स्थापना वगैरे अनेक कारणें झालीं आहेत. पण आमच्या या कारखान्यांतुन निघणाऱ्या मालाला जोंपर्यंत घरच्याघरीं पुरेशी गिऱ्हाइकी नसल्यामुळें परदेशांच्या तोंडाकडे पाहावें लागत आहे तोंपर्यंत त्यांना शाश्वती प्राप्त झाली असें ह्मणतां यावयाचें नाहीं. या परदेशच्या बाजारांपैकीं जपान स्वतः कापसाची लागवड करूं लागल्यापासून तें द्वार कांहीं दिवसांनीं अजिबाद बंद होईल असा रंग आहे. विलायतेंतल्या गिरण्यांचा भर लांब धाग्यांचा कापूस पैदा करून बारीक तलम माल काढण्याकडे विशेष आहे. अर्थात वऱ्हाडच्या आखुड धाग्याच्या कापसाची त्यांची मागणी कमी होण्याचा संभव आहे. वऱ्हाडांत लांब धाग्याचा रोशिया नांवाचा कापूस काढण्याचा प्रयत्न सरकारनें करून पाहिला, पण तो फसला. अशा स्थितींत वऱ्हाडांतल्या कारखान्यांची भविष्यकालीन स्थिति मोठी संदेहात्मक वाटते. पण या कारखान्याच्या व्यवस्थापकांनीं नवीन प्रकारचीं यंत्रें आणवून सुधारणा केली, कापूस जिनतांना त्याचे धागे तुटूं दिले नाहींत, धाग्यांचा रंग न बिघडूं देण्याची खबरदारी घेतली, कापसांत भेसळ केली नाहीं, व ओलावा जाऊं दिला नाहीं. तर आहे या स्थितींत पुष्कळ सुधारणा होण्याचा पुष्कळ संभव आहे. रा. पिटके यांच्यामतें वऱ्हाडच्या कारखान्यांचें भवितव्य अगदीं तमोमय आहे असें मुळीच नसून तें उज्वल करणें हें कारखानदारांच्या व कांहीं अंशीं सरकारच्या हातीं आहे.

नेपथ्य व राष्ट्रीयत्व.

सुधारलेल्या व जाणत्या राष्ट्रांतलीं माणसें आपल्या पोषखाच्यारीती सौंदर्य व सोयी या दोन गोष्टींचा विचार करून प्रथमतः ठरवितात व त्याच रीती पुढें रूढीमुळें राष्ट्रीयत्वाचीं चिन्हें होऊन बसतात असा बहुधा नियम आहे. पण अधोगतीच्या मार्गाला लागलेले लोक या सनातन तत्त्वाचा एकदम त्याग करून परकीयांचें मर्कटवत् अनुकरण करूं लागले ह्मणजे ते दुसऱ्याच्या उपहासाला पात्र होतात. आमच्यांतले पुष्कळ लोक अलीकडे असें अनुकरण करूं लागलेले पाहून मद्रासच्या ख्रिस्ती कॉलेजाचे माजी प्रिन्सिपाल डॉ० मिलर यानीं मुद्दाम यंदाच्या त्या कॉलेजाच्या वार्षिक उत्सवाचे प्रसंगीं आपल्या छात्रवृंदांना आपला देशी पोशाख घालण्या संबंधानें आग्रहाचा संदेश पाठविला आहे. देशी पोषाखच कां घालावा या बद्दलची त्यांची कारणें सयुक्तिक आहेत तीं हीं – १ आपले राष्ट्रांत स्वत्व कांहीं आहे, असें दाखविल्या वांचून कोठेंही मान मिळत नसतो. तें स्वत्व पोषाखांत दाखविणें ही एक महत्वाची बाब आहे. २ आरोग्य व सोय या गोष्टी हवा पाणी व देशस्थिती यांवर अवलंबून असतात. आपला देशी पोषाख या दृष्टीनें फार सोयीचा आहे यांत शंका नाहीं. सध्याच्या काळाच्या मानानें त्यात थोडासा फरक वाटेल तर करावा. पण त्यास अजीबात रजा देऊं नये. ३ अनुकरण व संमेलन या दोन गोष्टी पैकीं अनुकरणाचा प्रकार कनिष्ट दर्जाचा आहे. आह्माला पाश्चात्य शिक्षणाचें स्वतःच्या अंतःकरणाच्या वृत्तीशीं पूर्ण संमेलन झालें तरच त्या शिक्षणाचें खरें कार्य घडेल. तें अनुकरणानें होणार नाहीं. हें तत्व आपल्या पोषाखालाही लाविलें पाहिजे. आह्मी हवापाणी व देशस्थिति यांचा विचार न करतां श्रीमंत व ख्याली खुशाली पाश्चात्यांचे चोचले आपल्या या दरिद्री व निसर्गतः सर्वतोपरि भिन्न अशा देशांत करूं लागलों तर परिणाम काय होईल? डॉ० मिलर यानीं दिलेलीं हीं कारणें आमच्या एक राष्ट्रीयत्वाच्या आड येतील अशी भीति कित्येकांना वाटते. पण आमच्या निरनिराळ्या प्रांतांतल्या रिवाजांच्या भिन्नतेखालीं ही सादृश्याचा सूक्ष्म प्रवाह वाहत आहे आणि हा प्रवाह आमचे राष्ट्रीयत्वाची ओळख पटविणारा आहे असें विचारी माणसास दिसून आल्यावांचून राहणार नाहीं. डॉ० मिलर यांचा हा संदेश शाळांच्या त्याच्या अधिकाऱ्यांनी व मुलांच्या पालकांनीं विशेषतः विचार करण्यासारखा आहे असें आह्मास वाटतें.

...आयाने
... देशी पद्धतीनें ७
शेष खुलासा पाहिजे असल्यास
प्रोफेसर एम. ए...
डीप्लोमेड हिप्नोटीझम आणि
टी:— हाथी ची...